

DRIE PREDIKANTEN VAN DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

LEVENSOVERZICHT EN 4 PREKEN

DS. A. VAN DYKE

PREDIKANT TE SIOUX CENTER EN ROCK VALLEY

LEVENSOVERZICHT, VERSLAG BEGRAFENIS

EN 2 PREKEN

DS. H. A. MINDERMAN

LEVENSOVERZICHT EN 1 PREEK

Ds. J. C. WIELHOUWER

**STICHTING GIHONBRON
MIDDELBURG
2015**

INHOUD

1. EEN PINKSTERPREEK

"En als de dag van het Pinksterfeest vervuld werd, waren zij allen eendrachtiglijk bijeen. En daar geschiedde haastig uit de hemel een geluid, gelijk als van een geweldig gedrevenen wind, en vervulde het gehele huis waar zij zaten; en van hen werden gezien verdeelde tongen als van vuur, en het zat op een iegelijk van hen. En ze werden allen vervuld met de Heiligen Geest, en begonnen te spreken met andere talen, zoals de Geest hun gaf uit te spreken." Handelingen 2:2-4.

2. DANKDAGPREEK

DANKT GOD IN ALLES, want dit is de wille Gods in Christus Jezus over u. 1 Thessalonicenzen 5:18

3. DANKDAGPREEK

Ken Hem in al uw wegen, en Hij zal uw paden recht maken. Spreuken 3:6.

4. De Genade roemende tegen een welverdiend oordeel.

Maar de wet is bovendien ingekomen, opdat de misdaad te meerder worde, en waar de zonde meerder geworden is, daar is de genade veel meer overvloedig geweest. Romeinen 5: 20.

INHOUD

Levensoverzicht. Hendrik Albertus MINDERMAN, (1856-1933)

Ds. H.A. Minderman overleden

De verlost en voor den troon Gods

Toespraak bij de begrafenis van Ds. H.A. Minderman 27 maart 1933

2 PREKEN

1. EEN VERKLARING VAN DE WIJZE, WAAROP GOD ZIJN BELOFTEN VERVULT

Zo Hij vertoeft, verbeid Hem, want Hij zal gewisselijk komen, Hij zal niet achterblijven. Hábakuk 2 vers 3b

2. De treurigen Sions door de Heere getroost

Om de treurigen Sions te beschikken, dat hun gegeven worde sieraad voor as, vreugdeolie voor treurigheid, het gewaad des lofs voor een benauwde geest, opdat zij genaamd worden eikenbomen der gerechtigheid, een planting des Heeren, opdat Hij verheerlijkt worde. Jesaja 61 vers 3

Ds. A. van Dijke

30 augustus 1860 - 16 augustus 1936

Saambinder 27 augustus 1936. Ds. A van Dijke overleden

Een ontstellend telegram meldde ons het overlijden van Ds. A. van Dijke. Dat bericht had iets bijzonder aandoenlijks.

Ds. Van Dijke was voor enkele maanden naar Amerika vertrokken, om zijn kinderen en tevens verschillende gemeenten daar te bezoeken. Niettegenstaande zijn hoge leeftijd bezwaarde de reis hem niet en hij hoopte ter bestemder tijd tot zijn gemeente weder te keren. Wel dachten wij: het zal nu de laatste maal zijn, dat Ds. Van Dijke de grote reis maakt, doch wie rekende er op, dat hij niet zou wederkeren? Zelf had hij een graf gekocht te St. Philipsland, waar zijn onvergetelijke vader begraven is en waar ook hij hoopte begraven te worden.

Het heeft de Heere behaagd hem in een zijner vorige gemeenten, n.l. Kalamazoo, uit dit leven weg te nemen.

Intussen heeft woensdag 19 augustus, des n.m. 2 uur, vanuit het kerkgebouw te Kalamazoo de begrafenis plaats gehad. Deze is zo geschied, dat, indien van de betrokken regeringen toestemming verkregen wordt, vervoer van het lijk geschied kan en aan de wens van de overledene kan worden voldaan. Daartoe werd reeds de gewone kist in een loden geplaatst en deze weer door een eiken kist omvangen. Ook wordt alreeds met de autoriteiten onderhandeld. De overledene heeft sterk begeerd te St. Philipsland begraven te worden. Het zij zo!

Ds. Van Dijke mocht de leeftijd van bijna 76 jaren bereiken. Hij werd 30 augustus 1860 te St. Philipsland geboren. Zijn vader was de alom bekende, onder ons onvergetelijke Ds. P. van Dijke, die door Ds. Ledeboer in het ambt bevestigd is en die met grote zegen de vele gemeenten heeft gediend.

Slechts enkele maanden geleden stierf plotseling, gelijk ook Ds. A. van Dijke na slechts korte ongesteldheid is weggenomen, een andere zoon van Ds. P. van Dijke, die ouderling was in de Gereformeerde Gemeente te St. Philipsland en daar goede getuigenis heeft mogen geven van de hoop, die in hem was. Thans is Ds. A. van Dijke hem gevolgd. De Heere nam hem weg, terwijl hij in Amerika vertoefde.

Op 25-jarige leeftijd (het was in 1885) vertrok A. van Dijke naar Amerika, om daar zijn geluk te beproeven, gelijk velen in die dagen de reis over de Oceaan met dat doel aanvaardden, zonder het rechte opzien tot de Heere, van Wie toch alle goede gaven en giften komen.

Adriaan van Dijke ging met zo vele anderen zijn eigen weg. Maar de Heere betoonde hem, dat Zijn oog over alle mensenkinderen gaat, en in het bijzonder over Zijn uitverkorenen.

In Amerika is de Heere de latere Ds. Van Dijke te sterk geworden. Hij heeft hem op zijn zondeweg toegeroepen: "Tot hiertoe en niet verder." Hij trok hem met mensenzelen, met touwen der liefde. Toen kon hij het in de dienst der wereld niet langer houden. Het kwam tot een breken met de zonde en tot een zoeken van Gods Woord en dienst en volk. Hij zocht nu weder de prediking van het Evangelie, waaronder hij was opgevoed, doch die hij de rug had toegekeerd. Helaas! In het oppervlakkige Amerika is de rechte prediking zeldzaam. Hoezeer verstrekte het de zwervende Van Dijke tot vreugde, toen hij door de komst van Ds. C. Pieneman naar

Grand-Rapids in de Division Ave zich een plaats bereid vond, waar naar zijn hart gesproken werd. Weldra was hij aan Ds. Pieneman verbonden, gelijk Jonathan aan David. Trouwens velen van Gods kinderen gevoelden zich van harte één met de leraar. Nog steeds leeft hij in hun gedachten voort en spreken zij van hetgeen de Heere hun door zijn dienst heeft geschonken.

Was het wonder dat Van Dijke met Ds. Pieneman een nauwe vriendschap sloot? En wederkerig verheugde deze zich in de toebrenging van hem, die de wegen des Heeren verlaten, maar door God was wedergebracht.

Het duurde niet lang of Van Dijke werd tot ouderling der Division-gemeente verkoren.

Nog tijdens het verblijf van Ds. Pieneman in Grand Rapids gaf Van Dijke zijn begeerte te kennen tot de bediening van het Evangelie. Door het vertrek van de leraar naar Nederland kwam van behandeling dezer zaak verder niets. Het zou anders lopen.

Van Dijke kwam op bezoek naar Holland en was, als van zelfsprekend, ook bij Ds. Pieneman. Deze gaf de stoot er toe dat Van Dijke eerst te Moerkapelle en daarna tot tweemaal toe te Nieuw-Beijerland optrad, zonder daartoe consent van de classe te hebben ontvangen. Het ontbreken van dit consent was dan ook een der oorzaken, dat aan dit optreden een einde gemaakt moest worden.

Het werd echter spoedig in Amerika bekend, met het gevolg dat een der vrienden te Sioux-Center (Iowa) broeder Van Dijke verzocht aldaar voor te gaan. Dit geschiedde en het gevolg was de stichting van een kleine gemeente aldaar, waarin Van Dijke als ouderling oefeningen hield.

Zeven jaar lang (1912-1919) heeft Van Dijke de gemeente te Sioux-Center gediend. Reeds in 1913 werd hij door Ds. Minderman, toen te Grand Rapids, in het leraarsambt bevestigd.

In Sioux-Center ligt wel de kracht van Ds. Van Dijke. De kleine gemeente werd gebouwd. Te Rock-Valley (waar nu Ds. Van de Hoef staat) en te Corsica (South-Dacota) werden gemeenten gesticht als vrucht van de arbeid van Ds. Van Dijke. En tot op de laatste dag toe bleef men hem liefhebben en achten.

In 1919 heeft Ds. Van Dijke Sioux-Center verwisseld met Kalamazoo, vanwaar hij in 1922 naar Nieuw-Beijerland in Nederland vertrok.

Wie had ooit kunnen denken dat de zoon van Ds. P. van Dijke nog leraar zou worden in de Nederlandse gemeenten! Zijn verblijf te Nieuw-Beijerland was echter slechts kort. Reeds twee jaren later keerde hij naar Amerika terug, het beroep van Paterson aannemend.

Ook in deze gemeente toefde Ds. Van Dijke niet langer dan twee jaren. In 1926 keerde hij tot zijn vorige gemeente Kalamazoo terug en weder na twee jaren, het was in 1928, ontving Nieuw-Beijerland hem terug als haar leraar. Aan die gemeente is hij toen tot zijn dood verbonden gebleven.

Als de enige leraar der classe Dorcht, gelijk Ds. Van Dijke was, tot korte tijd geleden Ds. Barth naar Dordrecht kwam, heeft Nieuw-Beijerlands leraar van week tot week, bijna van dag tot dag de gemeenten gediend. Ja, hij trok met zijn auto, vergezeld van zijn zoon, geheel het land door, geen moeite ontziend en bijna onvermoeid.

Door de kerkenraad van Nieuw-Beijerland daartoe verlofontvangend, bezocht Ds. Van Dijke meermalen zijn kinderen en, zo wij boven reeds opmerkten, vele gemeenten in Amerika.

16 Mei j.l. was hij daartoe weder sloop gegaan. Hij sprak te Paterson, ging naar Kalamazoo en toefde ruim drie weken in Sioux-Center. De laatste zondag die hij daar verkeerde werd hij des middags op de preekstoel niet wel, zodat hij moest worden gewassen met eau-de-cologne eer hij weder tot bewustzijn kwam. Tot blijdschap der

vrienden mocht hij echter des avonds nog een afscheidswoord spreken, waarna hij door ouderling C. Schelling hartelijk werd toegesproken. Hij vertrok daarop, weder vergezeld van zijn vrouw, naar Kalamazoo.

Het afscheidswoord te Sioux-Center is de laatste prediking van Ds. Van Dijke geweest. In de plaats waar hij zijn bediening aangevangen heeft, heeft hij deze ook beëindigd. Door een beroerte getroffen kon hij in Kalamazoo niet weder optreden. Zondag 16 augustus 1936 heeft Ds. Van Dijke ten huize van zijn zoon Pieter het tijdelijke met het eeuwige verwisseld.

Het behage de Heere de weduwe genadiglijk te sterken in dit voor haar zo zwaar verlies en de kinderen te doen wandelen in de voetstappen huns vaders. De Heere doe de zegen des rechtvaardigen rusten op de nageslachten van St. Philipslands leraar.

Ook kerkenraad en gemeente van Nieuw-Beijerland, die hun leraar op zulk een ongedachte wijze missen moesten, gedenke de Heere in Zijn grote liefde en ontferming. Nam hij een Zijner knechten uit ons midden weg, Hij moge de ledige plaats vervullen door ons anderen te geven, die de gemeenten weiden mogen met verstand en wetenschap. Hij geve dienstknechten ter vervulling van de schreiende nood in Zijn kerk, mannen van Hem geroepen, wier hoop op Hem alleen is en die de goede strijd mogen strijden, verwachtende de kroon der heerlijkheid, die de Heere al Zijn volk en Zijn knechten in het bijzonder beloofd heeft. Hoe zwaar de strijd in de dienst van het Evangelie ook wezen moge, de Heere heeft de overwinning bereid.

Sterke Hij Zijn getrouwe dienaren, die naar de roeping die zij ontvangen hebben, planten of natmaken, de uitkomst van hun arbeid de Heere latend, nademaal God zal verheerlijkt worden in degenen die verloren gaan, zowel als in hen die behouden worden. Een wolk der getuigen hebben zij rondom hen liggende in degenen die de loop voleindigd hebben. Laat ons de hoop vast houden, wijl de Heere ons toeroept: "Uw hart worde niet ontroerd; gijlieden gelooft in God; gelooft ook in Mij. In het huis Mijns Vaders zijn vele woningen, anderszins zo zoude Ik het u gezegd hebben; Ik ga heen om u plaats te bereiden. En zo wanneer Ik henen zal gegaan zijn en u plaats zal bereid hebben, zo kom Ik weder en zal u tot Mij nemen, opdat gij ook zijn moogt waar Ik ben."

1. EEN PINKSTERPREEK

Voorzang Psalm 68:7.

Voorrede over Jesaja 54:11, 12.

De Heere, de Schepper van de einden der aarde en Onderhouder daarvan, Die genadig en weldadig is, heeft Zich terstond na de val des mensen in die dodelijke rampzaligheid die wij allen in Adam deelachtig zijn geworden, believen te openbaren in beloftenissen. Daar in de staat der rechtheid bevel en dreigement hoofdzaak waren, zo is de Heere na die vreselijke daad van de mensen, de mens voorgekomen met beloften. Daarmede is de Heere begonnen in het Paradijs en heeft dat voortgezet en die vermeerderd. Die eerste belofte was de Moederbelofte als eeuwige grondslag, en de andere beloften, zooveel als er zijn, zijn daarop gebaseerd en daaruit voortvloeiende; zodat al de beloften daarnaar en naast te verklaren zijn. Het was de Kerke Gods, die deze belofte ontving, daar Eva, de moeder aller levenden, als beeld der Kerke Gods moet worden verstaan. De Heere dan had van eeuwigheid voorgenomen een gebouw te vervaardigen in deze wereld, Jes. 51:16; een gebouw dat niet alleen de eeuw zou verduren, maar zelfs de eeuwigheid. Men weet dat de Kerk van God door vele natuurlijke beelden wordt voorgesteld. Dan eens door een gebouw, dan door een lichaam, een wijngaard, een akker, enz., verscheidenheid van beelden, doch dezelfde zaak bedoelende.

Maar, laten wij nu bij deze gelegenheid, bij de herdenking van het doorluchtige Pinksterfeest, te Jeruzalem begonnen, en dat tot in eeuwigheid duren zal, de Kerk van God beschouw als een gebouw. De Heere Zelf heeft beloofd dat gebouw te zullen bouw in die belofte aan de Kerk van de ouden dag gedaan, waarvan wij de volvoering belevende zijn, als Gemeente van Jezus Christus; zie Jes. 54:11, 12, waar ook bouwstof en bouwplan worden genoemd. De Heere, als de Bouwheer van dat gebouw, komt de stenen daartoe nodig duidelijk te noemen; waaruit duidelijk blijkt dat het geen engelen of heiligen der hoge plaatsen zijn, maar een zaad van Adam; verdoemelijke en walgelijke schepselen in zichzelf; en waarom, ze een walging voor zichzelf zijn en niet kunnen verstaan noch begrijpen dat zij bouwstof zijn voor zulk een heerlijk gebouw, Jes. 64:6; dat de Heere der Heeren en Koning der koningen als woning voor Zichzelf komt op te trekken. Ook wordt het fundament waarop ze gebouwd zouden worden, duidelijk genoemd, n.l., op de Heere Jezus Christus, en een belofte gegeven voor de Kerk van de nieuwe dag, Gal. 5:1.

Maar gelijk het is bij het bouwen van een groot en kostelijk huis, waarvoor naar een goede grondslag gegraven wordt, zo is het ook met dit gebouw gegaan, Matth. 7:24. Daar zien wij dan die Hemelse Bouwheer zijn kunstwerk beginnen, en zo kunnen wij Hem toch zeker onder de wijze bouwheren rekenen. Hiervoor hebben wij niet alleen Hemzelf, maar ook zijn onbetwistbaar werk geopenbaard in de doorleiding van Zijn Kerk op aarde.

Bezien wij dan de geschiedenis der Kerk, waarin Gods wijsheid, liefde en trouw, ja al Zijne deugden uitblinken, ten goede voor Zijn Kerk op aarde. Gelijk dan de Heere Zelf de wijzen bouwer voorstelt, die groef naar een rots om het fundament daar op neder te leggen in tegenstelling van de dwaze bouwer, die op het zand bouwde; zo heeft de Heere met Zijne Kerk gehandeld, gegraven en verdiept, totdat de eeuwige Rotssteen, Jezus Christus, is voortgebracht in de volheid des tijds, waarop het fundament door de Apostelen, naar de voorzegging der Profeten, is neergelegd. Daarna is steen na steen, volgens 's Bouwheers kunstwerk, op dat fundament

neergelegd en zullen nog; daaraan worden toegevoegd, totdat het gehele gebouw zijn volmaking zal bekomen hebben. Dat zal dan eerst zijn, als alle beloften, die in Christus Jezus ja en amen zijn, zullen vervuld zijn.

Dat zal dan zijn na Zijn komst ten oordeel, wanneer alles zijn volmaking zal bekomen hebben. Wanneer de uitverkorenen in Christus Jezus het eeuwige leven zullen ontvangen, bestaande in het genieten van God Drie-enig tot in alle eeuwigheid, en het verkeren in Zijne zalige nabijheid. Dan zullen de rampzaligen voor eeuwig van God gescheiden zijn, zonder op herstel te kunnen hopen.

Zo was het dan met de Kerk van de oude dag, een graven en verdiepen, waar nu de Kerk van de nieuwe dag op de eeuwige Rotssteen Jezus Christus is neergelegd, waarvan het Paasfeest ons een herinnering is.

Maar het Pinksterfeest geeft ons daarvan een zalige, zoete en zekere bewustheid, door de vervulling van de belofte Gods, geopenbaard in het Paradijs, aan welke belofte vele andere zijn toegevoegd, en aan de Kerk van God gegeven door haar getrouwe Schepper en Verzorger, welke beloften in Christus Jezus ja en amen zijn; tot heerlijkheid Gods, door ons, 2 Kor. 1:20.

Zie nu hier, mijn hoorders, de onwankelbare vastheid van de Kerk, die niet meer bewogen wordt tot in eeuwigheid, wat er ook wisselen moge; laat het duister of licht zijn, de toestand moge zijn wat die is, maar onveranderlijk vast is haar grondslag op haren Rotssteen, tot in alle eeuwigheid.

En gelijk het nu is met de Kerk van God in haar ervaring en doorleving, zo is het ook met elk uitverkoren vat, dat verordineerd is tot aanneming door Jezus Christus, naar Gods Soeverein welbehagen; die door dezelfde Geest geleid worden, Die de Kerk van God geleid heeft in al die wegen die ze niet geweten heeft, en die paden die ze niet gekend heeft, maar die wij nu, door genade, mogen bezien en naspeuren.

O, kinderen Gods! wat moesten wij toch ijverig zijn in het naspeuren van al die leidingen en wegen die de Heere met Zijne Kerk heeft gehouden, en bezien de weldaden door de genade Gods haar geschonken; en dat door Jezus Christus onze Heere, onze Koning van Israëls God gegeven, Die nu verhoogd, is aan des Vaders rechterhand in eeuwige heerlijkheid, om van daar de door Zijn bloed gekochten eenmaal op te nemen in Zijn heerlijkheid. Ik zeg, wat moesten wij ijverig zijn in het naspeuren van die zaken, tot opscherping der liefde en opdat wij bukken en buigen mogen voor die grote God die wonderen deed en nog doet. Wat moest de Kerk Hem toch steeds lof, dank en ere toebrengen uit ongeveinsde liefde. Hij immers kwam, en komt steeds Zijn genadeweldaden aan de zijnen te vermeerderen en doet ze wassende zijn, totdat dat kostelijke gebouw zijn volmaking zal bekomen hebben.

Maar kom, laten wij als naar gewoonte, op deze dag, met de hulp en genade van onze Heere en Zaligmaker Jezus Christus, dat heerlijke, doorluchtige en zoveel troost bevattende Pinksterfeest te Jeruzalem, en de zalige inhoud en weldaad daarvan, een weinig naspeuren. Maar zoeken wij dan vooraf, naar het voorbeeld van de Kerk van God in die daden van verwachting die ze doorleefde - wanneer ze eendrachtig samen waren, God prezen en baden om de vervulling van de belofte die ze uit 's Heeren mond vernomen hadden - des Heeren aangezicht in het gebed. En is het voor ons ook niet betamelijk en noodzakelijk om eenparig van de Vader der lichten af te bidden, door Jezus Christus onze Heere, dat ook de Heilige Geest zo overvloedig over ons moge uitgestort worden, opdat wij mogen gaan uitvloeien, tot Gods eer en heerlijkheid en de zaligheid onzer zielen?

GEBED.

Zingen Psalm 45:5.

Tekst: Handelingen 2:2-4.

"En als de dag van het Pinksterfeest vervuld werd, waren zij allen eendrachtiglijk bijeen. En daar geschiedde haastig uit de hemel een geluid, gelijk als van een geweldig gedrevenen wind, en vervulde het gehele huis waar zij zaten; en van hen werden gezien verdeelde tongen als van vuur, en het zat op een iegelijk van hen. En ze werden allen vervuld met de Heiligen Geest, en begonnen te spreken met andere talen, zoals de Geest hun gaf uit te spreken."

Zo zijn wij dan, Mijn vrienden, door de goedertierenheid onzes Gods over ons, samen om met de hulp des Heeren en de leiding van de Heiligen Geest, naar luid van de u voorgelezen tekstwoorden te zien, wat er op dat heuglijk Pinksterfeest voorviel. Welk een krachtig werk van de Allerhoogste, naar Zijn eeuwig voornemen, tot heerlijkheid en prijs Zijner onbegrijpelijke genade, kwam er toen openbaar, waarin de Kerk van God mocht delen, evenals alle van God uit de dood levend gemaakte zielen, naar de mate der gave der genade, die de Heere belooft te schenken.

Pinksteren, gelijk u wel bekend zal zijn, was onder Israël het ingestelde feest der weken. Dit feest werd gehouden, zeven weken en een dag na Pasen. Dit feest werd door Israel ook wel genoemd, het feest der Wetgeving op Horeb, dat voor ons wel zeer merkwaardig mag zijn. Immers, hierdoor komen de heerlijke weldaden en de ruime bedeling der genade Gods door Christus Jezus duidelijk uit, gelijk de Apostel op zo menige plaats in Gods getuigenis doet uitkomen; want, zegt hij, *indien de bediening des doods in heerlijkheid is geweest, hoe zal niet veel meer de bediening des Geestes in heerlijkheid zijn?* 2 Kor. 3:7-9.

Het ene de ontdekking der zonde door de Wet; het andere de zekerheid van de uitdelging der zonde, door het bloed van Christus; het ene, de vermeerdering der zonde; het andere, de uitdelging daarvan door het lijden en sterven van onze Heere en Zaligmaker, Jezus Christus, Die gestorven is om onze zonden en opgewekt tot onze rechtvaardigmaking.

Daar wij dan nu met elkaar, naar luid van de onveranderlijke waarheid. Gods, die ons is toevertrouwd, hopen te herdenken die gebeurtenissen op het Pinksterfeest te Jeruzalem voorgevallen, die voor de Kerk van God zooveel heil bevatten, daar ze behelzen de vervulling van de belofte des Vaders door Christus, dat Hij van zijn Geest zou uitstoten over alle vlees, zo zullen wij dan letten op drie zaken:

1. Wat er geschiedde.
2. Hoe het geschiedde.
3. De weldaden. Gods aan Zijn Kerk.
om dan met een woord van toepassing te eindigen.

Zend, Heere, Uw licht en waarheid neder en leid ons door Uw dierbare Geest in uw waarheid, opdat wij die tot prijs van uw heerlijke genade mogen verkondigen en tot opbouw van elkaar in het allerheiligst geloof. Amen!

Dit tweede hoofdstuk van de Handelingen der Apostelen vangt aan met de tijd en de plaats te noemen, wanneer en waar de gebeurtenissen zouden geschieden, die daarna worden beschreven. Het was dan naar het bevel des Heeren, dat de discipelen voor Zijn heenvaren ten Hemel van Hem hadden ontvangen, dat zij te Jeruzalem blijven zouden om in te wachten de vervulling van de belofte des Vaders. Zij hadden na de

opstanding van hun en onze Heere veel gezien en gehoord, dat hun mensenverstand oneindig ever te boven ging. De verschijningen van de Heere Christus aan hen, de toezeggingen van Hem, de handelingen door Hem, wanneer er ook gewis kracht van Hem in hun zwakheid verheerlijkt werd, daar ze door des Heeren Geest werden voorbereid voor die onbegrijpelijke weldaad, die hen en de Kerk van God na hen ten deel zou vallen; daar zij straks de Banier des Evangeliums voor alle volken der aarde hadden op te steken. Zo was het dan ook nodig, dat ze meer dan menselijke kracht en wijsheid ontvingen om dat te volvoeren. In de eerste plaats hebben wij dan te letten op de tijd en de plaats.

De tijd was het Joodse Pinksterfeest, dat inviel op de vijftigste dag nadat de garven van de nieuwe oogst voor des Heeren aangezicht gebracht waren, en ook, naar het zeggen der Joden, de tijd en de dag dat de Heere Zijn Wet op Horeb gaf, waarvan nu de vervulling zou plaats hebben. Daardoor zou ook dat oude Israëlitische feest eindigen, daar al de feesten en Sabbatten van de Kerk des Ouden Verbonds symbolen en tekenen waren, die door en in Christus hun vervulling zouden krijgen en daarom ook niet meer in dienzin door de Evangelie-Kerk mogen onderhouden worden. De tijd dan, van de Heere bepaald - om Zijn uitverkoren en verlost Kerk in Christus, en door Hem, die vrijheid te doen proeven en smaken, die voor haar verworven was, welke Hij uit onverminderde eeuwige liefde, haar deelachtig wilde maken - die tijd was angebroken.

De plaats was Jeruzalem en volgens de beschrijving van Lukas, de Tempel, Lukas 24:53. Daar waren de discipelen en anderen eendrachtig bijeen. Dat staat zeker zo uitdrukkelijk vermeld tot lering en onderwijs zing voor de Kerke Gods, zoolang ze van de Heere nog uitwonende en inwonende in het vlees, onder allerlei verzoeking en beproevingen. Ze waren daar niet ledig maar bezig in een geloofswerk, dat ten allen tijde door de gelovigen in beoefening moet gebracht worden: te bidden zonder ophouden; God lovende en dankende voor de overige weldaden en Hem smekende en biddende om vermeerdering daarvan naar Zijn beloften en toezeggingen. Dit voorbeeld moest ons wel tot jaloersheid wekken.

Zien wij dan nu, hoe zij in hun verdediging niet teleurgesteld worden, maar hoe hun geestelijke honger en dorst naar de beloofde zaak is vervuld op dat doorluchtige feest.

Er geschieden dan een groot geluid van de Hemel, die ze niet hadden verwacht, ook niet kenden, voordat ze vervuld is. Hoewel de zaak door en in de belofte genoemd wordt, nochtans kennen wij het rechte niet. Zij wisten wat beloofd was, n.l., de uitstorting des Geestes; de Geest, de Trooster, Die hen in alle, waarheid zou leiden, Die het uit de volheid van Christus zou nemen en hun verkondigen. Die beloofde zaak deed hen hongeren en dorsten naar de vervulling. Och, hadden wij ook eens zulk een honger en dorst naar de beloofde weldaden. wat zouden wij dan ook eendrachtig bijeen zijn en bezig in hetzelfde werk! Maar nu moet schaamte ons aangezicht bedekken, daar menigmaal het tegenovergestelde plaats vindt.

Maar laat ons verder zien, wat er geschiedde. De Heere ging met zichtbare en hoorbare tekenen Zijn Woord. vervullen. Gelijk de Kerk van de oude dag voor feestelijke plechtigheden opgeroepen werd door bazuingeschal, zo zal nu ook de Heere van de Hemel samenroepen om stromen van levend water neder te zenden op Zijn bezwijkend erfdeel.

Gehoord werd een geluid als van een sterken, geweldig gedrevenen wind.

Dit is het teken waardoor de Heilige Geest gewoonlijk in Gods Woord wordt

aangeduid. Wij lezen: "De Heere Jezus blies op Zijn discipelen en zeide: Ontvangt de Heiligen Geest." Zo gaat dus bij wijze van geblaas de Geest uit van de Vader, door de Zoon. Het is de derde Persoon in de huishouding van dat Eeuwige Drie-enige Godswezen, zo noodzakelijk om ons deelgenoot te maken van de geestelijke, hemelse weldaden, in de Heere Jezus Christus, die ons uit genade worden geschonken. De Heere Jezus komt ook Zelf de werking van de Heilige Geest bij een wind te vergelijken, als Hij zeide (beduidende de Geest der wedergeboorte): "De wind blaast waarheen hij wil, en gij hoort zijn geluid, maar gij weet niet van waar hij komt en waar hij heen- gaat, Joh. 3:8. Het geluid dat gehoord werd, was niet het vreselijke vuur en de donder dat gezien en die gehoord werd op Sinai, waanvoor het volk vreesde, beefde en sidderde; maar dit geluid was het geluid van een sterk gedrevenen wind, dat niet alleen gehoord werd door de 120 personen die eendrachtig bijeen waren, maar ook in Jeruzalem door de menigte die vergaderd was om het Pinksterfeest te vieren. Dus deed de Heere, de Almachtige, daar Zelf een oproep onder hen die Hij vergaderd wilde hebben om aanschouwers te zijn van Zijn wonderwerken en weldadigheden, die Hij aan Zijn Kerk ging bewijzen als vrucht van de arbeid van Zijn geliefde Zoon en tot staving en vervulling van Zijn eeuwig Vreeverbond en deszelfs beloften. Het geluid dat gehoord werd, had dan ook gewis ten doel, mensen samen te brengen, opdat ze zouden horen wat de Heere door zijn Geest te zeggen had, en te doen aanschouwen het almachtige en krachtdadige werk des Heeren door Zijn Geest. Wij durven dan ook wel te zeggen, dat niet alleen het geluid dat gehoord werd hen daarheen gebracht heeft waar de Apostelen vergaderd waren, maar dat de Heere ook hun hart neigde, n.l., van zoveel als het de Heere goeddacht daar te verzamelen, waar de Geest des Heeren duizenden tot het geloof in Jezus Christus zou brengen, die als eerstelingen zouden zijn van de oogst die volgen zou.

Een sterk gedrevene wind, duidt ook aan de wijze van de werking van de Heilige Geest. Gelijk er voor dat element niets bestand is, maar het alles terneer werpt en verbrijzelt wat in de weg komt, zo toch ook! meet het stenen hart des mensen verbrijzeld worden door de werking van de Heilige Geest. Het ging hier, gelijk het eenmaal een Elia ging, 1 Kon. 19:11, 12: er was een grote en sterke wind scheurende de steenrotsen en bergen, er was aardbeving en vuur, maar in dat alles was de Heere niet, maar daarna in het suizen van een zachte stilte. Zo was het ook hier, niet het geluid en het horen. Dat waren slechts de nodige middelen om de menigte saam te brengen en plaats te maken voor de dingen die stonden te gebeuren, n.l., om die vrede met God te doen smaken, door het bloed van het gezegende Lam Gods, dat door een offerande al de zonden van Gods uitverkorenen voor eeuwig van voor Gods aangezicht heeft weggedaan. Dat alles was nu voor Gods Kerk geschied en voorbij en weldra zou het suizen van een zachte stilte aanbreken. Zo zal het nu ook gaan in t hart van elk uitverkoren vat.

Verder zegt de tekst: *"En vervulde het gehele huis daar zij zaten."*

Het waren zoals wij reeds aantoonde, niet alleen die 120 personen die dat geluid hoorden, maar men hoorde het geluid door het gehele huis, waarvan zij in een opperzaal vergaderd waren, zodat allen die daarbij of omtrent waren dat vernamen en samenvloeiden waar de discipelen zich bevonden; opdat hun ogen zouden aanschouwen het wonderwerk dat de Heere kwam te werken en zij horen zouden de woorden des levens, en die horende door de werking van de Heilige Geest zouden leven, n.l. zoveel daartoe waren uitverkoren.

Gelijk nu de geboorte van onze Hemelse Koning en Zijne intrede in deze wereld in het vlees, op een doorluchtige, heerlijke wijze geschiedde en door herauten van de Hemel

werd aangekondigd, zo geschiedde ook de aankondiging van de Geest des Vaders en des Zoons: De aankondiging van Hem, Die van te voren op zulk een wonderbare wijze was beloofd en voorzegd, geschiedde op een krachtige wijze. Zeker had het zo plaats, om, ons te tonen dat het geen kleine zaak, maar een zaak van het grootste gewicht was. Wat deed de Heere, de God van Hemel en aarde toch veel werk, en dat aan en voor zulken als wij zijn, nietig stof, tegen- en weerstrevers van de buik en baarmoeder aan. Ontmoet de Heere de zijnen (en zo heeft Hij Zich vanouds ook geopenbaard) dan heeft Hij veel, veel werk aan hen en doet veel werk voor hen, opdat zij de zaligheid beërven zouden. En nu is de ganse zaligheid bij de aanvang uit genade, zo ook hij de voortgang en bij t einde zal het nog dezelfde genade zijn, zonder enige waardigheid of verdiensten. Het wordt alles boven en tegen verdienste en waardigheid geschonken.

2. Hoe het geschiedde

Wij zouden nu in de tweede plaats zien, hoe het geschiedde, dat in de tekst beschreven staat. *Het geschiedde uit de Hemel* en wel door Hem Die daarin woont, n.l., de Almachtige God, Die op de vleugelen des winds wandelt en Die ze uit Zijn schatkamers voortbrengt en, Die van de wolken Zijn wagen maakt. Het geluid nu dat gehoord werd was geen gewoon geluid. Het was geen geluid dat door een gewonen wind veroorzaakt werd. Nee! Het kwam van de Hemel en was voor een ieder die het hoorde en opmerkte te onderscheiden en hoorbaar. De zaak was bijzonder, en zo was ook het teken, dat de uitstorting des Heilige Geestes verkondigde. Wij hebben niet naar natuurverschijnselen te gaan onderzoeken of het wel of niet is voorgevallen. Het kwam uit de Hemel, zo direct van die God, Die boven alles is, waarheen de Apostelen hun Heere en Meester hadden zien heenvaren. Dus was het de Heere Zelf Die tezamen riep, gelijk de priesters ook wel deden tot de Godsdienstige plechtigheden of tot de strijd, wanneer Israel het aan de klank der bazuin kon verstaan, waartoe het geroepen werd. Zo was het dan een samenroeping door de Allerhoogste om bedeed te worden op de aller-uitnemendste wijze, die alleen kon geschieden door een Almachtig God, Die niet alleen machtig was om een geluid als van een sterk gedreven wind te doen horen. maar Die ook machtig was om de harten te neigen, om zich te begeven waar de Heere hen riep en hebben wilde om Zijn weldaden aan alles verbeurd hebbende schepselen en grote tegenstrevers mede te delen.

Hoeveel Joden, behalve de saamgestroomde menigte, zullen er nog wel geweest zijn, die wel het geluid of het gerucht daarvan gehoord hebben en toch geen behoefte hadden om nader onderzoek in te stellen, wat het toch wel eigenlijk zijn mocht of inhield. Dit werk des Heeren door Zijn Geest is begonnen van Jeruzalem en voortgezet in de wereld onder Joden en Heidenen, en ten allen tijde heeft men onder de mensen dezelfde gewaarwording kunnen opdoen, gelijk het ons ook bekend gemaakt wordt in Gods Woord: "Het licht heeft in de wereld geschinen, maar de mensen hebben de duisternis liever gehad de het licht", daarom zijn ze ook omgekomen.

U zult, mijn hoorders, mogelijk wel in uw hart denken en overleggen, dat er onder de saamgelopen menigte velen of de meesten uit nieuwsgierigheid saamliepen. Het zou niette verwonderen zijn, dat het zo geweest is, want wie zal tot de Heere zeggen: Wat doet Gij, en waarom zo?

Hoe ze er kwamen, dat wist de Allerhoogste maar alleen, maar dit weten wij, dat er vele zielen gevangen werden en verlost uit de dood en overgebracht tot Gods wonderbaar licht. Hoe menigmaal kwam het niet openbaar in de Kerke Gods, dat ze gingen om te spotten, maar onder de beademing van de Heilige Geest des Heeren

bidders werden. De spotzucht was uit hen, maar het leiden tot die plaats alwaar ze gevangen werden, was door de werking van de Heilige Geest, die de harten daartoe neigde. Dat niet allen het geloof ontvingen, is uit de geschiedenis wel op te maken, daar het krachtdadige, onwederstandelijke werk des Geestes toen het naar buiten uitvloeide, door hen voor dronkenschap uitgemaakt werd. Wat een onbegrensde liefde toch, nietwaar, van Hem, die in ontferming wil neerzien op zulke schepselen van Adams nakroost, waarvan Hij niets anders ontvangt dan tegenstand, en dat het allereerste kleinste beginseltje van de neiging des harten tot de middelen die de Heere wil gebruiken om zondaren tot Zich te trekken, van Hem is. In de mens zelf is immers in het geheel niets van zulk een neiging te vinden, daar de Heere het hart des mensen beschrijft, als alleen dodelijk wan der jeugd aan.

En nu, mijn hoorders, dat werk der liefde tot mensen is begonnen op die wijze te Jeruzalem en wordt heden nog voortgezet en zal duren tot aan het eind der wereld. Nu is heden nog datzelfde werk aanwezig. Maar al is het ook dat wij van de buik en baarmoeder aan geroepen worden tot de Kerke Gods, het is alleen de Heere die door zijn Geest ons die weldaden deelachtig maakt die daaraan verbonden zijn. Maar nog heden blijkt het te zijn, zoals onze gezegende Koning, en Zaligmaker van zondaren, eenmaal zei: "Velen zijn geroepen, maar weinigen uitverkoren."

Maar is het dan zo, wat behoorden wij dan toch te zijn, opdat die weldaden bij aanvang geschonken, tot zaligheid mochten gedijen door de werking van die Geest, Die in zulk een ruime mate aan de Kerk werd geschonken. Wij behoeven nu niet meer zo'n hoorbaar geluid met ons natuurlijk oor te horen, en toch roept de Heere, ja diezelfde Heere en Zijn Geest ons gedurig tot zulke samenkomsten, en dat zo dikwijls als de bazuin des Evangelies geblazen wordt door Zijne dienstknechten, die tot dat werk geroepen en door Hem daartoe bekwaam worden gemaakt. Hier hebben wij dan ook een voorbeeld, hoe wij voor de samenkomst behoren gesteld te zijn, en hoe wij ons zullen laten verzamelen. Het is immers een zaak van zulk een groot gewicht, n.l., de ere Gods en de waardering van zulke grote weldaden, n.l., de zaligheid onzer zielen. Moesten wij, mijn hoorders, niet met een heilige jaloersheid vervuld zijn, om in zulk een voorbereiding de samenroeping of de samenkomst in te wachten, ziende ook op de vrucht die het afwierp? Willen wij niet alleen vrucht, maar zijn wij ook bezig in dat werk waarin de discipelen bezig waren? Het was niet alleen voor die tijd, nog heden geldt geen andere regel. Nog heden, wordt dat grote heil door geen anderen weg verkregen, Mattheüs 5, "Zalig zijn ze die hongerden" en de verzadiging wordt toegezegd. Of moet schaamte ons aangezicht bedekken, omdat het niet zo bij ons is, en wordt gevonden?

Een van deze twee zaken zijn bij ons - óf wij laten de Geest in ons werken, óf wij staan Hem en Zijne werking tegen. Laten wij nu de Heilige Geest in ons werken, dat is, zoeken wij alle wettige gelegenheden en middelen, waardoor Hij in ons werken kan en wil naar het hevel des Heeren? Is dat bij ons, dan zoeken wij ook alles te vermijden, wat Zijn werking zou kunnen hinderen bij ons en de onzen, die ons toevertrouwd zijn. Een ieder onderzoeke hierin zichzelf en zie wat de oorzaak is van de klacht, die zo algemeen is, n.l. over dodigheid.

Zou het soms zijn, Mijne hoorders, omdat het laatste, n.l., tegenstaan en bedroeven van de Heilige Geest in ons, bij ons en onder ons gevonden, wordt? Laten wij maar gaan onderzoeken binnen in ons en laten wij dan verder gaan naar onze naaste omgeving, ons huisgezin, en dan al verder, naar onze samenkomsten. Och, wat handelen wij dan smadelijk met de goedertierenheden van onze Hemelse Vader!

Verder zullen wij dat wel niet hebben uit te breiden, want een iegelijk onzer zal wel gevoelen waar het zeer zit; niet alleen geldt dit onszelf, maar ook de onzen en die ons

toevertrouwd zijn, in elke stand des levens en bediening waarin de Heere ons geplaatst heeft. Moeten wij vanwege de tijd niet allen leeraars zijn? Staan wij de Heilige Geest des Heeren niet meer tegen, dan dat wij Hem in ons laten werken? Waar is nu die Pinkster Geest bij ons te bemerken, die nooit moede of mat wordt Zijn werk in ons te verrichten? Op Hem kunnen wij de schuld van de breuk niet leggen. Door het bedroeven van Hem, komt Hij Zich meer en meer terug te houden en dan klagen wij meer over dodigheid dan over het bedroeven van de Heilige Geest. En hoe wordt Hij bedroefd door onze vleselijke begeerlijkheden, medelijden met het vlees en het toegeven daaraan, dat een iegelijk het voor zichzelf het beste weet. Mochten wij beschaamd zijn en die Geest trachten af en in te bidden, opdat die weder krachtig én onweerstandelijk in ons werke en zo het Pinkstervuur weer te voorschijn mocht komen, opdat ook God verheerlijkt en geëerd worde en wij de zoete troost en vrede der ziel mogen genieten.

3. Laten wij nu in de derde plaats zien: *de vervulling der belofte*.

Daar de Apostelen vervuld waren met die beloofden Geest, zo kan het toch niet zijn dat die werking in het binnenste des harten bleef, maar naar buiten moest uitvloeien, opdat velen die wateren des levens die uit hen vloeiden zouden drinken en leven.

"En van hen werden gezien verdeelde tongen als van vuur en het zat op een iegelijk van hen;" n.l., op de discipelen. Dit alles werd gezien door de saamgelopen menigte. "Hij staat midden onder u", n.l., die gij niet kent; Die zal u dopen met de Heilige Geest en met vuur; dit werd nu vervuld. Met vuur als het zinnebeeld van de Heilige Geest, Die als vuur het goud van tin, lood en andere metalen zuivert. Zo doet ook de Heilige Geest, Die het hart reinigt en het inricht tot een tempel des Heeren, waar Hij verkiest te wonen en te blijven tot in eeuwigheid. Zoi kreeg de saamgevloede menigte dan te zien wat er geschiedde, daar ze door twee lichamelijke zintuigen zou (verzekerd worden van liet Goddelijk werk dat er plaats greep. Dat het geen natuurlijk vuur geweest is, is duidelijk uit de tekst, die zegt: "als van vuur." Het doet er ook weinig aan af of toe, de gedaante en het aanzien was zo. Dat het aanzien was als verdeelde tongen, kan niet anders beduiden dan de menigerlei gaven, door de Heilige Geest op een onmiddellijke wijze aan de ontvangers medegedeeld.

Maar laten wij eerst enige eigenschappen van het vuur naspeuren, die betrekking hebben op de eigenschappen des Heilige Geestes en Zijne werking.

(a.) Vuur ontdoet het goud van onedele metalen en verteert ook alle vuil. Zo is het ook met het werk van de Heilige Geest. Dat reinigt van de dode werken om de levenden God te dienen. Het ontdoet het heerlijke Godswerk van alle mensenwerk. Dat werk Gods is zuiver in zichzelf, maar gelijk de sneeuw rein en wit van de hemel nederdaalt, maar in aanraking komende met de aarde, zo bezit zij niet lang haar witheid en reinheid; zo is het ook met het werk des Heilige Geestes dat zuiver medegedeeld wordt, maar waar het ontvangen is, wordt haar zuiverheid al spoedig beschaduwd door lagere dingen en bijvoegingen, en daarom heeft het een gestadige reiniging nodig van dode werken en zondige natuur. Het vuur der liefde Gods, ingeplant door de Heilige Geest, moet verteren alle vuil der zonde dat dadelijk in het hart des mensen aanwezig is, n.l., de smet der zonde, waarmede wij in deze wereld komen. Vandaar het Evangeliebevel, de oude mens af te leggen en de nieuw mens aan te doen. Geen vloeken der wet, donderslagen en bliksemschichten van Sinai, noch het vuur der hel is in staat dat vuil te verslinden, maar het vuur der liefde verteert het.

(b.) Het vuur heeft een eigenschap om te verlichten en te verwarmen. Zo verlicht ook de Heilige Geest. Waar Hij komt, moet de duisternis wijken, daar Zijn getuigenis van

het licht is. Waar Hij alles met een Goddelijk licht bestraalt, daar wordt de duisternis ontdekt duisternis te zijn, en geen duisternis kan ongekend blijven waar Hij schijnt. Het vuur verwarmt ook. Zo ook de Heilige Geest. Is de natuur des mensen ijskoud als de dood, waar die Geest kant daar ontwaakt het alles uit een winterslaap, en maakt de dorheid plaats voor vruchtbaarheid. En gelijk nu het licht en de warmte niet alleen bij het vuur bepaald blijven, maar vanuit het vuur licht en warmte zich verspreiden, zo verspreidt ook de werking van de Heilige Geest licht en warmte rondom, zodat het over de gehele wereld verspreid is. *Verdeelde tongen*, beduiden de gaven van genade die nu zo ruim zouden medegedeeld worden; maar wat, en van waar zijn ze? De bron waaruit ze door Hem genomen en de Kerk worden meegedeeld en toegepast, is de volheid Gods in Christus Jezus, zoals Hij Zelf aan Zijne Kerk had toegezegd. Hij zou die Trooster zenden en Die zou het uit het Zijne nemen en hun verkondigen.

Zo was dan dit Pinksterfeest te Jeruzalem een tijdstip voor de Kerk van God (en zo is het nog), dat ze van banden bevrijd, van de gevangenis uitgeleid, en uit de put zonder water opgehaald werd en stromen des levenden waters haar toevloeiden. Ja, dat haar lidmaten rust vonden aan het Vaderhart Gods, door de mededeling des Geestes bewustheid kregen van hun eeuwig kindschap; rechtvaardige kinderen in Christus Jezus, al was het ook dat de hel, de duivel, de zonde en de wereld, ja hun eigen hart hen kwam te veroordelen. Ze kwamen daardoor in een staat van vrijheid door Jezus Christus hun Heere, Die het nu alles volbracht had door voldoening en Die, opgenomen in heerlijkheid aan de rechterhand des Vaders, daar steeds is om voor de zijnen hier op aarde, Zijn Hogepriesterlijke bediening waar te nemen en bezig is in die dingen die voor hen bij God te doen zijn. Het is een vrijheid die ontvangen moet zijn en gewerkt in het hart, om die te kennen en de ziel moet door de Heilige Geest daar steeds bij gehouden worden, om die te waarderen. De gelukstaat voor de Kerk van God, die nu hier op deze vervloekte aarde en in het zondige vlees, mag proeven en smaken de vrede Gods door het verzoenend en voldoende lijden en sterven van Jezus.

(c.) Tegen het vuur is ook niets bestand, daar het een kracht in zich bevat die niet te weerstaan is. zo nu is het ook met het werk van de Heilige Geest. Het is licht en kracht medegedeeld uit Hem, Die het alles is. De ruime bedeling der genade Gods, door de zending en uitstorting des Geestes is van die uitgestrektheid, dat die Geest Die de gedachten en de diepten Gods kent, en die meedeelt en toepast aan degenen voor wie het geschikt is naar het vrije, soevereine welbehagen Gods, zelfs hier in dit leven, en, na de dood, aan al de uitverkorenen volmaakt, maar in dit leven, naar het welbehagen Gods. Het is alles van zulk een ontwijfelbare zekerheid voor hen die het mogen genieten, dat, al zou er ook een engel uit de Hemel verschijnen om hén tot twijfel te bewegen, het zou blijken onmogelijk te zijn. En zal nu, mijn hoorders, een ziel als een steen sierlijk gelegd worden op het fundament der Apostelen en Profeten, welk fundament weer op de onbeweeglijke Rotssteen, Jezus Christus ligt; dan zal het gaan door de weg, die de Heere met Zijn Kerk er aarde gehouden heeft, dat is: door de dood tot het leven; van onder de vloek tot de zegen; van een kind der hel, met volle toestemming en het gevoel van de rechtvaardigheid Gods, door de verdiensten van Jezus Christus, ons van God tot dat einde geschonken.

Zingen Psalm 72:10, 11

TOEPASSING

Keren wij nu nog met een enkel woord tot onszelf in en onderzoeken wij dan of het voor ons, als behorende tot de levendgemaakte Kerk, al Pinksteren is geweest. Dat is:

is het volbrachte werk van Jezus Christus door die Pinkster Geest aan onze ziel verzegeld geworden. Maar dan is het ook eerst Pasen voor ons geweest, en hebben wij kennis gemaakt met de lijdende en stervende, schuldovernemende Borg, van de Vader tot dat einde geschonken; maar ook persoonlijk aan ons van de Vaders geschonken, naar de Heilige Schriften. Bij het zien op de Wet, dan zijn wij rechtvaardig verloren mensen, maar pasklaar voor een Borg. Hoe is het, mijne hoorders, hoe ver is het met ons gekomen? Zijn wij door die Geest geleid? Staan wij als levendgemaakten nog voor de Wet, dan is God een verterend Vuur en een eeuwige gloed, en dan is er voor ons geen mogelijkheid van zaligheid, als wij op onze rechte plaats zijn voor doorwerking. Hebben wij Jezus ontmoet, Die als Profeet geschonken is tot zaligheid van zondaren, dan is er mogelijkheid om zalig te worden; dan is er hoop aan het toevluchtnemend geloof verbonden.

Maar dat wij ons niet vergissen! Want hier kan veel voor geloof worden aangezien, en dat wij toch nog gans niet pasklaar zijn voor Hem. Heeft de Wet ons aangegrepen en eist die volmaakte gerechtigheid tot betaling van de Paradijsschuld? Goed; wij gaan naar het einde en moeten onder die bewerking omkomen. Die ijzeren man laat niet los voordat wij ons vonnis hebben ondertekend. Is dat geschied, dan is de Wet met ons klaar; maar de grote Rechter tegen Wie wij gezondigd hebben, nog niet. Zodat wij als veroordeelden door ondertekening, voor Zijn Gericht staan, waar alle mond gestopt wordt en alle knie voor Hem buigt.

Hebben wij daar onze hellevaart gehad, er zal meer gebeuren. Maar vergis u hier niet; is er een Voorspraak voor u opgetreden met het: "*Vader, Ik wil niet dat deze in het verderf nederdale*", enz. Zo ja, gij hebt een grote weldaad ontvangen en erkent die. Maar gij zijt niet verloren gegaan en uzelfen kwijt geworden. De vloek der Wet is weg, het pak van zonden is weg, en velen denken hier vrij te zijn; maar de overgang in het Genadeverbond moet volgen.

Ten eerste: Christus moet door de Vader geopenbaard worden in Zijn voldoenings- en verzoeningswerk, waar uw toestemming gevraagd wordt, om als een verloren hellewicht in dat Verbond over te gaan met uw volle toestemming. Is het zover met u gekomen, het zal verder moeten.

Heeft die Heerlijke u gevonden in uw ellenden en zijt ge met Hem in ondertrouw getreden, dan zijt ge door Hem tot de Vader geleid, Die de ondertrouw met de hemellingen heeft bevestigd, en dan zijt ge met des Vaders toestemming opgenomen als zoon of dochter van het huisgezin, als een ondertrouwde aan de Zoon. Dus is er een volkomen kinderrecht door ondertrouw.

Wel is Pasen achter de rug, maar nu moet het nog Pinksteren worden, n.l. de verzegeling door de Heilige Geest moet u ontvangen. Hebt u die, dan zijt gij een vrij mens, die gestorven zijt en toch leeft; doch niet meer gij, maar Christus leeft in u; en wat gij nu leeft, leeft gij door het geloof des Zoons Gods.

Mijne hoorders! Wat moest de Kerk toch alle krachten bijzetten, ja de ganse tijd besteden en niet kunnen rusten, voor wij het verkregen hadden; want waarlijk daar is geen rust te vinden voor een kind Gods buiten deze zaak. Hebben wij rust, dan hebben wij ze genomen; maar de Geest werkt ze niet in ons. Zijn wij niet minder tevreden, of menen wij met minder vrij te zijn, dan nemen wij het ook slechts; het wordt niet door de Geest gewerkt. Als men meent vrij te zijn, daar wij het niet zijn, dan komen wij zeker te steunen op bekering, of bevinding, op ervaring die men opgedaan heeft op de weg; en daardoor hebben wij enige waarde verkregen. En hoewel men het met de mond zal loochenen, het hart evenwel steunt er op.

Maar zijn wij waarlijk de verzegeling door de Heiligen Geest deelachtig, dan hebben wij niet te steunen op de zo-even genoemde zaken, maar hebben dan het zuivere

getuigenis des Geestes, *Die met onze geest getuigt dat wij kinderen Gods zijn*, op- en aangenomen zoals wij uit Adam voortkwamen. Hoe onverantwoordelijk is dan nu onze lauwheid omtrent deze heerlijke zaak, die om niet, zonder prijs te verkrijgen is, tegen verdiensten en boven waardigheid.

En dan, mijne hoorders, laten wij vooral in het oog houden het exempel ons gegeven en tot dat einde ons zeker beschreven, n.l. om in eendrachtige samenkomsten, met een eenparig hart de Heere te loven en te prijzen voor geschonken weldaden te bidden en te smeken om die Pinkstergeest, waardoor God en Christus verheerlijkt worden en de ziel die zalige vrede en rust kan en mag genieten, die er voor het volk Gods overblijft, en die wij door het geloof kunnen ingaan, door de werking van de Heilige Geest.

Maar Geliefden, waar is de eendracht en het eendrachtige smeekgebed? Welke nietige haarkloverijen worden er niet gevonden, die geen recht van bestaan hebben en ook niet zijn overeenkomstig de waarheid, zo ze in Christus Jezus is en ons door de Heilige Geest is geschonken. Maar deze vloeien voort uit eigen opvattingen, of uit overgenomen gewoonten, die soms geheel strijdig zijn met het Evangelie, of ontstaan uit wettische grondbeginselen. Maar, hoe of wat het zij, het verhindert de eendracht en bedroeft de Heilige Geest. Hierop volgt dodigheid, lauwheid en slapheid. Dit is het gevolg wanneer we de Geest van Christus niet in ons laten werken. Het zich onttrekken aan die samenkomsten, zonder hoge noodzakelijkheid, mag niet, Indien men het doet, het gevolg daarvan zal zijn, dat het een last voor ons zal worden in plaats van een lust, en zo ook voor de onzen die ons zijn toevertrouwd. Als wij aan het vlees toegeven, bedroeven wij de Geest, hetgeen wij in dit leven wel nooit geheel zullen te boven komen. Maar er is verschil, hoe men het doet. Men kan het uit zwakheid doen, maar ook uit moedwil en met opzet. Onze natuurlijke zwakheden en een daartegen strijdende ziel bedroeven de Heilige Geest, maar daar is een medelijdende Hogepriester aan des Vaders rechterhand, die medelijden kan hebben met onze zwakheden. Maar het nodeloos onttrekken verslapt het gehele gebouw en bewijst dat wij niet tegen onze zwakheden strijden. Waaruit volgt dat de werking van de Heilige Geest niet in die kracht in ons werkt en nog minder naar buiten openbaar wordt, gelijk het tot Gods verheerlijking, vrede der ziel, tot stichting en welzijn van de naaste, openbaar werd te Jeruzalem.

Nu nog een woord tot zulken, die met een gedeeld hart zich bevinden: werk en genade. Houd toch eens op, mens! U ontnemt de Heilige Geest de gelegenheid om in u te werken en onteert God door een vermeende waardigheid. Tracht er toch eens van los te komen, opdat gij uit genade moogt worden gezaligd en het ondervinden dat dit de enige weg tot Gods verheerlijking en Uw vrede is. Nu zijt gij nog ver van Pinksteren.

En dan gij, brave, kerkelijke, Godsdienstige mensen? U bent zeer stipt in uw plichten, en dat is niet te laken, maar te prijzen; alleen het waaruit en het waarom moet veroordeeld worden. Gij zijt nog maar een dienstknecht en geen zoon of dochter. Ook hebt gij geen ander beginsel in u dan eigenbehoud; maar dat wilt gij verkrijgen door een weg die onmogelijk, en God onterend is. Och ziel! u komt er eeuwig mee om! Bidt om de doop des Heilige Geestes, opdat Die u lere van Godswege.

En u, die wel met water gedoopt zijt en al de Verbondsweldaden deelachtig zijt, naar het uitwendige, maar wier hart aan de wereld verkocht en verknocht is; die de band, dien de "Heere" om, uw lendenen gelegd heeft, een knellende band denkt te zijn: gij zult in die weg met de wereld omkomen. Maar het is nog het heden voor u; die uitgestorte Geest is er nog, en zal er blijven tot het einde toe. Bidt dan heden nog om

die Geest, opdat gij door het licht en de kracht van dat Pinkstervuur bearbeid mag worden en in die weg het verderf moogt ontvlieden. Denk er om, hoe vreselijk het zal zijn, verloren te blijven onder al de weldaden Gods, - die ons toevloeien als een stroom van levend water, - maar er is behoefte noch lust bij u om, er een teugje van te nemen.

Maar gij, kinderen Gods, die met dezelfde Pinkster-Geest begiftigd zijt, laten wij trachten om met eenparige verzuchtingen, geweld te doen op de Heere en bidden dat Hij door Zijn Geest onze dodelijke breuk aantone en ons die doe gevoelen. Want wij zijn het die schade doen en de Heere Zijn eer onthouden en Hij wordt zo onteerd. De genezing is daar, als het geroep maar op gaat, in de oren van de Heere Zebaoth.

Dus, mijne hoorders, in plaats van Pinkstervreugde, de Heere te roemen en te prijzen: beschaamdheid des aangezichts. *Och Heere! hoelang zal het zo nog moeten blijven?*
AMEN.

Zingen Psalm 70:3.

2. DANKDAGPREDICATIE

Voorzang Psalm 147:6

Lezen 1 Thessalonicensen 5

Zingen Psalm 25:1

Voorwoord, Lucas 18:1

Geliefde toehoorders,

Het waarlijk, is een voortreffelijk werk, gelijk de Heilige Dichter hier komt te verklaren: "Tot U hef ik mijn ziel op, o Heere!" Indien wij een gevoel daarvan mogen dragen, dat de nietige stof en as, gelijk met het ganse menselijk geslacht als Adams kinderen verdoemelijk voor God, en vanwege die natuur vijanden zijn van God en onze naasten. Het is een werk en een daad dus, die geheel vreemd en het tegenovergestelde zijn van de menselijke natuur, die in plaats van tot God te naderen zich van Hem afkeert, en indien de Heere het niet verhoedt door wedergeboorte en vernieuwing des harten, met een eeuwigdurende afkering zich van Hem afwendt.

Door wedergeboorte wordt het niet alleen een noodzakelijkheid om zijn hart tot God op te heffen, maar ook een vanzelfheid, daar zulk enen er niet meer buiten kan noch wil, maar voor onszelf blijft het een onmogelijkheid.

Het is dan ook alleen het werk van de Geest van God, Die in ons werkt het werk des geloofs met kracht, en als wij niet weten wat wij bidden zullen, in ons zucht met onuitsprekelijke zuchtigen, Die ook onze zwakheden zo mede te hulp komt.

De heilige Dichter dan komt zich hier te openbaren tot Wie hij zijn aanspraak richt; zeker niet tot mensen, maar tot de levende God: "Tot U, O Heere", de Eeuwige JEHOVAH, zijn Schepper, Onderhouder en Bewaarder; welk werk van onderhouding en bewaring hij ook dagelijks bij vernieuwing, moest ontvangen, niet alleen in het natuurlijke maar bovenal in het Geestelijke, eeuwigblijvende. Het zijn alleen uw Goedertierenheden die iedere morgen nieuw zijn dat wij nog niet verteerd of vernietigd zijn.

Wij toch als Adams kroost, hebben recht noch macht van onszelf om te bestaan hier beneden, alle aanspraak verloren hebbende door de zonde. Hoeveel te minder dan, recht of macht of kracht om tot God te gaan en onze harten tot Hem op te heffen, daar Hij is en blijft een verterend vuur en eeuwige gloed voor de goddeloze. Maar, ook bovenal, hij wil tot God niet gaan; in plaats van zich tot Hem te keren, keert hij zich van Hem af en verhardt zijn hart zich tegen Hem, en keert hij Hem de nek toe en niet het aangezicht; hij kan en wil tot het licht niet komen, omdat zijn werken boos zijn en van het licht bestraft worden. Laten wij ten allen tijde het oog vestigen op ons aller eerste vader, die na de bedreven afval van zijn Schepper en Vriend wegvluchtte om zich in de duisternis te versteken, om Hem nimmermeer te ontmoeten. Als wij dat recht voor ogen hebben, dan zal ons hart niet hooggevoelende zijn, maar met diep ontzag vervuld worden voor Hem.

De heilige dichter zegt dat hij zijn hart tot God opheft, hetwelk is de rechte zielsgestalte van de bidder en toont dat hij niet met de lippen nadert, maar met zijn gehele hart en geest die in Hem is. De Heere ziet dan ook eerst het hart aan, eer Hij de woorden of daden van de bidder aanziet. Het is die wonderlijke eigenschap van het geloof, die de kinderen Gods alleen eigen is; het kan door geen vlees geschieden, waarom het ook voor het ongeloof onmogelijk is en voor het geloof een vanzelfheid. Het is de vertegenwoordiging van het hart van een gelovige bij God, en voor de alwetendheid Gods, met die vrijmoedigheid die alleen eigen is aan hen voor wie ze

verworven is, door Hem, Die daartoe van eeuwigheid verordineerd is, n.l., Jezus Christus. Wat een onbegrijpelijk vermakelijk werk moet het dan wel zijn, behoort het tenminste te zijn - wat een onbeschrijfelijk voorrecht boven de wereld die in het Boze ligt, die niet kan, noch minder wil en ook niet weet wat zoetheid het is - zijn hart voor God en in Zijn Schoot te mogen ontlasten.

Het opheffen van ons hart moet ook geschieden in oprechtheid en waarheid voor God, want met bedrieglijke lippen is Hij niet te benaderen; hetwelk uitkomt, daarin dat zijn kinderen niets voor Hem verbergen wat in hen wordt gevonden, wetende en gevoelende dat in hen geen goed woont, zich verblijdende in de Alwetendheid Gods. O, wonderlijke vrijmoedigheid, onbegrijpelijk voor 's mensen verstand.

Maar, zult gij mogelijk denken, is dat wat ons op deze dag past, daar wij saamgeroepen en gekomen zijn om de Heere onze God dankerkentelijkheid toe te brengen voor Zijne grondeloze weldaden ons en de onzen bewezen?

Maar geliefden, zou er wel dankbaarheid kunnen zijn, waar geen gebed vooraf ging, of zou bidden en danken, hoewel onderscheiden, van elkaar gescheiden kunnen worden? De Heere Christus sprak daartoe "een gelijkenis dat men altijd bidden moet zonder te vertragen", en de Apostel Paulus schrijft: "Bidt zonder ophouden." Bidden, zonder ophouden schijnt wel onbestaanbaar te zijn. Laat ons wel bedenken dat alle gedachte aan God bij de gelovige, bidden is; en die alleenspraak der ziel met God, die stille gebeden, zijn wel de kostelijkste voor Hem en ook voor de ziel. Jammer maar dat de gemeente Gods er in deze dagen zo weinig van heeft. Een bidder wordt gewis een danker. Zelfs vindt de gelovige dat in een en hetzelfde gebed, waar hij met gebed, of worstelen aanvangt, daar eindigt hij wel als een God-lover, of soms omgekeerd. De wereld kan ook dank zeggen als de Heere haar weg maar naar hun begeerte maakt, maar dat is een Kains offer. Dankbaarheid aan God vereist ons ganse leven, als een geestelijke offerande Gode, Rom. 12:1.

Het ware gevoel van onze niet-waardigheid, vloek- en doemwaardigheid zal zowel de gestalte moeten zijn in danken als in bidden. Hoe zullen wij ooit Gods goedertierenheden kunnen zien, laat staan erkennen, als ze ons niet boven waardigheid toebeschikt worden. Wat hebben wij, dat wij niet boven alle verdienste en waardigheid werkregen hebben. Is het nu zo, dan komt toch alleen de Gever van alle goed, en de wegnemer van alle kwaad de erkentelijkheid toe. Het rechte danken of erkennen bestaat toch niet in woorden, maar de rechte zielsgestalte zal aanwezig moeten zijn, zal het Gode welbehaaglijk kunnen zijn. De stof tot dankbaarheid of erkentelijkheid, jegens onze grote Gever is toch: het hier-zijn, het onderhoud in deze tijd; maar voor en boven alles de Geestelijke, eeuwige dingen, voor ons eeuwig welzijn.

Zou soms de vraag ook in ons kunnen oprijzen, of er wel redenen zijn tot dankbaarheid?

Zou er ooit, zolang de mens op aarde geweest is of zal zijn, een ogenblik kunnen zijn dat er geen stof of oorzaak tot dankbaarheid zou zijn? Wij kunnen het niet bedenken of vinden. Voor ons eigenlievend IK, zeker zal daar geen stof of oorzaak voor dankbaarheid voor gevonden worden. De grootste goedertierenheden Gods maken de mens niet erkentelijk aan of voor God. Voorbeeld, Israel in de woestijn kan ons tot lering en voorbeeld strekken.

Maar komt, laat ons elkaar, met de hulp des Heeren, trachten te bepalen bij de noodzakelijkheid der erkentelijkheid en dankbaarheid aan God onze Schepper en Onderhouder. Beschikker van ons lot en onze weg. Er zal Geliefden, meer stof en

oorzaak tot erkentelijkheid te vinden zijn, dan wat wij in dit korte tijdsbestek zullen kunnen ophalen, maar geve de Heere dat Zijn lieve Geest maar de zaken in onze harten moge inbrengen met kracht, en volmaken wat er aan ontbreken zal.

GEBED.

Zingen Psalm 66:1

Tekst: "***Dankt God in alles, want dit is de wille Gods in Christus Jezus over u.***"
1 Thessalonicensen 5:18.

De Apostel, geliefde toehoorders, in het vermanende gedeelte van zijn eerste Brief aan de Thessalonicensen, getuigt dat ze niet van node hadden, dat hun van de tijden en gelegenheden geschreven werd, daar zij zeer wel wisten, dat de dag des Heeren zou komen als een dief in de nacht, die de slapenden op het minst verwachte ogenblik overvalt en hen van alles beroofd. Maar zo is het met u, gemeente Gods, niet gelegen, zegt de Apostel. Gij zijt niet als degenen die in duisternis zijn, daarom behoort ge ook niet te slapen, maar te waken, en op de toekomst te merken, en toe te zien dat onze zaken tussen en voor de Heere zo staan, dat wij gereed zijn de Bruidegom te ontmoeten. Verder zegt hij ons wat daartoe nodig is, n.l., het borstwapen des geloofs en der liefde, en tot een helm de hoop der zaligheid; dan zullen wij zeker niet onbereid zijn. Waar hij verder de redenen bijbrengt, dat de Gemeente Gods en de gelovigen daar niet van ontbloot zijn, door de vernieuwing des Geestes. Waarna hij hen, en ons mede, hun en onze dure roeping voorstelt, tegenover de Heere.

Verder raadgevend en in liefde bevelend, ten allen tijde verblijde te zijn; een zielsgestalte, die na het inkomen der zonde in de wereld, in de menselijke natuur niet meer te vinden is; doch waarvan Gods Erfdeel bij de vernieuwing weer een beginseltje ontvangt. De Apostel kan toch hier zeker niet bedoelen de vermeende blijdschap der wereld die toch niets anders is dan enkel droefheid en smart. Een blijdschap waarvan de Eeuwige JEHOVAH niet het voorwerp is, kan toch geen blijdschap genoemd worden.

Verder, te bidden zonder ophouden, hetwelk een eigenschap des geloofs is, wat bij de uitverkoren geroepenen alleen gevonden kan worden, bestaat in de gedurige verborgen omgang met God, hart en handen opheffende tot Hem die het Voorwerp van zijn liefde is.

Dan volgt de dankbaarheid *in alles, naar de wille Gods in Christus Jezus over u.*

Verder nog vier vermaningen daarbij voegende, waar wij ons voor te wachten hebben. Maar laat ons dan nu trachten, met de hulp des Heeren in dit ons samenzijn voor des Heeren Aangezicht en rondom, Zijn eeuwig Godsgetuigenis, elkaar te vermanen en op te wekken tot blijde erkenning van Zijne onbegrensde Goedertierenheden ons en de onzen bewezen, waartoe wij dan nu ook samengeroepen zijn.

Laat ons dan zien:

1. *Het bevel dat hij geeft*
2. *De aanwijzing die hij doet*
3. *De redenen die hij aangeeft als aandrang,
om dan met een woord van toepassing te eindigen.*

O Heere, zend Uw Licht en Waarheid neder, opdat wij een mond mogen hebben, om op menselijke wijze over Goddelijke zaken te spreken; en geef ons oor en hart om zo te

horen tot uw eer en onze vrede, onze blijdschap en zaligheid, Amen.

1. Het bevel dat hij geeft

Zien wij dan nu eerst even een weinig in wat de Apostel de Thessalonicensen beveelt, en zo ook ons. Zo wij daar straks al even gezien hebben, is een bidder ook een danker. Het stelt vooraf iets ontvangen te hebben: een weldaad genoten te hebben; zo is het immers in de natuur van mens tegenover mens, waar onder de mensen de wellevendheid het medebrengt, of zo men zegt vereist. Meestal bestaat dit in woorden, waar het hart soms ver van af is, ja het tegenover gestelde soms wel gevoeld; met de mond zegenen, met het hart vloeken; de goeden hierin niet te na gesproken. Och, Geliefden, dankbaarheid hebben wij niet uit het Paradijs in deze wereld ingebracht; is er iets van aanwezig, dat zeker zo is onder de mensen, dan is het de gave van Jezus Christus, want het is gans vreemd aan onze natuur.

Liefde toch is niet een eigenschap van onze natuur; zijn wij er zonder, dan kan er ook geen sprake zijn van dankbaarheid die oprecht is; noch voor mensen, nog minder voor God. Velerlei soort van dankbaarheid vindt men onder de mensen. Als wij er enige zouden noemen, van mens tegenover mens, zou het zijn een dankbaarheid uit hoogachting, uit noodzakelijkheid, uit gepastheid of wellevendheid; het merendeel voortvloeiende uit eigenliefde. Maar nu de dankbaarheid tegenover God, hoe zal het daarmee staan bij ons, ook nu wij samengekomen zijn, tot datgene wat onze harten moest vervullen; niet nu slechts alleen, maar ten allen tijde, waar wij zijn, of wat wij zijn, of hoe het ook is.

Mensen kunnen elkaar bedriegen met vleierende lippen, maar voor de Alwetende God is dat onmogelijk, daar Hij niet alleen de harten kent en de nieren proeft, maar ook onze werken oordeelt naar de gestalte van onze harten.

Is het bij mensen betamelijk dat weldaden dankbaarheid vereisen, hoeveel te meer tegenover onze Schepper, Weldoener en Zegenader? Welk mens zal ooit naar waarde kunnen schatten de weldaden Gods in dit leven en voor dit leven. Wie zal kunnen bevatten de steile en diepe afhankelijkheid van Hem voor en in dit leven, en bovendien nog de Geestelijke, eeuwige dingen? O Geliefden, wat zullen wij onze Heere toebrengen voor alle Zijn weldaden ons bewezen! Het enige zal wezen om met David, de man Gods, de beker der verlossingen op te nemen en Zijn Naam aan te roepen.

Dus is het, tot rechte, ware dankbaarheid, noodzakelijk dat wij onze staat recht kennen, waaruit onze afhankelijkheid van Hem openbaar moet worden; onze natuur leert het ons niet, maar Zijn onfeilbaar Woord maakt het ons openbaar; daaruit weten wij dat wij ons niet roeren of bewegen kunnen zonder zijn Wil, dat wij niet een haar wit of zwart kunnen maken, en de haren van ons hoofd alle bij Hem geteld zijn, en dat er niet één daarvan zonder Zijn Wil op aarde valt. O, hoe zullen wij tot recht verstand van zo'n diepe afhankelijkheid gebracht worden, dan alleen door Zijn Geest, kracht en genade, die ons tot niets maakt, en dan is Hij het alles.

In die, en tot diepe afhankelijkheid zijn wij geschapen. God schiep de mens goed en recht naar Zijn Beeld en gelijkenis; maar tevens in die afhankelijkheid. Anders was hij waarlijk God, wat hij zich nu wel inbeeldt, maar geen zweem daarvan. De Heere schiep de mens voor Hem en niet voor zichzelf, ook niet uit noodzakelijkheid, maar naar Zijn Welbehagen. En daarin vond de mens in deze staat zijn vermaak en blijdschap. Maar de zondeval heeft er ons totaal van beroofd, zodat er geen sprankje meer van overgebleven is. Wij kunnen ons niet plaatsen bij degenen die zeggen dat er nog een naflikkering van overgebleven is. Was de rechte mensheid dan in zulk een diepe afhankelijkheid, hoeveel te meer dan nu, nadat wij alles verloren hebben, geen

recht of aanspraak meer hebbende op iets dat tot het leven noodzakelijk is; hoeveel minder nog op geestelijke, eeuwige dingen. De toorn Gods hebben wij verdiend, hoe zullen wij aanspraak maken op Zijn liefde en gunst!

Dus, in kort dan, al wat wij boven de eeuwige scheiding van God en Zijn Goedertierenheden hebben is weldadigheid, zonder enige waardigheid of verdienstelijkheid; dus zijn wij dan ook voor het minste en geringste, de Heere onze God dank schuldig. Hoe zullen wij dan beginnen, en waar zullen wij eindigen?

Geen wonder dan, dat de Godsman uitriep: "Het zijn uw goedertierenheden dat wij nog niet vernield zijn; ze zijn iedere morgen nieuw; Uw trouw is groot."

Is het met de rede in strijd die wij als gave van Jezus Christus ontvangen hebben? Immers neen. Zo is het dan noodzakelijk dat wij van Hem afbidden wat onze behoeften zijn, en dat niet voor onszelf, maar voor Hem die het alles toekomt. Zodat ons ganse leven zijn moet een biddend en dankend leven, tot Zijn eer en onze vrede.

Hoe zullen wij nu u voorstellen waarin de dankbaarheid bestaat die Gode welbehaaglijk zal kunnen zijn?

Laten wij u eerst voorstellen, dat het in de eigenlijke zin van het woord een hemelse gestalte is, want het "rechte lieven, leven, loven is slechts waar men Jezus ziet." Zal het dan hier op aarde door Gods kinderen geen plaats vinden? O ja, in beginsel zeker; maar het gemis er van zal klaarder openbaar worden hoe meer de begeerte er naar uitgaat; het willen zal het gemis wel aantonen. Het recht ware danken zal eerst aanbreken, als Gods keurbende, het lied van Mozes en het Lam zal aanheffen; dan zal s Heeren Huis eeuwiglijk van vreugde druisen. Hier blijft het nog maar een gemengde zaak: bidden en danken. Maar als wij met Christus aan des Vaders Rechterhand zullen verhoogd zijn, en met Hem in Zijn Heerlijkheid zullen ingegaan zijn, dan zal het danklied eeuwig uitgegalmd worden.

Maar Geliefden, beginnen moet het hier. Wat zal dan nodig zijn voor een dankende gestalte? Ware zelfverloochening in de eerste, plaats; zelfverfoeiing vanwege onze mismaaktheid tegenover de Volmaakte, en de daaruit vloeiende, niets- en onwaardigheid. Dan, ja dan, wordt de minste weldaad onbeschrijfelijk groot, en wordt de Heere erkend als de Gever en Schenker.

2. De aanwijzing die hij doet

Maar Geliefden, nu komt de Apostel ook een aanwijzing te doen waarvoor wij de Heere onze God zullen dankbaar zijn. Kort en zakelijk komt hij het ons voor te stellen, met het alles omvattende "IN ALLES." Dus dat sluit totaal niets uit. Werkelijk, er kan en mag ook niets uitgesloten worden, als wij maar bedenken dat iedere ademhaling, iedere polsslag, verbeurd en verzondigd is, en de Heere dezelve toch in stand moet houden door Zijn Goddelijke kracht, zodat er niet een ogenblikje in ons hele leven is, dat geen onverdiende weldaad van de Eeuwige Jehovah is en Hem de erkentelijkheid daarvoor moet toegebracht worden. De Heere onze God heeft de mens op aarde gesteld en Hem die gegeven om te bebouwen, opdat er brood en spijs zij voor de eter, en een bezigheid om zich daarmee te bemoeien. Een weldaad die zeer groot is; maar die om der zonden wil zeer moeilijk geworden is, om te doen gelijk de Heere wil dat het gedaan zal worden, n.l., om Zijn wil en de volvoering van Zijn Eeuwige besluiten en voornemens. Daartoe is nodig rede en kracht. Vanwaar verkrijgen wij die? Alleen toch van Hem, Die een iegelijk zijn arbeid geeft onder de zon: landman, ambachtsman, arbeider, regeerders en overheden, man of vrouw; die bestelling is van de Heere, waarvoor Hem de eer toekomt en waarvan wij de vrucht mogen genieten. Hebt u raad gehouden met uw Heere en Zijn wil en welbehagen gevraagd in uw doen en laten in elke weg, zoals de Heere in Zijn Woord ons voorstelt: "Kent de Heere in al

uw wegen en Hij zal uw paden recht maken"? Zou dat niet onze dankbaarheid uitmaken hier beneden, hoewel wij dan nog maar deden wat wij behoorden te doen? Gij HEER, en wij knechten.

Maar Geliefden, hoever zijn wij daar toch vandaan, hoewel er een beginseltje gewonden wordt bij de gelovige. Merkt u wel dat ons hele leven een aaneenschakeling van dankbaarheid behoort te wezen? Het kan niet anders of u moet geredelijk toestemmen dat het zo is en zijn moet. Dat het er dan niet op uitloopt dat wij, in plaats van dankbare, ondankbare schepselen zijn!

Mogelijk zijn er onder ons wel die zullen zeggen of denken: dat is toch wel wat ver gegaan; als ik eens een zegen van de Heere mag ontvangen, ben ik Hem daar wel dankbaar voor, en breng dan wel eens een dankoffertje; hetzij aan des Heeren Huis of dienst; of doe wel eens een handreiking aan de arme.

Het is voortreffelijk; maar zal deze dankbaarheid de toets kunnen doorstaan? Zuiver goud kan de toets doorstaan, De Heere Zelf brengt Zijn eigen werk in de proef, opdat het openbaar wordt echt te zijn; zo zal het ook met het onze moeten zijn.

De Apostel bezigt het allesomvattende woordje "ALLES" of "IN ALLES." Laat even onze God-verheerlijkende kostelijke belijdenis spreken, n.l.: "dat alles wat de Heere, onze Hemelse Vader, met Zijn Hand mij toe komt te schikken, hetzij voor- of tegenspoed, rijkdom of armoede, gezondheid of krankheid, Hij mij dat alles met Zijn Vaderhand toeschikt;" ten goede dus. Voor de belevers van die belijdenis is er geen kwaad onder de zon, hetwelk in wezenlijkheid bestaat van 's Heeren zijde voor Zijn elfdeel.

Daar is werkelijk geen kwaad onder de zon voor die op de Heere vertrouwen, Hem vrezen, en door zijn hand zich laten leiden. Wat ons ook overkomen moge zijn in dit verlopen seizoen: hetzij dat 's landmans arbeid naar verwachting niet is beloond geworden, of indien het al ruime vrucht heeft gedragen, nochtans de nodige inkomst niet opleverde vanwege te lage prijzen, en de landman bij al zijn overvloed nog moet verarmen - wat waarlijk een droeve, maar nochtans wel een opmerkelijke toestand wordt, want het is God die het alles werkt - of dat de werkende geen genoegzame arbeid heeft gevonden om te kunnen bestaan gelijk het maar al te veel openbaar wordt in deze dagen.

Maar wanneer de hand Gods ons heeft bezocht met krankheden, zodat wij de vrucht van onze arbeid hebben moeten uitdragen naar de medicijnmeester met en onder al de smart die daarmee gepaard gaat, of dan soms nog de lust onzer ogen moeten missen, is er dan geen reden tot klagen in plaats van erkentelijk te zijn? Geliefden, zou er ooit een toestand op aarde of in ons leven kunnen zijn dat wij recht van klagen zouden hebben, als wij vasthouden aan onze belijdenis?

Hoort de man die ellende gezien heeft, de profeet Jeremia: "Wat klaagt dan een levendig mens; een ieder klage vanwege zijne zonden." O, als wij daar mogen komen dan blijft er geen tijd over om te klagen over de Heere onze God, waar het vlees terstond in bezig is zodra het maar enige vrucht der zonde komt te ontmoeten.

Het is zeker, het ziet er niet rooskleurig uit in de wereld, onder de volken en natiën der wereld; maar hoe kan het ook anders: "Die God verlaat heeft smart op smart te vrezen." Dat toch zeker geldt, zowel voor landen en volken, als voor Kerk, huisgezinnen, en personen.

Nu wordt ons bevolen dankbaar te zijn in voorspoed en geduldig in tegenspoed, welke zaken niet ver uit elkaar zullen lompen als wij ze wel beschouwen, gedachtig zijnde aan de geduldigste mens ter wereld, namelijk Job, als hij uitroept: "De HEERE heeft

gegeven, de HEERE heeft genomen; de NAAM des Heeren zij geloofd." Is het mogelijk dat zoiets geschiedt? Ja zeker, als wij maar zien wat Hem daartoe bewoog; hoor maar zijn getuigenis: "Naakt ben ik uit de baarmoeder voort gekomen; naakt zal ik daarheen wederkeren." Dat is de volkomen waarheid, zoals ze onweersprekelijk is, nietwaar? Als wij dan naakt op de aarde komen te staan, van alles beroofd, wat hebben wij dan nog te zeggen? Niets hebben wij in deze wereld ingebracht, het is openbaar dat wij ook niets daaruit zullen dragen. Zo'n zielsgestalte is werkelijk nodig om recht dankbaar te kunnen zijn; ze is nodig ten allen tijde.

Nu, geduldig in tegenspoed - zoals wij dat dan op menselijker wijze noemen - zal dan dit bedoelen dat wij in de eerste aanvang van tegenspoed tot berusten komen, daar wij niet terstond het Gods weg kunnen doorzien en van onszelf wel nooit zullen kunnen; maar dan berustend uitzien om de wijze, goede, en liefdebedoelingen Gods te leren kennen. Het is waarlijk geen geringe zaak, Geliefden, om uit het kwade het goede te verwachten. Het is zo tegen onze natuur en boven onze verwachting; maar dat is ook het werk Gods ten allen tijde. Als wij de zaken zo met ons verstand bijeen kunnen brengen en houden, wordt voor ons niet veel van de Heere openbaar; want toch, wat bij ons onmogelijk is, is mogelijk bij God.

Ten andere weet de mens maar niet wat nut en goed voor Hem is. De Heere alleen weet het, en dat moest ons genoeg zijn. Als de Christen daar meer bij leefde, zou er gewis niet zo veel murmuring zijn; maar onze verdorven natuur is nu zo, daarom zal het ook alleen door de genade Gods kunnen zijn dat er enige dankbaarheid door ons zal beoefend kunnen worden.

Wij hebben dan nu recht acht te geven, dat er van ons geëist wordt, dankbaarheid in ALLES. Dus kan er nu niets uitgesloten worden, uit ons hele leven, in alle voorkomende gevallen of zaken, hetzij voor- of tegenspoed, dat wij niet zouden behoren te bukken en te buigen voor onze God, met een toegenegen hart bekennende dat het enkel en alleen Zijn goedertierenheden zijn dat wij nog niet vernield zijn, dat Zijne trouw nog groot is over ons en de onzen, want wij zijn nog.

Als het dan in de natuurlijke dingen zo is, dat niet betwist zal kunnen worden, wat dankensstof hebben wij daarboven nog vanwege de Geestelijke weldaden van het onveranderlijke Genadeverbond dat ons de weg des levens, die tot het leven leidt, nog niet is ontnomen en toegesloten. Waar het voor zo menigeen waarlijk zo is, aan wie óf de woorden des levens niet toevertrouwd zijn geworden gelijk als aan ons, en ons zaad; óf, wel zoals wij, maar die in de uitwendige geestelijke weldaden blijven hangen en daaruit hun zaligheid verwachten, menende dat het wèl met hen staat; daar het niet wèl met hen staat.

O, wat dankensstof dan! Want dat is toch het alles overklimmende; neemt dat weg, wat blijft er dan nog over dan enkel verderf en ondergang, en een onmogelijkheid om tot enige tevredenheid of vrede te komen; en dan is het ook een onmogelijkheid om tot dankbaarheid te geraken, nietwaar? David de man Gods, getuigt ergens, dat hij van de baarmoeder af op de HEIERE was geworpen; zo ook met ons. Immers, toen wij als hulpeloos wicht in de wereld kwamen, zijn wij met Gods Drie-enige Naam betekend geworden; en van dat ogenblik af aan, gedragen op de vleugelen van het gebed, tot de troon der genade. Geworsteld is daar voor onze zielsbehoudenis en zaligheid door de Gemeente van Christus, en door onze ouders, als zij door Gods genade bidders mogen zijn. En dat is immers de dure roeping van ouders en gemeente. En al zou dat dan alles falen, dan nog komt de Heere aan ons te arbeiden en legt een band om onze lendenen, als geheiligden van de wereld die in het boze ligt. De Heere staat van het ogenblik dat maar enige kennis bekomen is, aan de deur van ons hart, kloppende, om ingelaten te worden; ons voorstellende de dood en het leven, vloek en zegen, om tussen deze voor

onzelf te kiezen.

Als de Heere ons dan naar Zijn eeuwig Welbehagen, met Zijn Almachtige Hand komt te grijpen, en Zijn Koninkrijk in het binnenste van ons komt in te planten, dan ontvangen wij daarvan de vrucht, het eeuwige leven, beginnende hier en durende tot in de nimmer eindigende eeuwigheid. Zou het Geliefden, geen dankbaarheid waardig zijn en ons ganse leven daaraan te wijden?

U zult zeggen: hoe komen wij aan zulk een dankbaarheid, daar uit het tevoren gezegde zonneklaar blijkt dat er bij ons het minste van gevonden wordt wat Gode als dankbaarheid welbehaaglijk kan zijn?

3. De redenen die hij aangeeft als aandrang

Hoort maar, wat de Apostel als drangrede er aan komt toe te voegen: Dit is de wille Gods in Christus Jezus over u." Dus de Middelaar Gods en der mensen komt hier weer tussenbeide staan, daarvoor is Hij ook Middelaar.

Eerst dan, *het is de wille Gods over ons*; dat is volkomen overeenkomende met de bedoeling Gods in en met de schepping van al het geschapene, n.l., Zijn verheerlijking. Zo schiep HIJ de mens dat hij dat doen kon en dat zijn ganse bestaan uitmaakte. Maar nu alles verdorven en verloren is, en er niets meer uit ons voort kan komen dat de Heere welbehaaglijk zou kunnen zijn, kan Hij het allerbeste van Gods kinderen, volgens Zijn Allerhoogste Heerlijkheid, niet aanvaarden. Noch gerechtigheid, noch heiligheid; dus ook geen dankbaarheid zonder en buiten Hem. Nee, laten wij maar vrijelijk zeggen, geen zucht, zonder Hem. Wij dan nu niets in onszelf vindende dat Gode welbehaaglijk is, of naar waarde Hem zou kunnen erkennen of eren. Dan is het openbaar dat wij tot Hem onze Heere Christus onze toevlucht te nemen hebben, om van Hem te ontvangen wat nodig is tot de verheerlijking Gods.

Van tevoren dan het *willen* er zijnde, en de kracht niet hebbende, volgt dan de zo noodzakelijke zielsgestalte voor de oefening des geloofs: *moeten en niet kunnen*. Wel te verstaan dat Hij ons van de Vader geschonken is als onze biddende en dankende Hogepriester; gelijk HIJ is onze Gerechtigheid en onze Heiligheid. Waaruit het blijkt dat wij twee zaken te onderscheiden hebben: de zaken die bij God te doen zijn, hetwelk Zijn werk is voor ons, waartoe Hij ook aan des Vaders Rechterhand verhoogd is; én het werk dat door ons hier beneden te doen is, door Zijn kracht en genade. Ze kunnen en mogen niet van elkaar gescheiden worden; nochtans zijn ze wel onderscheiden.

Wij gewen wel acht op hetgeen de Apostel Jakobus ons leert in zijn Brief, hoofdstuk 2, verzen 20 tot 26, - waar oppervlakkig, tegenstrijdigheid schijnt te zijn tussen de Apostel Jakobus en de apostel Paulus, Romeinen 4:1, 2, 3; - klaar en duidelijk worden daar de zaken onderscheiden in de dingen die God te doen zijn, en de dingen waar Christus in ons openbaar moet worden in de werken naar buiten. Die wel altijd voor de Heere onvolkomen en met zonde bevekt zijn en daarom door Hem van onze hand niet kunnen aangenomen worden, maar in ons Hoofd Jezus Christus volmaakt zijn en aangenaam in het oog des Heeren.

Zou dit niet de zin zijn die ons de Geest des Heeren te kennen geeft door des Apostels woord, en een krachtige aandrang tot het werk der dankbaarheid?

Zingen Psalm 136:25, 26.

TOEPASSING.

Zo hebben wij dan een weinig gezien de betamelijkheid der dankbaarheid en de wil va

God over ons daaromtrent; de uitgebreidheid der stof tot dankbaarheid, God dankende, in alles, de vereiste eigenschap ervan zal ze tot Gods eer zijn, en de onmogelijkheid van onze zijde en de mogelijkheid die de Heere ons naar Zijn eeuwig liefderijk bestel geschonken heeft; zodat nu het onmogelijke mogelijk wordt door het geloof in Jezus Christus.

Nu komt het er voor ons maar op aan: wat hebben wij er van, kinderen Gods. Gij, die de Heere zoekt, zou het beginseltje wel bij ons gevonden worden in de beoefening? Waar leven is, zal zeker het beginsel gevonden worden, want daar is liefde Gods in het hart uitgestort; die zowel het beweegrad tot dankbaarheid moet wezen als tot het geloof; zonder die is noch geloof, noch minder dankbaarheid denkbaar. Bedenkende dan dat ons hele leven dankbaarheid aan God moet zijn, ook volgens Romeinen 12, namelijk, hetwelk dan bestaat in *een levende Gode welbehaaglijke offerande van ons ganse leven en het gehele lichaam met al haar leden*. Dat is, onze REDELIJKE GODSDIENST. Maar de beginselen daarvan, waarin zullen die bestaan? Wel, hierin: of wij door het goede inwendig bewogen worden tot de erkentelijkheid Gods, dat Hij het ons boven verdienste of waardigheid geeft, ook ziende op onze naasten, die niet ontvangt wat wij ontvangen hebben; ja, soms het tegenovergestelde.

Laten wij dan met onze gedachten een weinig verder gaan, en een overzicht nemen over de volkeren der aarde, waar wij te aanschouwen krijgen vreselijke ellenden en jammeren, hongersnoden, pestilentiën, werkeloosheid, beroeringen, bloedstortingen, verdelgingen, enz., en dan beziende het land onzer inwoning, zou er dan geen stof zijn voor Godserkenning dat wij nog niet in die diepte gezonken zijn? Wat onderscheidt ons? Want het geldt ons allemaal, hoofd voor hoofd, hoewel wij niet vrijgaan van de Godsoordelen als oorzaak van onze zonden. Velen zeker hebben de lust hunner ogen moeten overgeven voor een zaak die de Heere oordelen zal. O, wat behoorden wij dan nu te zijn daar het nog zóver met ons niet gekomen is. Wat het worden zal, dat weet de Heere alleen; maar wat het nu is, weten wij.

Ziende op degenen dan op wie de oordelen Gods zwaarder rustende zijn dan op ons, wie zullen wij daarvoor erkenning toebrengen? Aan schepselen, die het menen in eigen kracht te kunnen, gelijk alle wijsheid zich samenspant om oordelen te verzachten of af te wenden? Toch zeker, neen? Maar Hem, Die het al regeert, door Wie wij nog zijn wat wij zijn, en nog niet vernield zijn of tot de uiterste ellende gebracht. Dat toch hebben wij verdiend, want wij zullen het onszelf wel waardig gemaakt hebben zowel als enige andere natie der wereld.

Het behaagt de Heere, om Zijns Zelfs wil, nog niet zo met ons te handelen; en al is het dan al wat schaars, nochtans geeft Hij nog brood voor de eter, en werk voor de werkende, hoewel vele zorgwekkende omstandigheden zich voordoen in ons nationaal leven. Maar o, hoe ver zegent Hij ons nog boven andere volken.

Daarom, mijn hoorders, laat ons Gods Goedertierenheden hierin erkennen, als onwaardigen, niet uitnemender boven andere natiën van de wereld; noch overheden en die in hoogheid zijn; noch het grootste gedeelte des volks verreweg; noch de Godsdienst in het algemeen, en ook niet in het bijzonder; dus geen verdienstelijkheid.

Dan is er overvloedige stof om ons voor God te verootmoedigen en Hem te erkennen voor Zijne menigvuldige weldaden boven anderen. Dat is dan in het algemeen, ons allen aangaande, als mensen door God geschapen en onderhouden, als belijders van zijn Drie-enige Naam verschuldigde dankbaarheid; mens, klein en groot, jong en oud.

Vaders, hebt ge uw kinderen opmerkzaam genaakt op GODS Goedertierenheden, en in hun tegenwoordigheid God gestadig erkend voor Zijn onverdiende weldaden? Nu zijn wij dan hier om ze gezamenlijk voor de HEERE onze God te bekennen, dat HIJ

alles waardig is en wij nietswaardig zijn. Hoe zullen wij ons buigen voor de Hoge God, en waarmee zullen wij Hem tegenkomen? Met zilver en goud, met het vette van het aardrijk en het werk onzer handen? Het kan Hem niet behagen. Het is alles het Zijne. Wat dan? Een verbroken hart en verslagen geest, is nooit bij Hem veracht geweest.

Zulk enen heeft die Man van Smarten, die Man van Golgotha van node. Dat is het rechte offer dat Hem behagen kan; ook wel van Hem, maar daartoe gegeven.

Wat dienden wij onszelf te oefenen in het stuk van dankbaarheid. Maar o, wat weinig voortgang wordt er op die weg gemaakt. Waar toch de breuk? Zou het niet zijn dat wij de zaken te veel verwarren, dat wij met het onze te veel voor Hem willen verschijnen waar HIJ niets van hebben kan? Een kreupel offer kan de Heere niet behagen, want het is geen recht offer. Een gering offer kan Hem wel behagen: een tortelduif of twee jonge duiven, twee penningen van een weduwe behaagden Hem. Zo is het nog. Een recht offer neemt Hij zeker aan, hoe gering het ook wezen mag, als het door en in de rechten weg is, n.l., door Jezus Christus onze Heere. Mochten wij dan onszelf daarin fiat meer kwamen te oefenen, en niet bleven staan voor de onmogelijkheden, die gewis openbaar worden, dan zouden wij ook meer tot de volmaaktheid voortvaren. Wij bedoelen met het oefenen hier niet dat wij het door eigen kracht zouden verkrijgen. Nee, verre van daar, maar met oefening juist bedoelen wij dit: eigen krachten te versaken en tot Christus' kracht de toevlucht te nemen, om daardoor tot die heerlijke dankbaarheid te geraken, welke onze dierbare belijdenis voorstelt. Waardoor wij dan kracht zouden ontvangen om met blijdschap te aanvaarden wat de Heere met Zijn Hand ons toe komt te schikken, al is het dan ook tegenspoed, ja al wordt ons vlees met smarten doorstoken; zie maar een Job en Habakuk 3:17. Is het niet een begeerlijke zaak ons kruis dagelijks op te nemen en onze Heere en Heiland achterna te dragen? Zou het niet een heerlijke zaak zijn, de roede te mogen kussen? Hoe het er dan ook met ons bijsta wat het natuurlijke betreft, er is reden van dankbaarheid. Maar, de geestelijke zaak dan, is daar ook reden van dankerkentelijkheid gelijk als bet er nu bijstaat? Als wij eens rondom ons zien, wat er zo al omgaat onder de mantel van Godsdienst, moeten wij dan niet met blijde erkentelijkheid vervuld zijn aan de HEERE, Die ons tot op dit ogenblik nog in Zijn Verbondstrouw bewaart. Al zijn wij dan een veracht hoopje bij de mensen, nochtans Gods weldadigheden genieten wij, en worden bewaard bij die waarheid die naar de Godzaligheid is.

O, gij die Gods. Drie-enige Naam aan uw voorhoofd draagt, erkent Gods Goedheid over u; denkt terdege aan de voorrechten die u geschonken zijn in en met de Heilige Doop, waar de Heere steeds aan u arbeidende is. Erkent die weldaad, en schikt u tot Hem en laat u leiden.

En u die reeds openlijk beleden hebt, het met Hem te willen houden en bij Hem te blijven, erkent Zijn Goedheid over u, Die u met de menigte nog niet heeft overgegeven om naar het goeddunken van eigen hart te wandelen, menende dat het wel met hen staat voor de eeuwigheid daar het toch niet wél met hen staat.

En de van God gekenden en geroepen; wij die klagen, een dodigheid onderworpen te zijn, waardoor er niet veel begeerlijks aan dit leven voor ons overblijft, laten wij toch bezien wat wij nóg hebben, n.l., de onveranderlijke trouwe Gods in bewaring. Dat kan, dat moest ons nog met blijdschap vervullen, want Hij heeft toch nog niet met ons gedaan naar onze zonden, en ons nog niet vergolden naar onze ongerechtigheden. Zekerlijk, wij derven veel Zijn zoete Gemeenschap, maar dat komt door onze zonden en nalatigheden; dus wijzelf zijn de schuldigen. Zijne genade is nog niet verminderd, naar Zijn Eeuwig trouwverbond, en daarom zijn wij nog niet verteerd.

Och, Geliefden, gawe de Heere ons nu maar een oog om te zien wat genade Hij ons nu nog komt toe te schikken, dan zou er stof genoeg zijn dat des Heeren Huis van vreugde zou druisen. Zouden wij het goede van Hem ontvangen en het kwade niet? Hij alleen weet wat nut voor ons is; Het zal niet altijd Zo blijven. Al moeten wij dan ons ganse leven in dezen stand verslijten, en zuchten uit de diepten der ellenden, er zal eens verlossing komen. Het bloed van Jezus Christus reinigt van alle zonden, en HIJ leeft.

Straks worden zij eeuwige lovers die hier zuchters geweest zijn. "Godvruchte schaar houdt moed."

Het is niet onmogelijk dat wij met elkaar hier nog zullen mogen uitroepen: IK DANK U, O Heere, DAT GIJ TOORNIG OP MIJ GEWEEST ZIJT; MAAR UW TOORN IS AFGEKEERD EN GIJ TROOST MIJ. Geve de Heere dat uit genade. AMEN.

Zingen, Psalm 81:12

3. DANKDAGPREDICATIE

1 Thessalonicenzen 5:18

Voorzang, Psalm 66:2

Voorwoord,

O, mijn hoorders, mocht nu op deze dag en ogenblik - waar wij nu door Gods ondoorgrondelijke goedheid te saam gekomen zijn, rondom Gods Eeuwig blijvend getuigenis, om, de God des Hemels en der aarde, Die ons zulke ontelbare gunstbewijzen verleend heeft; waar wij nu - zijn opgeroepen en opgekomen, voorzover de Almachtige ons daartoe heeft believen te verwaardigen, met gezondheid en krachten en genegenheid des harten, in Zijn Naam Hem erkentenis worden toegebracht voor al hetgeen Hij ons heeft bewezen. Voor het goede dat Hij ons heeft believen te schenken; wat zeg ik, voor het goede alleen of ook voor het bij ons schijnbaar kwaad?

In 1 Thessalonicenzen 5:18, wordt ons voorgehouden, en bevolen: *Dankt God in alles, want dit is de wille Gods in Christus Jezus over u.*

Hier toch, mijn hoorders, wordt niets uitgesloten, maar wel alles ingesloten; wat ook onze dierbare belijdenis der Gereformeerde Kerk inhoudt, n.l.: al wat mij in dit leven overkomt, voor- of tegenspoed, rijkdom of armoede, gezondheid of krankheid, het mij van de Hand van mijn Hemelse Vader toegeschikt wordt, mij ten goede; zo wordt het dan nu openbaar dat wij waarlijk God in alles kunnen danken; hoe dat ook boven ons verstand is en voor onze natuur een dwaasheid, nochtans kan en moet het met ons zo zijn, zal het wel zijn; de Apostel zegt: *het is de Wille Gods in Christus Jezus over u.* Het zou er waarlijk treurig uitzien met de Kerk van God als er alleen maar dankbaarheid of erkentenis Gods zou zijn in voorspoed. Als de landman, geploegd, gezaaid en geoogst heeft en meer verkregen dan zijne behoeften zijn voor Hem en de zijnen, ja, dan kan onze natuur op haar wijze ook dankbaar zijn; maar wat soort van dankbaarheid zal dat zijn. Het kan zijn dat er eeltige gedachte aan een God is voor zover ons verstand verlicht is, maar zal dat onze dankbaarheid uitmaken?

Laten wij onderzoeken wat de grond van onze dankbaarheid is.

Het kan zijn dat de voorspoed die wij door Gods goedertierenheid genoten hebben, of het goed dat wij verkregen hebben ons tot dankbaarheid nopen, wat, zonder meer; ons gewis in eigenbehaging zal doen opgaan, en de Gever van dat alles zal met de eer ontvangen. Zulk een dankbaarheid heeft de wereld ook, en zegt tevens, mijn handen hebben dit grote goed verkregen. Bijvoorbeeld: de dankende Farizeeër in de synagoge. Nee, de Kerke Gods; des Heeren eigendom, heeft een andere grondslag voor haar dankbaarheid die ze verschuldigd is, en ook toe moet, en wil, brengen aan Hem, die het toekomt, en dat is Diegene Die het al regeert en bestuurt naar Zijn Eeuwig welbehagen.

Gelijk er tweeërlei soort mensen zijn op de wereld na de val, zo is er ook tweeërlei dankbaarheid; een natuurlijke, en een geestelijke, welke laatste de Kerk toch zeker eigen moet zijn. Waaruit dan die dankbaarheid voortkomt? De grond waaruit ze spruit is een niets- en onwaardigheid. En wien ze het schuldig zijn? Niemand anders dan God, in en door Christus; en zijzelf staan er buiten, door hun onwaardigheid voor het Goede en hun alles-waardigheid voor het kwade. Daardoor, is het dan ook maar alleen mogelijk om geduldig, of erkentelijk te zijn in tegenspoed, namelijk als wij onze, niet-en onwaardigheid mogen kennen; en recht gevoelen door de Heere, voor de Heere.

Is het er niet in het ware gevoel, dan zijn wij zomin voor het een als voor het andere geschikt. De Apostel Paulus stelt voor, beveelt en dringt aan, "altijd blijde te zijn",

"zonder ophouden te bidden", en aan verder God in alles te danken. Ja, m. h., het behoort zo onafscheidelijk bij elkaar, dat het niet te scheiden is.

Maar nu zijn wij dan met de onzen voor des Heeren aangezicht verschenen, om onze erkentelijkheid te betonen met gedachten, woorden en werken.

Maar niet alleen voor hetgeen Hij ons geschonken heeft boven onze mede tijd- en natuurgelovigen, want dan zijn wij opgeblazen in hoogmoed. Dan zijn wij een gruwel voor God. Mogen wij dan niet blijde zijn; als de Heere ons merklijk gezegend heeft boven anderen? Ja, gewisselijk, wij mogen; als het maar niet voortvloeit uit waardigheid of zelfverheffing, maar wij daaronder bij onze on- en nietwaardigheid mogen blijven, dan zal Gode Zijn Eer ervan toegebracht worden. Daarom zijn wij dan nu ook tesamen om dat met de onzen in het openbaar te verrichten.

Het zal dan nu eerste vereiste wezen, om niets in onszelf te zijn, onwaardig der minste weldaad in dit leven, zowel in en voor het natuurlijke, uitwendige, als voor het geestelijke, inwendige. Och, gawe de Heere nu, dat een iegelijk van ons en wij tezamen, eens verwaardigd mochten worden, met zulk een nietigheid en onwaardigheids gevoel, om nu zo hier voor de Heere te verkeren, om de God des Hemels eer te geven voor alles dat Hij ons bewezen en geschonken heeft, boven noodzakelijkheid en behoefte; en dat Zijn goedertierenheid ons onthoudt alles wat ons schadelijk is, naar Zijn toezeggingen en openbaring in Zijn Woord. En een iegelijk bedenke dat voor zichzelf, opdat wij nu met een eenparig hart God door Christus mochten groot maken.

Nodig is het, m. h., om onszelf geen meerdere waarde toe te kennen dan een helwaardige. Dat alleen is goede grond voor dankbaarheid uit erkentelijkheid. En dat niet alleen in voorspoed, maar dan is het ook eerst mogelijk, om in tegenspoed erkentelijk te zijn, wat voor de wereld en onze natuur onmogelijk is. Dus is het dan in zulke dwaasheid, wat de wereld het noemen zal, maar wijsheid en kracht die van Boven is, als geestelijke gawe, maar ook eerste vereiste om de Gever van alles goeds recht dankbaar te kunnen zijn naar Zijn geopenbaarde wil. Als wij dan zulk een grondslag in ons hart mogen hebben zal er zeker veel gebed gebeden zijn; en bidders toch alleen kunnen dankers worden en wezen, voor de weldaden, tegen verdienste en waardigheid, verkregen door die Enigen van de Vader ons geschonken, Die het al voor ons verworven, heeft, dat het ons uit genade geschonken wordt; want toch zonder die verwerving van de Zone Gods kon het aardrijk niet één graankorreltje voortbrengen tot spijs voor de eter, maar zou het ons niet anders dan doornen en distelen voortbrengen als vloek op de zonde bedreigd. Och, gawe de Heere ons nu een hart, om eens recht uit het niet te mogen opkomen en erkennen dat Hij God is, en dat wat Hij doet, Hij om Zijns Zelfs wil doet; niet alleen in het natuurlijke, uitwendige, maar bovenal ook in het geestelijke en eeuwige.

Maar kom, laten wij bij deze gelegenheid verder zien; wat des HEEREN Woord en Wil, dienaangaande, komt aan te tonen, opdat wij daarnaar staan en jagen zouden. Om niet alleen zo nu en dan, of op dezen dag, waar wij een samenroeping hebben, maar ons ganse leven door, en dat met alle krachten, verstand en wil, de Heere onze Weldoener te erkennen en ere te geven, en ons ganse loven Hem te wijden; och, mochten wij eens verlegen zijn met Zijn weldaden.

Daar het nu openbaar is dat wij zulks uit en van onszelf niet hebben, noch onze natuur zulks voort zou kunnen brengen, is het voor alle dingen noodzakelijk, om in de Naam van onze Heere Jezus Christus de Heere in en aan te roepen, dat Hij zulks door Zijn Geest in ons mocht werken tot Zijn Eer en Heerlijkheid en onze vrede. Want toch alleen wordt God uit God gediend. Laat ons dan zijn Heilige Naam aanroepen in

gemeenschappelijke gebed:

GEBED

Zingen: Psalm 147 vs. 6.

EEN GRONDSLAG TOT WARE DANKBAARHEID

Ken Hem in al uw wegen, en Hij zal uw paden recht maken. Spreuken 3:6.

1. Het bevel dat hier gegeven wordt.
2. Het hoe van het kennen.
3. Een dierbare belofte daaraan verbonden.
Om dan met een woord van toepassing te eindigen.

De Heere, de God van alle genade, ga ons met Zijn Heillicht voor, en beïnvloede ons door Zijn Geest om recht te mogen spreken tot Zijn Eer, en geve ulieden door dezelfde Geest recht te mogen horen.

De man Gods begint dit hoofdstuk met een vermaning aan zijn zoon, om zijn leer, gegrond op Gods getuigenis, niet te verlaten of te verwerpen; wat zekerlijk ook voor de Kerke Gods en een ieder die daartoe geroepen is, tot de einde toe zal gelden; waaraan een belofte verbonden wordt, die zeer kostelijk is, n.l. tijdelijke en eeuwige welvaart; waar ook de Heere Zelf uitdrukkelijk van getuigt: *Zoek Mij en leeft.*

In het vijfde vers vermaant hij zijn zoon op de Heere te vertrouwen met verzaking van eigen verstand, dat zekerlijk hoog noodzakelijk is, daar het vertrouwen op de Heere ons verstand verre te boven gaat, dat is, Gods wegen zo hemelhoog boven onze wegen gaan, daar wij eindige schepseltjes de Oneindige Eeuwige God niet kunnen begrijpen in Zijn Heilige wegen, ja zelfs niet eens weten, wat weg voor ons goed en nuttig is. Daarom is zich op de Heere te verlaten zeker het aller-voordeligste zal zijn waar de nietige mens hier beneden toe komen kan. O, zalige afhankelijkheid! Wie daar lust in gekregen heeft, en in beginsel er toe kan geraken, door de genade Gods, heeft zeker het goede verkoren. Hij maant af op eigen verstand te steunen.

Mijn Hoorders, zal het eerste er zijn, dan moet deze afmaning een vanzelfheid zijn; want te samen kunnen ze niet gaan, daar het verstand toch maar alleen de dingen ziet, die gezien kunnen worden, maar bereikt niet het hoge en verhevene; en geraakt tot de wijsheid Gods niet. Hoe duidelijk is dat ten allen tijde geweest bij het licht der waarheid, maar toch vooral in deze dagen, daar de wereld in haar vermeende wijsheid God niet kent, en daarom ook gestadig teleurgesteld en bedrogen uitkomt

Waarom toch een wereld, vol teleurstellingen? Waar anders van dan het steunen op eigen verstand, hetwelk niets anders is dan kansberekening met het oog op tweede oorzaken. Daarom, zullen wij in dezen ware erkentenis doen en de Heere niets ongerijmds toeschrijven, dan zullen wij onze afgelegde weg eens na moeten zien, met verzaking van onze redeneerkracht, om onze Maker en Onderhouder, en Gever van het Eeuwige Leven, te kennen, en te erkennen dat Hij het al regeert naar Zijn Eeuwige wijsheid en Goddelijk beleid; dat Hij is de Bestierder van onze weg en Beschikker van ons lot. Laten wij dan nu zien wat wij met de hulp des Heeren en zijn Geest tot lering en aandrang uit de u voorgelezen tekst mogen ontvangen; geve de Heere om Zijns Naams wil dat wij tot rechte erkentelijkheid mogen gedrongen worden.

1. Wij zouden dan nu eerst zien, het bevel dat in de tekst voorkomt, **onmisbaar noodzakelijk ter beoefening** in dit leven om wèl te leven, maar ook onmisbaar noodzakelijk in deze ogenblikken, als geroepen en gekomen om de Heere der Heirscharen te erkennen voor en in hetgeen dat Hij met Zijn hand ons toegeschikt heeft, en voor de weg die Hij ons geleid heeft, hoe en wat dezelve ook zijn moge.

KEN HEM, nl. Diegene Die in het vijfde vers genoemd wordt, en het vertrouwen in Wie wordt aanbevolen; de Schepper van hemel en aarde, en Onderhouder van al, het geschapene; Die alles regeert naar Zijn Eeuwige Wil en Welbehagen, Die alles doet wat Hem welbehagelijk is, in hemel en op aarde. Die Heere is van leven en dood; Die de mens tot de poorten des doods brengt en van daar weder doet komen. Die ter helle doet nederdalen en van daar weder ophaalt. *Die slaat en ook weer heelt. Die tot het nietige schepsel zegt: Keert weder gij mensenkint tot uw aarde*, en het geschiedt; en niet alleen het lichaam tot verderf overgeeft, maar ook de ziel verderven kan in de hel. Maar Die ook naar Zijn Welbehagen, het aller-zaligst lot kan, en wil, en zal schenken aan wie Hij daartoe van Eeuwigheid beschikt heeft. Die de mens daartoe geschapen heeft om Hem recht te kennen; en Hem ook bedeed had met die weldaad die door de zonde nu verloren is, nochtans weder te bekomen door en langs de weg die Hij daartoe in Zijn Woord komt te openbaren, n.l. door een nieuwe geboorte.

Zo zal het er dan nu voor ons op aankomen om Hem recht te danken door en in alles. Aan de rechte kennis van Hem zal het nu maar gelegen liggen om dat te kunnen doen. U zult vragen of er dan nog iemand in de Kerke Gods is, zo ze zich in de wereld openbaart, die Hem niet kent?

Nee durven wij zeggen, want de ganse Kerke belijdt Hem door de kennis die men van Hem heeft.

Maar de duivelen wordt ook een kennis Gods toegeschreven, waardoor ze sidderen; zodat het openbaar wordt dat niet alle kennis van Hem de rechte is; en dat is gewis zo. Laten wij dan trachten tot het onderscheid in de kennis te komen; en zullen wij ons bij tweeërlei bepalen; de Gods-openbaringen in Zijn Woord zijn de bron voor beide.

Haar verschil ligt in de staat van het hart of de ziel, en is zo groot als het verschil tussen hel en hemel. Er is n.l. kennis uit de Bijbel als weldaad Gods, toestemming gevend aan die Gods-openbaringen; maar het hart houdt zich verre van Hem, en is vijandig tegen Hem; en hoewel uitwendig enige onderwerping, inwendig opstand, zodra het openbaar wordt dat Zijn Heilige Wil tegenover de onze staat, en ons in onze eigen vermeenden wil komt te dwarsbomen, waardoor wij teleurgesteld uitkomen met de wereld, dan wensen wij wel dat er zulk een God niet ware; want Zijn getuigenis van het menselijke hart is, dat het alleenlijk boos is van der jeugd af.

Als wij tot onze begeerten niet komen, wat ze ook zijn mogen, al zijn ze ook tot eigen tijdelijk en eeuwig verderf en. ondergang, God zal de schuld daarvan krijgen en toegeschreven worden; dat ook zeker zo is, omdat Hij ten goede ons nog weerhoudt, maar wij zeggen in het binnenste van ons: *weg met Deze*; gelijk de wereld in deze dagen vrij uitspreekt en noemt, die kennis een Godspest; en weer anderen dat ze zijn tegen God, tegen de Kerk, tegen Zijn woorden, tegen alle wettige regering.

Wel mens, moeten wij dan met ons van Hem verkregen en onderhouden redelijk verstand, door Zijn Woord verlicht, niet erkennen dat het Zijn goedertierenheden zijn, dat wij nog tot zulk een uitbraaksel niet gekomen zijn? Zal het dan voor ons allen niet hoogst betamelijk zijn, om Zijn goedertierenheden hierin te kennen en te erkennen, die ons en de onzen nog hiervoor bewaren, zonder de minste waardigheid in onszelf boven die arme wereld, die vervreemd van God zich steeds verder van God wil losmaken en zich werkelijk verbeeldt, zonder God te kunnen leven, waar ze het leven alleen in de dood zoeken?

Zodat de Kerk in het algemeen door de verlichting des verstands en voor zover het historisch geloof in ons gewerkt is, of wordt geroepen is om God de Ere te geven; hetwelk sommige heidenen ook gedaan hebben, en de Heere het nog wilde aanzien. Temeer daar het openbaar wordt dat de HEIERE niet meer twist met de wereld maar haar over begint te geven om naar het goeddunken van eigen hart te leven, en zo haar ongerechtigheid komt te vervullen tot God het niet langer meer zal kunnen gedogen; daar ze nu alreeds haar eigen oordelen des verderfs komt uit te werken, hetwelk van alle zijden en rondom te zien is.

O mens! bedenk het toch en geef God de eer voor wat Hij gedaan heeft en nog doende is, opdat gij met die wereld niet omkomt; en wanneer haar de angsten zullen overkomen, zonder verlost te worden, dat gij dan in dezelve niet moet delen. Dat, voor het uitwendige. Want laat ons bedenken, dat de tak teer wordt, daarom het uitspruiten nabij.

De Kerk des Heeren evenwel, belijdt zulk een God gelijk Hij Zich in Zijn Woord aan ons komt, te openbaren, een God, Die alles van eeuwigheid besloten heeft, en in de tijd door Zijn Goddelijke voorzienigheid komt uit te werken, zodat er geen haar van ons hoofd valt, zonder Zijn wil; die ons dagelijks de adem in onze neus geeft; en draagt, voedt, dekt, verwarmt, en een dak geeft om onder te verkeren; dat alles en nog meer. Zou die God dan de erkentenis niet toekomen van alles wat Hij doet, daar wij niet een haar wit of zwart kunnen maken, noch een el tot onze lengte toedoen kunnen? Die het aardrijk, om onzer zonden wil vervloekt, niet een graan korreltje zou doen voortbrengen, en de noeste vlijt van de landman onbeloond zou laten, indien het niet ware om Christus' en Zijner uitverkorenen wil?

Maar waar zal nu het hart gevonden worden dat door die kennis, u nu beschreven, Hem de eer zal geven? Nochtans, Hij eist het van ons, en de betamelijkheid zegt het ons. Hoe gruwelijk is het in de natuur, van mens tegenover mens wanneer men zijn weldoener niet erkent?

O, dodelijk hart dat zich niet wil wenden tot zijn Weldoener; wel Zijne weldaden wil ontvangen en genieten en bezitten voor zichzelf, om zichzelf te behagen, en eigenlijk meent recht te hebben op hetgeen ons tegen verdienste en boven waardigheid, geschonken wordt. Hoevelen onder ons zullen er nog zijn die, hoewel niet openlijk, nochtans in gesteldheid des harten zo zijn alsof ze door eigen kracht en vermogen verkregen wat ze hebben, en wel zouden kunnen zeggen: is dit niet het Babel dat ik gebouwd heb?

Anderen nog weer om hun goede daden, om dit of om dat, maar altijd om, hun waardigheid, een zegen ontvangen hebben; waar zal in zulk een toestand het hart vervuld zijn, met dankbare erkentelijkheid voor de Heere, die het alles uit loutere goedheid komt te schenken, wat is dat anders dan de Heere met Zijn weldaden in het aangezicht te slaan? Een ieder onderzoeke hierin zichzelf.

Maar ge zult zeggen, welke kennis is het dan, waardoor wij de Heere onze Schepper en Weldoener zullen kunnen erkentelijk zijn tot Zijn Eer en onze ziel tot vrede? Zo wij gezien hebben, gene natuurlijke, maar een die onze natuur en krachten te boven gaat; die wij alleen kunnen hebben door een waarachtige wedergeboorte. Het is die kennis met vertrouwen in Hem. Hem erkennende in al Zijn deugden en volmaaktheden, zonder uitzondering van een derzelve.

Om maar iets daarvan te zeggen tot onderzoek naar die kennis in onszelf, of wij Hem beminnen en liefhebben in Zijne volmaakte Rechtvaardigheid, welke de schuldigen zondaar moet veroordelen tot in de hel, buiten Jezus Christus; gij die wedergeboren zijt, niet uit vergankelijk zaad, maar uit onvergankelijk zaad, door het levend en

eeuwigblijvend woord Gods; gij hebt Hem also lief, al is het ook dat Hij naar Zijn onveranderlijke gerechtigheid u veroordelen moet vanwege uw schuld, zondige natuur en aard; maar ook gij oordeelt uzelf naar Zijn Gerechtigheid, vanwege uw zonden, waaruit het openbaar wordt dat gij het eens zijt met Hem, door die liefde die in het hart uitgestort is. En daarom ook een grondslag in u hebt, om Hem te erkennen voor en in alles wat Hij doet, toestemmende dat al Zijn doen is recht en gerechtigheid, en kan en mag niet tegengesproken worden; gelijk de Kerk van God van de oude dag al bezong: "Hij is recht in al Zijn weg en werk", enz.; Waar het hart van de levendgemaakte mens volkomen mee instemt, en daarom het willen bij hen gevonden wordt. Maar ook terzelfder tijd bij hen openbaar wordt dat er een andere wet in hun leden is, gelijkvormig, of eigenlijk voortvloeiende uit het lichaam der zonde en des doods, waardoor Gods kind een strijd heeft, en niet doet wat hij wil, daar het vlees gestadig tegenstaat. Maar het eerst en meest zal het op de grondslag van het hart aankomen, omreden dat de Heere daarnaar onderzoek doet, zodat er inwendig bij Gods kinderen meer erkentelijkheid van des Heeren weldaden zal gevonden worden dan het naar buiten openbaar zal worden.

Dit neemt nochtans niet weg, dat het moet geschieden met gedachten, woorden en werken; dus dat is het ganse leven voor de Heere, al wat wij ontvingen van Hem moet zijn voor HEM, al wat wij bezitten moet zijn als een ónverdiende weldaad van HEM, moeten wij ook bezitten voor HEM; wij hebben geen recht om onszelf te leven, gekocht zijnde door het dierbaar bloed van Jezus Christus onze getrouwe Zaligmaker; laten wij dat maar als standaard gestadig voor ogen hebben, opdat wij ons zelven niet verheffen.

O, mijn hoorders, wat vrede zouden wij toch kunnen hebben indien wij waarlijk eens de Heere mochten leven, dat stille, diep afhankelijke leven, van Hem Die het alles in Zijne handen heeft, en werkt naar de raad Zijns eeuwigen willens. Als wij nu eens waarlijk daar bij leven mochten, wat de Grote Zoon Zijner Eeuwige liefde ons leert, dat er geen haar van ons hoofd valt, zonder de wil van onze Hemelse Vader, wat vrede zou de levende Kerk van God dan genieten! Dan zouden onze zielen met niet zo vele smarten doorstoken worden; dan zouden de murmureringen van ons vlees wat meer gedempt worden, en de Heere heerlijkheid gegeven worden.

2. Wij hebben dan nu een weinig aangestipt hoe men Hem erkennen zal voor al Zijn weldaden aan ons bewezen; maar laten wij nu ook nog een weinig verder zien wat de tekst ons leert van de uitgestrektheid dezer erkentenis of waarin men Hem zal erkennen; **IN AL uw WEGEN**, dat is een uitgestrektheid zonder maat; maar het kan ook niet anders, daar de Heere niet met een gedeeld hart gediend kan worden, maar met het gehele harte, ganse geest, en alle krachten; het komt Hem toe, en niemand anders. Wij zijn toch alles schuldig aan Hem, wat wij boven een eeuwige afgesnedenheid hebben; de adem in onze neus draagt Hij. Ja, Hij moet ons staande houden midden in de dood. Hij snijdt onze adem af en wij sterven. Hoe onbegrijpelijk veel hebben wij toch in deze voor- en toerbereiding voor een nimmer eindigende eeuwigheid, voor lichaam en ziel beide.

Hebben wij Hem nu gekend in al onze wegen, dan kan het ook niet anders of wij zullen Hem nu ons ganse hart wijden, en zouden vrede en blijdschap hebben in de geest; want voor onszelf te leven, en door eigen vermeende krachten, baart toch niet anders dan smart en pijn en geeft geen vrede voor het gemoed. Hem in al onze wegen te kennen, zal toch zeker niets minder zijn, dan niets te doen, zonder zijn wil te kennen in hetgeen Hij ons gebiedt in Zijn geopenbaarde Wil; Hem daarin te kennen als de Allerhoogste en de Almachtige, opdat Hij ons, als nietige, onmachtige

schepseltjes kracht, moed, en lust verlene om het ter Zijner eer te mogen doen.

Hetzelfde leert ons de Apostel Paulus, wanneer hij zegt: *hetzij dat gij eet of drinkt, doet het alles ter ere Gods*. Als wij nu in beoefening gebracht hebben, wat de tekst ons vermaant, dan hebben wij ook een afhankelijk leven geleid, dat is: een biddend leven. Want afhankelijk van Hem te leven is een door gebed aanklevend leven, en dat weer, is, een gemeenschapsleven met Hem; welke zee aan elkaar verknocht zijn, dat zij niet gescheiden kunnen worden; waar het een is, zal het andere niet kunnen uitblijven; waar dan veel gebeden is, zal ook overvloedige stof tot dankerkentelijkheid zijn.

Ridders worden zeker jonkers. Gebed verandert gewis in dankzegging. De Kerk die hier in dit leven bidt, zal eeuwig de Allerhoogste danken en loven voor hetgeen Hij naar Zijn vrije, soevereine liefde geschonken heeft op het gebed. En waarvan de gelovige hier in dit leven reeds bewijs heeft, door de ervaring die hij in die weg opdoet. Want toch mag het wel eens gebeuren hoewel in deze dagen van dodigheid, zeker maar zeer zelden, indien al wanneer hij zijn smekingen tot God opzendt uit de ware dringende behoefte der ziel, eer hij zijn Amen uitgesproken heeft, hij een lover is geworden. Mocht het maar meer ervaren worden; het zou zeker een bewijs zijn van een nabij-leven.

Mogelijk zullen er onder ons nog wel zijn, die denken dat het niet tot Gods eer kan verstreken om Hem dagelijks met kleinigheden, zoals wij dat noemen, lastig te vallen. Maar toch o, mens! bij Hem zijn er geen kleine zaken; Zijn Voorzienig Godsbestuur strekt zich veel verder uit, dan wij met ons eindig verstand kunnen bevatten, en met onze kortzichtige ogen kunnen zien; niets kan of mag er van uitgesloten worden; en het geloof heeft ook die eigenschap, dat het Hem overal in wenst te sluiten, al is het ook dat het door de tegenstand van het vlees, niet kan komen tot die volvoering, die het wenst en begeert.

Niemand zal ontkennen de noodzakelijkheid van de vermaning die in de tekst ons voorgesteld is; maar het zal maar op de beoefening aankomen, want het slechts te weten, zal toch zekerlijk niet baten, en de Heere geen eer doen ontvangen. Dat het zo nu en dan ons eens door de gedachte schiet, zal weinig nut doen, maar ons des te meer schuldig maken, en daarom dan ook, al naar mate het kennen van Hem in onze wegen geweest is, zal de erkentelijkheid zijn. Hebben wij Hem nu gekend in onze wegen, dagelijks onze knieën buigende voor Hem, Hem aan- en inroepende voor hetgene dat Hij ons op de schouderen gelegd heeft, uit plichtsgevoel, dan zal onze erkentelijkheid blijken uit onze stille en diepe afhankelijkheid. Niets- en onwaardig tot Hem gekomen, met het ware gevoelen van onze onwil en onmacht ten goede, en onze onwetendheid en onkunde van hebben wij te verrichten hebben of gehad hebben, moeten wij elkaar opwekken tot dankbaarheid; en het voorzeide moet geschied zijn, zullen wij aan het doel waartoe wij samen zijn gekomen beantwoorden. *Dankt God in alles* gelijk de grote Apostel ons vermaant.

Kent Hem in al uw wegen, zegt de Geest des Heeren, door de mond van de wijze Spreukschrijver. Onze wegen, hoe m. h., zullen wij het daarmede hebben? Hebben wij dan een weg, of wegen, die de onzen zijn? Zo zal het ons toegerekend werden, waar wij uit onze vrije wil de weg verkiezen, nochtans stil zijn, diep afhankelijk van 's Heeren soevereine Wil aan welke alles onderworpen is. Wee dan de mens die zijn eigen weg in eigen kracht bewandelt; die zal nooit geen erkentelijkheid gevoelen voor HEM, Die het al regeert. Daarom kinderen Gods, die geroepen zijt uit de duisternis, en overgebracht tot Zijn wonderbaar licht; die verlost zijt van de heerschappij des doods en des duivels, hoe betamelijk is het, dat wij niet meer onze eigen weg bewandelen; niet meer ons eigen leven leven; wat wij ontvangen hebben en bezitten, niet meer voor

onzelfen bezitten; maar door en voor Hem, Wiens eigendom wij zijn, en Die volstrekt Eigenaar van alles is.

Gij zult mogelijk vragen: hoe heb ik het dan nu met de tekst, die ons wegen toeëigent? Ja, daar zit het juist. Laten wij trachten een weinig achter de zaak te komen. Het is in het natuurlijk leven gemakkelijker heer te zijn dan knecht. Onze hoogmoed staat wel naar het heerschap, en wij willen ook niet zeggen, dat zulks niet zou mogen; dat leert Gods Woord onszelf door de Apostel Paulus, dat die dienstbaar is er wel naar mag staan om vrij te worden; maar tegenover de Heere moeten wij toch knechten, ondergeschikten blijven.

Dus de zaak ligt hierin opgesloten, dat wij onze wegen Hem overdragen, in oprechtheid met ware behoefte en noodzakelijkheid, vanwege onze nietigheid, onwaardigheid, onwetendheid, en verdorvenheid onzer natuur; Hem opdragende de verkiezing van onze weg. Dat is kinderlijk, nietwaar? Die gestalte zal het moeten zijn om, wel te leven. Wanneer wij hier van knechtelijke onderwerping spreken, dan moeten wij daardoor niet verstaan, die dienstbaarheid om loon, die er bij Israël zo in geroest zat; en och, was de Gereformeerde Kerk er maar van gezuiverd, ja, waren ik en gij er maar van gezuiverd. Het is ook niet datgene wat velen verstaan door een nauw leven; n.l., dit te doen en dat te laten, raak niet en smaak niet en roer niet aan. Zij die in die knechtelijke onderwerping bezig zijn, weten het wel hoe dat ze Hem dienen zullen.

Nee, mijn hoorders, wel een knechtelijke onderwerping vanwege Zijne Hoogheid en onze laagheid, maar tevens ook in *kinderlijke* liefde, hem, waarden en hoogachten als onze Hemelse Vader. Gij zult mij toch moeten toestemmen, dat, zullen wij rechte erkenners van Hem zijn in al onze wegen, die gestalte toch zeker in ons gevonden zal moeten worden, en het kan ook niet anders dan dat de grondslag van een wedergeboren hart zulks zal opgeven, gelijk wij zo dikwijls met de Heilige dichter opzingen,

*"Wat vree heeft elk die Uwe Wet bemint,
zij zullen aan. geen hinderpaal zich stoten."*

O, ja, mochten wij daar wat meer naar leven, wat zouden er dan weinig hinderpalen zijn, wat zouden wij ons weinig stoten, wat zoal het hart dan tot lof van de Allerhoogsten God uitvloeien. Hoe voordelig is het voor een ziel de Heere te kennen in al Zijn wegen, want hebben wij onze weg in Zijn handen gesteld, wat kan daar tegen zijn? Dan wandelen wij onze weg met vrede, zonder vreze, en de uitkomst zal niet falen, omdat dan al wat de Heere doet wel gedaan is; dan, zal heel de weg al is zij dan zuurheid of zoetheid, al is het dan voor- of tegenspoed, goed zijn; want al wat Hij doet is goed daar Hij de GOEDHEID zelve is, daarom kan dan ons ook niets kwaads gebeuren. Wij hebben dan onze eigen wil verloren, en trachten die geheel te verloochenen en te verzaken.

Waarlijk geen kleine genade, maar ook onmisbaar noodzakelijk, zal alles voor en niets tegen ons zijn; hetwelk niet in de zaken zelf zit, maar in de gesteldheid van ons harte, of hoe wij tegenover Hem staan.

3. Zo komen wij dan nu aan ons derde stuk, **en Hij zal uw paden recht maken.**

Een gezegde waar zeker een ieder wel lust in zal hebben, want toch niemand leeft er, of hij wil het goede wel genieten. Een Bileam wilde de dood des rechtvaardigen wel sterven; maar hun leven te leiden, daarvan was Biléam gewis niet gediend, omdat hij het loon der ongerechtigheid lief had; en dat kan zeker niet gepaard gaan. De Heere wat en de Mammon wat, dan kunnen wij zeker op geen goede uitkomst hopen. De

Heere heeft recht op ons ganse leven en is niet gediend met een gedeeld hart; ons ganse leven, en niet maar een gedeelte daarvan.

Laten wij dan nu zien wat de bedoeling kan zijn, in deze zo dierbare en begeerlijke belofte, want dat toch is zij bij uitnemendheid. Zo wij daar straks al terloops gezegd hebben: dat de goede uitkomst ligt niet in de zaken zelf, maar hoe het bij ons gesteld is.

Eerst dan, die niets waardig is, wordt toch zeker het minste al veel; wie helwaardig is en nog iets krijgt boven die staat, moet toch zeker Gods goedheid erkennen als hij al niet lang daar is, om eeuwig zijn weg te beklagen die hij hier bewandeld heeft, daar dat het rechtvaardig loon is van zulkeen. Al wat hij daarboven heeft, is onbegrijpelijke goedheid Gods, niet om zijnentwil, maar door een Ander, om Wiens wil, en door Wiens arbeid die Hij bearbeid heeft, dat alles ons van de hand van onze Hemelse Vader toebeschikt wordt, door onze Heere Jezus Christus. Waardoor het dan nog zoveel te groter wordt, daar wij nog niet vergolden zijn naar onze werken en ondankbaarheid. Het rechtmaken dan van onze paden, zal zijn, dat wij goedkeuring geven in alles wat de Heere naar Zijn vrijmachtig welbehagen over ons beschikt heeft, hoe bitter het dan ook voor het vlees wezen moge of onze eigenbehaaglijkheid tegen staat. Toch zijn Zijne wegen goed en recht, zowel in natuur als in genade; niet dat het morrend en tegensprekend vlees daarmee instemt, verre van daar; maar zal het wel zijn dan zal dat er onder moeten om des Heeren onzes Gods, wil en om Jezus' wil; het vlees onderwerpt zich der wet Gods niet, want het kan ook niet, maar die van Christus zijn hebben hun leden gekruisigd, om niet meer der begeerlijkheid te leven, als wapenen der ongerechtigheid, maar hebben hun leden gesteld tot wapenen der gerechtigheid tot heiligmaking.

Maar de belofte strekt zich verder uit dan dat; zij heeft ook de zo zeer nodige bewaring. Het is openbaar dat wij van onszelf geen rechte wegen kunnen bewandelen vanwege de smet der zonde die wij in deze wereld indragen. Het wordt openbaar vooral bij degenen die een verlicht verstand hebben ontvangen, uit de Heilige Schriften. Konden wij onze weg nog maar aanstellen, naar onze rede, verlicht door het Goddelijk Woord dat wij ontvangen hebben, en daarbij het toestemmend historisch geloof, dan zouden wij onze weg voor het uitwendige nog wel wat beter aanstellen; maar het bedorven hart overstemt het zo vele malen, waarvan gewis een ieder wel voor zichzelf de ervaring dagelijks op zal doen. Degenen die een nieuw leven ontvangen hebben, en zo het dierbare zaligmakend geloof, als gift van God ontvangen hebben, weten zulks nog het allerbeste. Lees Romeinen 7, waar de Apostel zo klaar het leven en de dood in dezelfde persoon komt te schetsen, en waar hij zijn toepassing maakt in het 26e vers, waarvan toch, zonder onderscheid, een iegelijk van Gods kinderen voor zichzelf de duidelijke ervaringen op komt te doen, de een al meer en de ander al minder. Maar toch allen zo veel dat wij de Apostel zo van ganser hart zullen toestemmen, en dat woord uit eigen ervaringen in ons dagelijks leven terugvinden als onveranderlijke waarheid. Gelijk de Apostel dan zegt: *het willen is wel bij mij, maar het goede te doen dat vind ik niet*. Zodat het voornemen des Oprechten ten allen tijde naar de wille Gods is, maar de uitvoering zeer veel te wensen overlaat. Indien wij Gods gunste zouden moeten verwachten op de volkomenheid van onze werken of het bewandelen van onze paden, och wat zonde het er dan treurig uitzien; verfoeiing over het allerbeste dat er is.

Daar hebben wij toch zeker ieder ogenblik Hem nodig om onze paden recht te maken; wat zal het nu anders inhouden voor ons, dan dat wij ons onvoorwaardelijk overgeven aan de leiding van de Heilige Geest, Die zal ons niet op bij- of nevenpaden doen wandelen, maar ons gewis leiden in de rechten weg, tot Gods eer. De Heere zal doen

wat Hij spreekt, en bevestigen wat Hij belooft.

Zodat, wanneer wij veel werk hebben gemaakt van het eerste deel, de dierbare belofte niet uit zal gebleven zijn; hoe onze voet dan ook gewankeld moge hebben, 't welk menigmaal geschied zal zijn; zodat er nog al wat kronkelingen in onze paden zijn, Hij zal ze rechtgemaakt hebben en zal het nog doen, in Christus Jezus, onze Heere. In Wien Hij dan ons ook alleen zal kunnen aanzien, en onze werken, onvolkomen in zichzelf, in Hem volkomen zijn voor God; waardoor het ook alleen kan geschieden, dat wij met de Kerk van de oude dag kunnen en mogen zingen: "Hij straft ons nooit naar onze zonden", enz.; en de belofte waarheid kan worden, *dat Hij onze paden recht maakt*.

Nu, mijn hoorders, er is zulk een overvloedige stof voor dankerkentelijkheid tot de Heere, dat, waarlijk ons hart moest wel in het binnenste van ons opspringen van vreugde, aanbidding en dankzegging aan de Allerhoogste en Zijn Goedertierenheden die groot en menigvuldig geweest zijn over ons en de onzen; het zal naar waarde niet kunnen geschieden, dat is zeker, maar mochten wij dan maar, al is het stamelende, Zijn Naam en Goedheid de ere geven; als maar het hart op de rechte plaats zal mogen zijn, want daar toch ziet Hij eerst en meest naar. Als het op de rechte plaats mag zijn, zal het zijn in de diepte van onze nietigheid, onwaardigheid, strafwaardigheid, kortom van onze zijde niets goeds, maar alles kwaad, en van zijnentwege niets kwaads en alles goeds. Och, mochten wij nu een hart, mond en keel hebben om Gods Goedheid uit te galmen, Hem te roemen, Zijn wegen te erkennen als heilig, wijs, en goed, want dat zijn ze toch altemaal. Ons vlees zal zeker niet instemmen als wij goedkeuring geven in alles wat de Heere naar Zijn vrijmachtig welbehagen over ons beschikt heeft. Maar hoe bitter het dan ook voor het vlees wezen moge of onze eigenbehaaglijkheid tegenstaat, toch zijn Zijne wegen goed en recht, zowel in natuur als in genade. Niet dat het morrend en tegensprekend vlees daarmee instemt, verre vandaar; maar zal het wel zijn dan zal dat er onder moeten om des Heeren onzes Gods wil en om Jezus' wil; het vlees onderwerpt zich der wet Gods niet, want het kan ook niet; maar die van Christus zijn hebben hun leden gekruisigd, om niet meer der begeerlijkheid te leven, als wapenen der ongerechtigheid, maar hebben hun leden gesteld tot wapenen der gerechtigheid tot heiligmaking.

Maar de belofte strekt zich verder uit dan dat; zij heeft ook de zo zeer nodige bewaring. Het is openbaar dat wij van onszelf geen rechte wegen kunnen bewandelen vanwege de smet der zonde die wij in deze wereld indragen. Het wordt openbaar vooral bij degenen die een verlicht verstand hebben ontvangen uit de Heilige Schriften. Konden wij onze weg nog maar aanstellen, naar onze rede, verlicht door het Goddelijk Woord dat wij ontvangen hebben, en daarbij het toestemmend historisch geloof, dan zouden wij onze weg voor het uitwendige nog wel wat beter aanstellen; maar het bedorven hart overstemt het zeer vele malen, waarvan gewis een ieder wel voor zichzelf de ervaring dagelijks op zal doen. Degenen die een nieuw leven ontvangen hebben, en zo het dierbare zaligmakend geloof, als gift van God ontvangen hebben, weten zulks nog het allerbeste. Lees Romeinen 7, waar de Apostel zo klaar het leven en de dood in dezelfde persoon komt te schetsen, en waar hij zijn toepassing maakt in het 26e vers, waarvan toch, zonder onderscheid, een iegelijk van Gods kinderen voor zichzelf de duidelijke ervaringen op komt te doen, de een al meer en de ander al minder, maar toch allen zo veel dat wij de Apostel zo van ganser hart zullen toestemmen, en dat woord uit eigen ervaringen in ons dagelijks leven terug vinden als onveranderlijke waarheid. Gelijk de Apostel dan zegt: het willen is wel bij mij, maar het goede te doen dat vind ik niet; zodat het voornemen des oprechten ten allen tijde

naar de wille Gods is, maar de uitvoering zeer veel te wensen overlaat. Indien wij Gods gunst zouden moeten verwachten op de volkomenheid van onze werken of het bewandelen van onze paden, och wat zou het er dan treurig uitzien; verfoeing over het allerbeste dat er is.

Daar hebben wij toch zeker ieder ogenblik Hem nodig, om onze paden recht te maken; wat zal het nu anders inhouden voor ons, dan dat wij ons onvoorwaardelijk overgeven aan de leiding van de Heilige Geest, Die zal ons niet op bij- of nevenpaden doen wandelen, maar ons gewis leiden in de rechte weg, tot Gods eer. De Heere zal doen wat Hij spreekt, en bevestigen wat Hij belooft; zodat, wanneer wij veel werk hebben gemaakt van het eerste deel, de dierbare belofte niet uit zal gebleven zijn; hoe onze voeten dan ook gewankeld moge hebben, 't welk menigmaal geschied zal zijn; doordat er nog al wat kronkelingen in onze paden zijn, Hij zal ze rechtgemaakt hebben en zal het nog doen, in Christus Jezus, onze Heere. In Wie Hij dan ons ook alleen zal kunnen aanzien, en onze werken, onvolkomen in zichzelf, in Hem volkomen zijn voor God; waardoor het ook alleen kan geschieden, dat wij met de Kerk van de oude dag kunnen en mogen zingen: "Hij straft ons nooit naar onze zonden", enz.; en de belofte waarheid kan worden, dat Hij onze paden recht maakt.

Nu mijn hoorders, er is zulk een overvloedige stof voor dankerkentelijkheid tot de Heere, dat, waarlijk, ons hart moest wel in het binnenste van ons opspringen van vreugde, aanbidding en dankzegging aan de Allerhoogste en Zijn Goedertierenheden die groot en menigvuldig geweest zijn over ons en de onzen; het zal naar waarde niet kunnen geschieden, dat is zeker, maar mochten wij dan maar, al is het stamelende, Zijn Naam en Goedheid de ere geven; als maar het hart op de rechte plaats zal mogen zijn, want daar toch ziet Hij eerst en meest naar. Als het op de rechte plaats mag zijn, zal het zijn in de diepte van onze nietigheid, onwaardigheid, strafwaardigheid, kortom van onze zijde niets goeds, maar alles kwaad, en van zijnentwege niets kwaads en alles goeds; och, mochten wij nu een hart, mond en keel hebben om Gods Goedheid uit te galmen, Hem te roemen, Zijn wegen te erkennen als heilig, wijs, en goed, want dat zijn ze toch allemaal. Ons vlees zal zeker niet instemmen met hetgeen onze geest begeert. Dat vlees toch zal niet ophouden met zoeken om iets tegen de HEERE en Zijn goedheid te vinden.

Maar zullen wij dat dan toegeven om de Heere van Zijn ere te beroven, en onze zielen met smarten te laten doorsteken? Laten wij dan trachten met de hulp van Hem Die onze kracht in zwakheid is en moet zijn, om het vlees terneer te werpen opdat de geest leve en Gode de eer gegeven worde van alles wat Hij gedaan heeft.

Wij hebben dan getracht onder inroepen van de hulp des Heeren en Zijn Geest de vermaning in onze tekst ten nutte te maken bij deze gelegenheid; maar moeten bekennen dat wij maar aan de uiterste einden hebben kunnen komen, vanwege de uitgestrektheid van het veld waar de tekst ons heen voerde; want toch beslaat het ons ganse leven, onze gedachten, woorden en werken; maar wij hopen dat het ons genoeg mag zijn, om ons voor God te verootmoedigen, en Zijn goedheid erkentelijk ere te geven voor hetgeen Hij ons geschonken of onthouden heeft, voor de kruisingen Zijnsmonds, of de roede der kastijdingen die wij Hem afgedwongen hebben, ja, voor alles, voor- en tegenspoed, rijkdom of armoede, gezondheid, of krankheid. Het is alles van Zijn Vaderlijke hand ons toegeschikt, ons ten goede, hetwelk onze dierbare belijdenis inhoudt, maar ook de onomstotelijke waarheid is, en zal bevonden worden van een iegelijk, die gelovig op de weg des Heeren komt acht te slaan, of liever, geslagen heeft, hetwelk openbaar zal worden in zijn eigen hart aan de erkentelijkheid die hij gevoelt in zijn hart, en dan zeker ook naar buiten zal openbaren; gelijk de Kerk van de ouden dag door haar vrijwillige offeranden aan de Heere.

Laten wij dan nu nog overgaan met de hulp des Heeren en de voorlichting Zijns Geestes, tot een stichtelijk woord als toepassing der geopende woorden op ons eigen hart en leven, om het niet alleen bij woorden of vorm te laten, maar met der daad en waarheid.

Zingen: Psalm 136:25, 26

TOEPASSING

Wel mijn hoorders, hoe staat bet er nu met ons bij op deze ogenblikken, waar wij dan te saam geroepen en gekomen zijn, wij en onze kinderen, om de God des Hemels ere te geven voor alles? Gevoelen wij onszelf nu waarlijk zo nietig en onwaardig tegenover de Hoge en Verheven God in Christus Jezus, Die ons om Zijntwil nog gedragen en gespaard heeft met de onzen en ons voedsel en deksel gegeven heeft, tot nu toe, waar wij in het minst geen aanspraak of recht op hebben? Die ons nog een dakje geeft om onder te vertoeven; Die ons bewaard heeft voor duizenden gevaren die wij niet eens gezien en gekend hebben; Die, ons uit zo vele vrezen gered heeft in- en uitwendig, daar wij vreselijke tijden hebben doorleefd en nog doorleven, maar nog zijn wij op dit ogenblik wat wij zijn door Zijn goedertierenheden en door die alleen.

Slaan wij ons oog eens rondom ons, wat er al in en met de inwoners der wereld geschied is, en met de volkeren der aarde, in het midden waarvan de Kerk van God zich bevindt als een nachthutje in de komkommerhof; waar wij onze zonen hebben mogen weder ontvangen, of dat die gespaard zijn gebleven, zodat wij hen niet in de dood hebben moeten overgeven, maar dat ze van het zwaard zijn gespaard gebleven, boven zoveel van onze mede- natuur- en tijdgenoten, die hun zonen wel hebben moeten overgeven, in die rampzalige oorlog.

Laten wij dankbaar zijn dat wij en de onzen nog niet zijn overgegeven met de menigte, om naar het goeddunken van ons eigen dwaze en dwaalzieke hart te wandelen, en met opgeheven zwaard tegen de levenden God over te staan om Zijn macht te bestrijden en met sprekende daden te zeggen, daar is geen God. Het oordeel Gods is in de Kerk begonnen, dat kunnen wij gewaar worden uit de verharding des harten, en de toegeschroeidheid der consciënties, hetwelk in de wereld tot volle openbaring komt; maar in de Kerke leidt het tot onvruchtbaarheid, zodat het woord des levens op onvruchtbare aarde schijnt te vallen; en onder dat alles hebben wij nog de wonderbare bemoeienissen Gods, waardoor er stof te overig is om de God des Hemels groot te maken, en een prikkel tot dankbaarheid.

O, dankbaren die wij zijn, hoe lang zal Gods lankmoedigheid en verdraagzaamheid over ons nog duren! Mensen, laten wij er om denken, de Rechter staat voor de deur, en als het recht eens doorgaat, wat dan? Zult ge het wel tegen Hem kunnen uithouden? Daarom, buigt u voor Hem; en erkent die God!

Jeugd, jongelingschap, en dochteren, denkt er aan dat Gods goedheden nog groot over u zijn. Maar hoe lang nog? Zult gij uw Schepper en Onderhouder niet erkennen voor Zijne weldaden aan u bewezen? Is het der moeite niet waard? Meent u Hem wel te kunnen missen? Zult u de liefde van Christus beantwoorden met afkerigheid van Hem, daar Hij ook u tot nu toe heeft nagewandeld met Zijn nodigende stem: "Mijn zoon, mijne dochter, geef mij uw hart"? Zult gij Hem in het aangezicht slaan door toe te geven aan de wereld, de ijdelheid, de pronkzucht en wat de begeerlijkheden des vlees meer opleveren? Als de wereld u met verlokkingen tot streling van uw vlees komt te verlokken, hoort naar die verleidende stem, ... maar weet zeker dat ge daarvoor in het gerichte Gods zult verschijnen. Bedenkt toch dat ge de geroepen Kerke Gods zijt, met de verantwoordelijkheid om dezelve straks, in het midden van de wereld te openbaren,

waartoe de Heere u als Zijn eigendom van de wereld heeft afgezonderd door de Doop die u ontvangen hebt, en daarom niet meer uwszelfs zijt. Wat de Heere dan ook van u komt te eisen is, dat gij Hem daarin zult erkennen; hetwelk alles tot uw voordeel is, daar er voor u het eeuwig wel of wee van afhangt.

Daarom, erkent dan ook nu dat het Zijn onverdiende weldaden zijn, dat ge met Zijn erfdeel voor Zijn aangezicht moogt naderen, en dat ge dezelfde weldaden in de bedieningen mag genieten als zij, voorzover ze als middelen der genade geschonken worden. Neemt de Heere ze weg, of wordt gij er van gescheiden, dan is het ook voor eeuwig afgedaan. Het is een wonder van Zijn goedheid dat zulks nog niet is geschied. Vaders en moeders, hebt gij nu ook uw kroost, dat is de opkomende Kerke, met voorbeeld onderwezen, in het erkennen van de Heere, bij elke gelegenheid die zich daartoe kwam op te doen, met woord en daad, zodat ze uit uw handelingen uw Godsdienst konden bemerken?

Al Zijn ontvangen gaven moest zijn om voor Hem onze harten te wijden en Hem de eer en aanbidding te geven dat wij nog zijn die wij zijn, en dat, wat Hij naar gerechtigheid ons ontnemt, ons nog niet alles komt te ontnemen wat tot onze zaligheid dienstig kan zijn. Wat behoefte hebben wij nu in het verleden aan Hem gehad, en daarom Zijn hulp ingeroepen?

O, mens! bezie de weg eens langs welke gij gewandeld hebt in uw huiselijk en kerkelijk en Godsdienstig leven. Hebt gij Hem in al uw wegen gekend? Zo ja, dan zal uw hart nu ook genegen Zijn om Hem die eer en lof en dank toe te brengen, die Hem alleen toekomt. Is het zo niet, laat schaamte dan ons aangezicht bedekken - wij spreken nu in het algemeen - het geldt ons al te saam; denk maar niet dat het alleen Gods wedergeboren volk geldt; neen, al te saam, groot en klein, jong en oud.

Bezie toch wat bemoeienis Hij met u gemaakt heeft. Hij heeft niet opgehouden u wel te doen naar het lichaam, en voor de tijd; maar ook, en dat is niet het minst maar het meest, naar de geest en voor de eeuwigheid. Heeft de Heere niet aan de deur uws harten gestaan en geklopt, onvermoeid, tegen en boven allen tegenstand die gij Hem bewezen hebt?

Heeft Hij niet aangehouden tot nu toe om u achterna te wandelen met Zijn geestelijke, Hemelse weldaden, en het u toegeroepen van de Hemel Zijner Hoogheid: mens, dit is de weg wandel in dezelve? In uw huis in het onderzoeken van Zijn Woord, heeft Hij tot u gesproken. Gij hebt Zijn stem gehoord in Zijn bedehuis, waar Hij u van Zijnentwege heeft laten vermanen door geschreven of gesproken woord van Zijn dienstknechten die Hij uitgezonden heeft, tot Zijn dienst om Zijn Woord tot het volk te brengen en u van Zijnentwege te vermanen: *verhardt u niet, maar laat u leiden*.

Hij heeft u laten toeroepen, dat gij u met God zou laten verzoenen; ja, van Godswege zijt gij gebeden, om in het bloed van Jezus Christus de verzoening te zoeken, en de vergeving uwer zonden te ontvangen. Voorgehouden dat het bloed van Jezus Christus reinigt van alle zonden, dus al waren uw zonden als karmozijn en bloedrood, nochtans wil de Heere ze in dat bloed witter maken dan sneeuw.

Komt! klein en groot, jong en oud. Wat behoefte is er aan geweest, wat dankbaarheid er nu voor? Zal het nu alles weer zo voorbijgaan, zonder opmerking?

En hebt gij in uw gesprekken bij de mensen de tegenwoordigheid Gods, Zijn Hoogheid doen bemerken, zodat ze door woord en daad niet anders dan gedurig konden horen en zien welke God u hun kwam voor te stellen, Hem kennende in al uw wegen, zowel in uw dagelijks beroep en uw omgang met uw medemens, als in uw Godsdienstige verrichtingen; zodat ze uit uw daden naar des Heeren Woord uw en hun God leerden kennen? Minder toch mag het niet, is het wel? Dat behoort tot de ware dankbaarheid die wij onze God en allen mensen schuldig zijn.

Maar toch overal zit ons eigen vlees; en wat wij ook de HIERIREI gezworen hebben te zullen doen, zowel ouders, als de Kerk van God in het algemeen, in kreupele offers heeft de Heere geen behagen, zomin van ons als van Israel; wat zal onze breuk groot zijn. Zo groot als de zee, er kan en mag toch niets minder voorgesteld worden; het is zo betamelijk vanwege Gods Hoogheid en Goedheid. De breuk wordt zo openbaar als ze de leeftijd bereikt om onderwezen te worden door de Kerk; dat er in huis zoveel ontbreekt dat niet ontbreken mocht; het wordt zo openbaar in onze samenkomsten, bij het getal kinderen veelal met ons rondom Gods Woord; een bewijs dat het gewicht der zaligheid hunner zielen, ons niet veel drukt, en de eis van Gods verbond ons niet zo erg zwaar weegt.

Een ieder onderzoek hierin zichzelf voor de Heere; wij hebben niet aan te zeggen. En ook wij vinden de breuk in onszelf, hetwelk de zaak al minder goed maakt, maar wij kunnen en mogen elkaar niet met elkaars breuken dekken, daar zou de duivel om lachen.

Maar nu, mijn waarde toehoorders, de weldaden die Hij ons in de natuur boven verdienste heeft willen verlenen: landman, ambachtsman, en wij allen tesamen, een iegelijk in zijn plaats en werk waarin God Hem heeft believen te stellen, hebt gij Hem gekend in al uw wegen? Dan hebt gij voor de Heere gewerkt en niet voor uzelf; dan wordt ook Hem alleen door u alle lof en dank en ere toegebracht, en gij zijt maar gebruik maker van Zijn weldaden, of rentmeester van Zijn goederen; dat zijn wij toch in werkelijkheid - maar dan wilt gij zulks alleen wezen en niets meer. En dan ben ik ook verzekerd dat u op het rechte pad zijt.

Hij, de Heere, hoe heeft Hij weder bij vernieuwing bewezen dat Hij alleen regeert! Hij heeft ons regen op Zijn tijd gegeven, en zonneschijn en warmte verleend, zodat de arbeid van de landman niet beschaamd is geworden, maar het land overvloedige vrucht heeft opgeleverd, meer dan voor ons levensonderhoud noodzakelijk was. Andere streken van dit grote land zijn bezocht geworden met droogte waar al de arbeid van de landman tevergeefs is geweest, het land zijn vrucht niet heeft gegeven, noch voor mens, noch voor beest. Wie heeft het gedaan? Wat heeft Hij er ons door te zeggen? Letten wij er ook op? Zijn wij beter dan zij?

Laten wij letten op onze on- en nietswaardigheid, dat wij alles verbeurd hebben, opdat onze harten zich niet verheffen, maar de God des Hemels ere geven met dankzegging en erkentelijkheid, met der daad.

Zijn de inkomsten niet geweest naar onze berekeningen, is er dit of dat van ons weg genomen, iets dat wij zo gaarne hadden willen behouden; is onze rekening nu wat minder geworden; hebben wij met krankheden of zwakheden moeten worstelen, en daardoor wat hoge onkosten gehad en, in plaats van een dankbaar gevoel, ergeren wij ons nu aan onze evenmens, die het wat voorspoediger ging?

O mens! hebt ge nog aanspraak op iets dat ge hebt? Hebt gij Hem erkend in al uw wegen? Het kan niet zijn. Verfoeit u toch in stof en as, en geef God eer dat ge nog niet naakt op de aardbodem staat. Bezie eens een Job. Is het al zo erg met u? Neen, zeker niet! Maar al ware het zo, zou ons hart nochtans op dezelfde plaats moeten zijn: *de Heere heeft gegeven, de Heere heeft genomen, de Naam des Heeren zij geloofd.*

Laten wij op Hem zien en beschaamd worden.

En nu, kinderen Gods, kunt ge u nog een druppeltje water of een kruimpje brood toe-eigenen, of een draad die ge aan uw lijf hebt, van uzelf, voor uzelf? Indien ja, dan hebt ge nog teveel en ontsteelt het uw Heere, Die u gekocht heeft met Zijn dierbaar bloed, en u voor Zijn rekening genomen heeft voor tijd en eeuwigheid.

Zal Hij dan nu de eerste plaats in ons hart en leven niet innemen, in navolging van Asaf, waar hij tot het resultaat kwam:

*Wat zou mijn hart, wat zou mijn oog,
op aarde nevens U toch lusten,
niets is er daar ik in kan rusten.*

Gelukkige Asaf! Maar toch, kinderen Gods is het met ons ook niet zo, komt het alles u niet toe te roepen: "bij mij is het niet."? Ik weet wel het is niet altijd zonder onderscheid zo; neen, dat zij, verre, dan zouden wij ook weer geen onderscheid meer kennen. Dat is alleen in de staat der volmaaktheid mogelijk. Nog een weinig tijd en het zal zo zijn. Nu nog niet. Gij moogt met Asaf zo nu en dan in het Heiligdom ingaan, en op het einde merken, nietwaar? Wel, daar zijn wij nu bijzonder toe geroepen, om daar eens op te merken, dan is toch immers alles van en voor de Heere, dan zal het niet aan dank- en juichenstof ontbreken.

Hoe nodig dan dat wij eens terug zien op: de wegen die de Heere met ons gehouden heeft, maar ook een oog naar binnen, en op onze afkomst, en laten wij dan zien of wij de Heere nog iets ongerijmds kunnen toeschrijven. Wij die geroepen en gesteld zijn om Gods lof te vermelden, zouden wij ons nu door het van God-vervreemde vlees laten terug houden. Dat vlees dat zo spoedig medelijden met zichzelf heeft, maar terzelfder tijd God tot een leugenaar maakt, en onze ziel van het zoete berooft om een God-lover te zijn.

U zult zeggen, het is zo duister, zo dodig.

Het is zo, maar zullen wij dan elkaar met onze dodigheid nog dodiger maken? Of zullen wij trachten onze ziel, en elkaar op te wekken tot hetgene waartoe wij altijd geroepen zijn, en nu bijzonder geroepen werden? Onze nalatigheden, die volgens de vermaning in onze tekst bij ons gevonden worden, schreeuwt tot God in de Hemel om wraak; het kan niet ontkend worden. Maar in plaats dat zulks onze dank en lof zou verminderen, moeten die ze toch zeker bij een ootmoedige bekentenis vermeerderen. Een goede gelegenheid om ons te verfoeien, en een walging van onszelf te hebben. Laten wij er dan nu nog voordeel mee behalen. Kan zulks geschieden?

Gewis en zeker. Zullen wij dan nu nog aangenaam kunnen zijn in 's Heeren oog? Gewis, voor een zichzelf verfoeiende, is er een Voorspraak in de Hemel aan 's Vaders Rechterhand, die altijd voor ons bidt; en niet alleen dat, maar Hij is ook onze dankende Hogepriester, in Wien onze onvolmaakte, bezoedelde werken en zwakke pogingen, volmaakt worden in 's Vaders oog, door Zijn volmaakt en volbrachte werk. Daarom, onwaardig in onszelf, maar waardig in HEM, Die van de Vader, ons geworden is tot wijsheid, rechtvaardigmaking, heiligmaking en volkomen verlossing. Dus alles uit Hem, door Hem en tot Hem. Zo zal het moeten zijn, zal het wel zijn.

Zal ons hart daar nu nog koud en ongevoelig onder blijven? Dan staan wij ook buiten de zoetheit der dankbaarheid, en zullen in plaats van dat, pijn hebben, als men tenminste niet gans ongevoelig geworden is; maar zo ongevoelig kan het toch niet worden bij een kind Gods, dat het hem niet zou doorsteken.

Wij hebben in de opening der woorden, u gewezen op de ruil en overgave van onze weg aan de Heere. Daarin voor het grootste gedeelte gefaald, en wat er nog naar zweemde, was zo onvolkomen, dat wij er niet op bouwen kunnen. Laten wij deze ruil en overgave als laatste resultaat, alles naar Jezus dragen. Wij zullen ons wel moeten schamen, als wij aan het uitpakken zijn, maar als het dan maar een rechte schaamte mag wezen, zal Hij ons toch niet wegzenden, dat kan Hij niet, dat zal Hij niet, daar hebben wij Zijn eigen woord voor: "Kom tot Mij, alle gij vermoeiden en belasten; en Ik zal uw ziele rust geven."

Kan het nog beter? Toch immers neen. Maar geliefden, onze lasten Hem overgeven is nog maar de helft van de zaak; onze kromme wegen moeten recht gemaakt worden.

Juist dat is het. Hij neemt onze walgelijke boel, en schenkt ons het Zijne, waarmee wij voor de Heere der Heirscharen kunnen bestaan en nimmer afgewezen zullen worden, want het is volmaakt, waarop de Vader al van Eeuwigheid Zijn goedkeuring gegeven leeft; dus van alle zijden wel gegrond, en daarom laten wij dan genieters zijn van Zijne verdienste; daar zal Hij en Zijn Vader en onze Vader het meest door verheerlijkt worden.

Maar er zullen er nu ook onder ons zijn, die zegelen zullen, ja, dat is voor dat volk, dat Hem kent en een met Hem geworden is. Ja, die hebben wel een voordeel boven u. Staat er maar na, en wordt heilig jaloers op hetzelfde, dat moogt gij wel; houdt niet op, voordat gij hetzelfde ook verkregen hebt.

Denkt niet, dat ge uitgesloten zijt; ge zijt dit niet, of ge moet het zelf doen, en dan zijt ge er nog niet ganselijk buiten. Maar, hoe dan?

Wel als alles wat gij hebt maar ongenoegzaam voor u is; en evenals zij, gij maar een verfoeiing voor God en uzelfen zijt; al kent gij Hem niet, Hij kent toch u, en gij zult ook van Zijne vrucht genieten. Geve de Heere maar dat velen onder ons zo mogen wezen.

Wij, zegt de Apostel, Efeze 23; wij zijn Zijne vervulling; n.l., Zijn lichaam, en Hij de vervulling van alles in allen. Indien dan nu de volvaardigheid des gemoeds van te voren daar is, maar de volvoering niet vindt naar eis van Gods Hoogheid en Heiligheid, enz., dan is Hij onze Vervulling, geen aanvulling van wat wij tekort kwamen. Neen, geen gedeelde zaak, maar dn wordt het één weefsel; Hij de ganse Vervulling.

Dus zijn er nu soms onder ons, die het die weg zouden willen heen sturen, de weg van aanvulling, gij krijgt niets, en zult met uw eigen voden blijven zitten. Het zal moeten zijn: *alles of niets*.

Zijn er soms onder ons die het er tamelijk wel afgebracht hebben, en met de rijke jongeling welhaast op eigen werken vertrouwen; of, als men dat niet zou durven, dan toch mogelijk enigermate zo denken?

Och arme, waar zult gij het gewicht halen, waar de maat? Als gij in de schaal des Heiligdoms komt, zult gij te licht bevonden worden, en met die maat gemeten, te kort zijn. Het zal MENE MENE TEKEI UFARZIM zijn. Dat zou toch vreselijk zijn, niet waar? Dan zoudt gij rijk en verrijkt zijn en geen dings gebrek hebben en niet weten dat gij waart arm, jammerlijk, naakt en blind.

Dan hebben wij naar Zijn Woord u de raad te geven, koopt dan van Hem nog goud, beproefd, komende uit het vuur, witte klederen om uw naaktheid te dekken, ogenzalf, om te zien, opdat gij uzelfen niet langer moogt misleiden, en uw kostelijke ziel op meningen wagen waar geen wezenlijkheid is.

Nu, mijn hoorders, laten wij dan nu tesamen maar bekennen en erkennen, met dankzegging, over en voor hetgene ons van Zijne Hand ten goede is medegedeeld, hetzij dan voorspoed of tegenspoed, rijkdom of armoede, gezondheid of krankheid, wij weten toch zeker, dat het alles ons ten goede werd medegedeeld.

Laten wij trachten met de hulp des Heeren onze murmeringen en opstandigheden te weerstaan, door te zien op onze afkomst en onze afmakingen door de Heere. En dat wij onze neuzen in het stof mochten steken, en met de dichter uitroepen:

God is recht in al Zijn weg en werk;

Zijn goedheid kent in 't gans heelal geen perk.

AMEN.

4. DE GENADE ROEMENDE TEGEN EEN WELVERDIEND OORDEEL

UITGESPROKEN 19 JULI 1931

DS. A. VAN DIJKE, PREDIKANT DER GEREFORMEERDE GEMEENTE TE
NIEUW-BEIJERLAND¹

Gel. Lezer en Lezeres.

Wonderlijk zijn Gods wegen en groot de genade, om uit een gans verdoemelijk geslacht een volk te verkiezen en te formeren om wat ze in de Bondsbreuk van Adam verloren hebben, weer in staat te stellen om Gods lof te mogen verkondigen. De mens uit en van zichzelf zal daar nooit toe komen, dat wil en kan hij niet, dus zal er een Godsdaad moeten gebeuren, dat is door Hem te wederbaren en Rechtvaardig te stellen in een ander n.m. Jezus Christus.

Dit is de weg der zaligheid, waarin ook in deze Predicatie van onze geliefde Leraar Ds. v. Dijke gehandeld wordt en welke de Heere nog liefde te gebruiken voor een diep onwaardig schepsel, tot bemoediging en als een ademtocht op de weg des levens. O, geliefden die het weet, wat het is, bedolven te zijn (inwendig) onder een stroom van ongerechtigheden die zal het ook met ons kunnen begrijpen welk een grote weldaad het is, wanneer het nog eens gebeuren mag, dat onder de prediking van Gods Woord, de wateren van Genade over de ziel moge vloeien. Men kan dit niet voor zichzelf houden maar wil het zijn evenmens ook gaarne meedelen, mocht het zijn tot lering en bekering, daar wij toch allen op weg en reis zijn naar die ontzaglijke eeuwigheid.

Dit is dan ook de reden waarom wij onze Leraar hebben aangezocht om deze preek over Romeinen 5: 20 uit te schrijven en in druk te geven.

Wat zijn Eerw. heeft uitgesproken is niet alles woordelijk beschreven, dat was ook niet mogelijk, maar de hoofdgedachte bevattende de verklaring van de doodstaat van de mens en de herstelling van eeuwigheid, dus: "Een arme zondaar en een rijke Christus" vindt men er in terug. O, hoe dierbaar is die leer van vrije genade aan doemwaardige schepselen.

Diep treurig is het echter in onze dagen gesteld daar men alleszins en bijna overal kan bemerken waar deze ontdekkende leer nog gebracht wordt, er niet veel aanhang gevonden wordt. De waarheid heeft haast geen waarde meer, de mens wil zich liever bedriegen door zichzelf en elkaar op te bouwen op valse gronden van uiterlijke plichten, grote en hoge woorden, een Gereformeerde belijdenis, gemoedelijke bewegingen, enz. Wat zijn de vruchten van dit alles? Een zorgeloos leven, wereldgelijkvormigheid, zoeken van eigen eer enz. De zonde is geen zonde meer waaruit voortvloeit een algemene verachting van de genademiddelen door jong en oud.

O, hoe is het te vrezen, dat de Heere steeds meer van Zijn kerk gaat wijken en het oordeel der verharding steeds meer zal openbaar worden en indien dan de Rechtvaardige nauwelijks zalig wordt waar zal de Goddeloze en zondaar verschijnen. Mocht deze preek dan nog dienen tot ontdekking van zorgeloozen bemoediging voor ware Heilzoekenden en tot vertroosting van Gods bevestigd volk.

Dit is de wens en bede van
DEN UITGEVER.

---

¹ Uitgave J. P. v. d. TOL Jz. NIEUW-BEIJERLAND (Z.-H.) 1931

Waarde lezers en lezeressen, Heil!

Deze navolgende predicatie over Romeinen 5 : 20, uitgesproken voor de Ger. Gem. te Nieuw-Beijerland, waar de Heere ons een plaatsje beliefd te vergunnen onder dat volk, na uit Amerika ten tweeden male beroepen te zijn, tot nu toe nog arbeidende in zwakheid, onwaardigheid en onbekwaamheid van de Heere geroepen, die ook ons bekwaam gemaakt heeft, om goede getuigenis voor velen te mogen uitdragen. Op Zijn school onderwezen zijnde in de verborgenheden der zaligheid die in Hem verborgen zijn, maar heeft ze Zijne kinderen geopenbaard. Getrokken door Hem om het kruis achter Hem op te nemen en te dragen, in zwakheid, heeft ons daartoe gesteld om te verkondigen dat de Heere goed is, voor een slecht, gans verdorven mens, die het bij de dood niet meer houden kan, maar noodzakelijk van God geroepen en getrokken moet worden om bekwaam te worden tot de erve der Heiligen in het licht.

Waar wij dan hebben getracht naar aanleiding van de Openbaring Gods aan de Apostel en kruisgezant van Jezus Christus, om die weg der zaligheid in Hem zijnde voor al de uitverkoren des Vaders te verklaren tot troost voor Gods arme volk, tot lering om zich te onderzoeken, wat men van de Heere ontvangen heeft in kennisneming wat we zijn dóór God, vóór God, hebben we met de hulp des Heeren over die tekst voornoemd, gepredikt des Zondagsmorgens, 19 Juli 1931, en op verzoek en aandringen van onze vriend Boekhandelaar en Uitgever, J. P. van de Tol, om deze preek op papier en in druk te doen verschijnen.

Node hebben we ons zelf daartoe laten bewegen, nochtans zijn we ertoe overgegaan met opzien tot de Gever van alle goeds, die ons beliefd te besturen in het schrijven. om de verborgenheden te verklaren, naar de schrift van Hem ingegeven. We hebben u, in navolging van de Apostel aan te tonen: "De genade roemende tegen een welverdiend oordeel," hoever we daarin geslaagd zijn, met de hulp des Heeren, is voor de waarde Lezers en Lezeressen te beoordelen, als hen die genade gegeven is.

Door een ongeletterd schepseltje, geen sierlijke zinnen kunnende voortbrengen, en trachtende daar ook niet naar, maar in eenvoudigheid, de weg der zaligheid en bevinding voorstellende.

Geve de Heere dat vele van Gods kinderen enige troost, bemoediging en versterking des geloofs daaruit mogen ontvangen, of hun gemis ontdekt worden, om bij de Heere aan te houden in gebed en smeking, opdat het hen van uit de volheid Gods door de bediening des Geestes moge geworden tot Zijne eer en hun zaligheid, dan zal de moeite zeker beloond zijn.

Geve de Heere zulks aan u, heilzoekende lezers en lezeressen.

Uw Heilbiddende vriend.

Ds. A. VAN DIJKE.

Nieuw Beijerland, 28 Juli 1931.

4. De Genade roemende tegen een welverdiend oordeel.

Voorzang Psalm 19 : 4.

Lezen: Romeinen 5.

Geliefden.

In Romeinen 8 : 30 breekt de Apostel Paulus uit wanneer hij de volle Raad Gods beschrijft, n.m. verkiezing, roeping, rechtvaardigmaking en heerlijkmaking, in deze woorden: "Indien God voor ons is, wie zal dan tegen ons zijn." O, diepte der wijsheid en der kennis Gods. Onverdiende zaligheid, die de alles verbeurd hebbenden zondaar genadiglijk wordt medegedeeld, uit de kruis en zoenverdiensten, van Hem die daartoe van zijn Vader was verordineerd, tot verwerver van die onwankelbare zaligheid voor ellendigen, die dood nederliggen in hun zonden en misdaden, 't welk een iegelijk schepseltje, uit de wil des mans geboren, uit een vrouw geworden de dood deelachtig zijnde uit die eerste Adam, die zich moeden vrijwillig, verdorven heeft, en tot representerend hoofd val al Zijn nakomelingen gesteld is, en zo wij in Hem gerekend ook met Hem delen in zijn ongerechtigheid; zodat wij naar dat rechtvaardig oordeel Gods, de dood geëigend zijn en de verdoemenis daaraan volgende, waaraan we door de vloek der Wet verbonden zijn, met onverbreekbare banden door de gerechtigheid Gods, welke verbroken zullen moeten worden om deel te hebben en ingerekend te zijn in die roemtaal des Apostels naar Gods eeuwig wijs bestel en voornemen. In die Eeuwige volle raad Gods delen degenen onverminderd die naar Gods eeuwig voornemen verkoren en verordineerd zijn tot die zaligheid die staat geopenbaard te worden in de jongste dag.

Het Woord, dat we als een Hemels Godsgeschenk van de Heere des Hemels ontvangen hebben, waarin datgene voorgesteld wordt, is Zijn openbaring aan ons, maar moet in ons openbaar worden door de waarachtige wedergeboorte. Dat is de weg, waardoor Hij zijn volk en kinderen leidt tot die heerlijkheid; in vele voorbeelden en leidingen die hier zijn op aarde, als de bedeeden van Hem voorgesteld.

Waar we in het vijfde hoofdstuk van de brief van de Apostel Paulus aan de Romeinen, de verdere mededeling hebben van Gods wonderbare genade aan zondaren verheerlijkt, n.m. *de rechtvaardigmaking des zondaars voor God*. Dat is rechtvaardig gerekend te zijn in eens anders gerechtigheid door God en voor God, en wel dezulken die niet anders hebben als het tegenovergestelde n.m. zonde, dood en rampzaligheid. In het 4de hoofdstuk vers 1, de rechtvaardigheid des geloofs van Vader Abraham; en hier de rechtvaardigmaking, met de daaruit voortvloeiende vrucht, vrede met God, door 't bloed des Kruises, dat is vrij van schuld en straf, en een recht ten Eeuwigen leven - en gaat hij verder de vrucht daarvan aantonen, wat de gerechtvaardigde is en hoe hij zichzelf zal bevinden.

Wonderlijk is het dat hij verder over de zonde gaat handelen tot 't einde van 't hoofdstuk. We zullen dan trachten met de hulp des Heeren en de voorlichting des Heilige Geestes om naar aanleiding van het 20e vers daar een weinig van uit te breiden tot 's Heeren eer en onze zaligheid.

Laat ons dan met de hulp des Heeren door zijn Geest geleid, een weinig naspeuren, wat de Geest des Heeren tot ons te zeggen heeft.

Zingen: Psalm 51 : 3.

Maar de wet is bovendien ingekomen, opdat de misdaad te meerder worde, en waar de zonde meerder geworden is, daar is de genade veel meer overvloedig geweest.

Romeinen 5: 20.

De Genade roemende tegen een welverdiend oordeel.

1. De tussengeschoven Wet.
  2. De werking van die Wet - de zonde meerder wordende.
  3. De overvloedigheid der Genade boven de zonde.
- Om daarna met een toepasselijk woord te eindigen.

Geliefden,

Alles wat tot de zaligheid van Gods uitverkorenen noodzakelijk is, vloeit uit het Eeuwig trouw- en zout verbond uit het Eeuwige Welbehagen, God als Auteur, Christus Jezus de Eeuwige Zoon Gods als Werkmeester of Bouwmeester van het Godsgebouw, door de bedeling en bediening des Heiligen Geestes, inkomende en inwonende in het hart der uitverkorenen, als de Geest des Vaders, welke een levendmakende Geest is in de Wedergeboorte.

Het wonderlijkste der ganse bedeling der Genade is: dat de Apostel geleid door de Geest des Vaders en Zoons, begint in dit hoofdstuk, met de hoofdzaak der Zaligheid. "De Rechvaardigmaking." *Wij dan gerechtvaardigd zijnde uit het geloof hebben vrede bij God door onze Heere Jezus Christus.*

Verder gaat hij de Genade Gods verheffen boven de zonde. Stellende dat Adams val en zonde de onzen is door toerekening, ons naar het recht Gods opgelegd, het welk hij bewijst in het veertiende vers: dat onze val uit de overtreding der Wet niet door ons persoonlijk is gedaan, want dan hadden we in de staat der rechtheid zelf moeten staan. Verder stelt hij Adam als voorbeeld van Christus - als Verwerper - als ons representerende Hoofd - in de eerste is de verwerper des doods, en de Laatste ten leven - de een wel voor alle mensen en de Andere niet voor alle mensen. Christus alleen voor die Hem van de Vader geschonken zijn, n.m. al de uitverkorenen, en noemt de Genade steeds voor de zonde, ze is ook eerder als de zonde, voor al de genen die Christus voor Zijn verantwoording kreeg en overnam, tot vers 19.

En ons tekstvers handelt over die ingeschoven Wet, inhoudende Zijn Genade met en voor Zijn volk en kerk, het welk alles uit het Eeuwig Welbehagen Gods vloeit, door Christus Jezus voor ons als de werkende oorzaak, wat van Eeuwigheid, van voor de grondlegging der wereld, geopenbaard werd, terstond na de val, in die éne moederbelofte vervat.

Daartoe was nodig het huishoudelijke in het Godswezen, de ons benoemde Drie Personen. Vader, Zoon en Heilige Geest, welke Hun raad, die ze hielden over het zaligmaken der uitverkorenen, besloten en bezegelden met het Welbehagen, dat de Vader nam in het aanbieden van zijn Zoon, voor de verlossing der van de Vader verkorenen, en voor verordineerden de erve der Eeuwige volmaakte heerlijkheid, door de weg van Genade - inhoudende het wegnemen van het grootste kwaad en toeschikking van het hoogste goed, Efeze 1. Alzo is dan de Genade Gods vóór de val besloten en terstond na de val geopenbaard in de moederbelofte, tot herstelling van het beeld Gods, dat door de zonde weggenomen werd, en in de eerste weldaad ons in de wederbaring weer geschonken wordt.

Het beeld Gods in de mens nu hersteld als onderpand van de verworven zaligheid in Christus geschonken bestaat in kennis Gods, gerechtigheid en Heiligheid. De mens zonder dat beeld heeft in plaats van kennis Gods, geen kennis Gods, ongerechtigheid in plaats van gerechtigheid, onheiligheid voor heiligheid, in het kort, het beeld des duivels in plaats van het beeld Gods. Een gruwelijk beeld, zodat wie er iets van ziet, wegvlucht van het zelve.

Adam, voor de val nog versierd met het beeld Gods, had God volkomen lief. Hem op het hoogst verheerlijkende, met zijn ganse ziel en derzelve vermogens, verstand, wil en hartstochten, zintuigen en leden des lichaams, zonder enige onderlating, altijd, overal en in alles. De mens na de Val het beeld Gods weer terugontvangende in de waarachtige wedergeboorte wordt een nieuw schepsel door God, vóór God, om het nimmer meer te verliezen, ook niet door ongehoorzaamheid, maar krijgt nu het onderpand zijner eeuwige aannaderende volmaaktheid.

De gerechtigheid blijft in de Wet van ons eisen, volkomen gehoorzaamheid aan de wil van God, de mens gesteld. Maar wat in de staat der rechtheid, een zielsvermaak voor de mens was in alle delen om die wille Gods te voldoen, is nu voor de gevallen mens een onmogelijkheid geworden, zelfs om maar aan het begin te komen. Maar Christus onze Heere en ons Hoofd van de Vader geschonken, Efeze 1, gaf zichzelf aan de Vader door aanbidding. Psalm 40 : 8-9. Hebr. 10 : 7. *Zie Ik kom om Uw wil te doen. O, God.* Een aanbod zo ontzaglijk van inhoud en zo ondoorgrondelijk in liefde voor Zijn Vader, om voor Zijn uitverkorenen in te staan, en in alles aan de gerechtigheid des Vaders te voldoen voor de zo diep gevallen mens in het lijden van de straf onzer ongerechtigheid, zoowel als voor het volmaakt volbrengen van Gods Heiligen wil of wet.

Geaccepteerd van de Vader, Die als bewijs daarvan, al Zijn geliefde uitverkorenen aan Hem gaf, tot uitwerking van die zaligheid die God de Vader, voorgenomen en voorbeschikt had voor de Zijnen, die Christus Jezus onze Heere, zelf gewillig door liefde tot Zijn Vader en voor de Zijnen op Hem nam, om ze allen, die aan Hem van de Vader geschonken zijn, tot Zijn verantwoording tot de Heerlijkheid te leiden met ziel en lichaam beide, Romeinen 8: 29-30.

Dus dan alleen zal onze zaligmaker Jezus Christus, middelaarbediening en schuld overnemend Borgwerk, volbracht zijn, als ze allen, na de jongsten dag, met Hem zullen opgenomen zijn en Hem gelijk zijn in Gerechtigheid, Heiligheid en Heerlijkheid, en Hij ze allen aan de Vader zal wedergeven, zeggende: "Zie Vader, ik en de kinderen die Gij mij gegeven hebt."

Dus de grond en oorzaak ligt van eeuwigheid vóór de moederbelofte en is terstond na de vreselijke val geopenbaard. Is het dan wel wonder dat de kerke van de ouden dag in vervoering kwam uit te breken: "O, heerlijke erve, gij kunt mijn ziel vervoeren."

Maar wat behoorden wij dan te zijn, in zielsvervoering, daar het ons nu klaarder en duidelijker geopenbaard is en nog wordt, nadat Hij in de wereld kwam en omwandelde onder de mensen en met Zijn menselijke mond tot de mens sprak, en het alles met ogen aanschouwd en oren gehoord, en de handen getast hebben; wat zouden wij dan in gestadige zielsvervoering moeten zijn, als die nu met wetenschap van alles, door het dierbare geloof kunnen aanvaarden wat Hij voor ons gedaan en geworden is. Helaas we zijn als degene die slapen. En dat onder de openbaring van een eeuwigen Hemelsen, Goddelijke schat van Genade; voor zulke rampzalige, vloek en doemwaardige schepselen in onszelven. O, diepte des rijkdoms, beide der wijsheid en der kennis Gods!

Nu de belofte aan de vrouw geschied, als symbool van Gods kerk op aarde, waaraan de wedergeborenen door het geloof vastklemmen, vertrouwde dat Hij die het beloofde, ook machtig is om het te doen, door welk geloof ze, als ziende de Onzienlijken zalig worden.

Dus alles in de eeuwigheid vastgelegd en besteld, vast en onveranderlijk, en nu de belofte uitgesproken, in Zijn Woord ons geopenbaard, worden de gangen Gods in de gelovigen uitgewerkt. Het oordeel uitgesproken tot de duivel en zijn zaad n.m. dat in en door zijn zaad, hij zijn vijandschap zou openbaren tegen dat Zaad aan de vrouw

beloofd, waar al de uitverkorenen van de beginne zijn ingesloten. Het is van de beginne openbaar geworden, zie maar in Kaïn en Abel enz. tot op dit ogenblik, en zij zal zolang als Christus hier in de wereld, in de mens zich openbaart, waar de belofte waarheid wordt in het binnenste, bij al wat uitverkoren en door Christus aanvaard is, zich blijven openbaren.

Nu is eindelijk in Abraham als een vriend Gods gekend met al de uitverkorenen des Vaders in Christus Jezus als Zijn zaad, en de belofte bevestigd. Wezenlijk aan het zaad van Christus, waar de Heere uit Hem Zijn zichtbare kerk, het Israël Gods zou voortbrengen, dat afgezonderd van de wereld in het midden der wereld zou verkeren, als getekenden van de Heere dat tweeërlei is, nabij en in Hem tot op dezen dag.

Een ieder ware gelovige zal in zichzelf openbaar worden, als wijs en goed bestel van de Heere onze God.

1. Nu nog maar een eeuw of vier en de Heere bracht zijn Wet voort, of zo ons tekstvers zegt **inschuiven of tussen schuiven**, en dat wel tussen de beloften en de beloofden die volgens de beloften te komen stond. D.i. Christus de Zaligmaker van de zondaren, de verlosser van Gods erfdeel. Waartoe zal dat nu zijn, dat zulks nog moet geschieden; dat zal de Heere een iegelijk voor zich persoonlijk wel leren, en als zij achter het Gods geheim zijn, zullen zij de Heere daartoe erkentelijk zijn voor Zijn Hoog en Wijs bestel, en dat alles tot Zijn Eer en onze zaligheid. Zie Gods wijze en wonderlijke wegen, met Abraham, Izak en Jacob en hun zaad, als een éinig afgezonderd volk in de wereld der ongerechtigheid.

Vier honderd jaren buiten hun erve in een vreemd land moettende vertoeven, en de wondere Godsbemoeiingen met hen gehouden, ziet hoe de Heere hun door tuchtiging tot Hem brengt, afgezien van Farao en de Egyptenaren, ziende op de God hunner Vaders, die ook hun God was, opdat Hij ze, roepende uit de benauwdheid, als een Vader zou verlossen, door onmogelijke wegen, wonderlijke werken en leidingen (als wolken van getuigenis voor ons) door de rode zee. Hun vijanden dachten ze te vernietigen, maar de Heere richtte hun raadslagen tegen hun zelve; en verloor Zijn volk. Hij baande hun een weg in de woestijn en onderhield hen verder met zijn Vaderhand, mild en overvloedig. Waren ze het waardig? Neen, duizendmaal neen!

Maar de Heere bracht hen tot de berg Sinaï, waar Hij Zijn knecht Mozes gebod tot Hem op te klimmen. Wij weten nu wat daar geschiedde, God zou zijn Heilige Wet aan Zijn volk geven, opdat ze Hem zouden kennen. Vreselijke zaken geschieden er, alles vreselijk voor het gehoor en gezicht, zodat Mozes was bevende en sidderende, en al het volk sidderde en beefde, zo ook de Berg, en was als brandende.

Na veertig dagen wachten verschijnt Mozes met de uitgedrukte wille Gods voor het volk; en de afkondiging horende, riep al het volk: *wij zullen doen wat de Heere ons gebiedt*, maar God kwam hun door Mozes te antwoorden, dat ze geen hart hadden om dat te doen, daarvoor had de Heere het hun ook niet gegeven, want Hij weet wat maaksel dat we zijn. Hoe zal een kwade boom ooit goede vrucht voortbrengen? Dat is gans onmogelijk.

Nu wordt ons in Gods Woord klaar en duidelijk gezegd, waarom de Heere zulks deed, n.l. *de Wet maakt plaats voor Christus*. Christus is het einde der Wet voor een iegelijk die gelooft. Het waarom verklaart de Apostel in onze tekst: "opdat de zonde te meerder worde."

Hoe zullen we dat dan verstaan, niet zo als Israël het meende, om God te behagen, want we hebben er geen hart voor, doch de belofte zou Enen voortbrengen die het voor allen zoude doen, niet voor alle mensen, maar alleen voor de uitverkorenen, en de vrucht daarvan aan hen meedelen, zoals de Apostel dat zo kort en bondig uitdrukt,

als kenteken van de nieuwe schepping of wedergeboorte in Romeinen 8: 3-4, "opdat het recht der wet in ons vervuld zou worden", als de vrucht en dadelijke kracht ervan, hoe zouden we anders kunnen willen wat God wil, en Hem boven alles en boven onszelf liefhebben, waardoor het alleen mogelijk is dat de zondaar door het geloof zichzelf veroordelen bij God, door en voor God, niet omdat hij dat zelf weet, maar dat is een vanzelfheid, omdat dit het werk des Geestes in Hem is, hetwelk hij eerst kan en zal verstaan als hij eens anderen is geworden, n.m. met Christus in ondertrouw gekomen is.

Dan zullen Hem die Godsgeheimen des Evangeliums opgehelderd worden, die men niet uit de letteren kan halen, maar in het hart verklaard worden door de Heilige Geest. "Opdat de zonde te meerder worde."

De mens als tak van de stam Adams, is gans bedorven, geen goed woont in hem, de hoofdstukken der zonde zijn: begeerlijkheid der ogen, begeerlijkheid des vleses, en de kroon boven dat alles, de hoogheid des levens. "Gij zult zijn als God," een ik God, welke de Apostel Paulus beschrijft in Rom. 3 : 9-19, verdorven in vlees en geest, waaruit geen goed voort kan komen, al deden wij alles wat maar gedaan kan worden, door de algemene gave van Christus Jezus, wat prijselijk en aanbevelenswaardig is, maar wat door onszelven en voor onszelven is, dat brengt het verderf in alles. Al wat niet uit God is, is ook niet voor Hem, al zouden wij het Hem opdringen, God alleen wordt uit God gediend, God alleen wordt uit Hem, door ons in genade verheerlijkt.

Wij zijn niet geschapen als iets naast Hem, maar onder Hem in de steilste afhankelijkheid van Hem en naar luid van Zijn Woord, kunnen wij ons niet roeren nog bewegen als uit onszelven. Dus wordt het vermeende goeddoen niets anders als een walgelijke stank in Gods Heilige neusgaten, al waren wij de beste bidders en de voornaamste leeraars. Zijn we dan stokken en blokken?

Dat zij verre, we zijn redelijke, denkende wezens, wat de Heere nog schenkt door Christus aan een iegelijk mens in de wereld inkomende. Hij is een redelijk denkend wezen, die door en voor hemzelf een vrije verkiezing moet doen, hetzij goed of kwaad, hoewel wij van onszelf nimmer kunnen komen tot het verkiezen van het goede, en toch het moet, daar God het van ons eist, met alle vaderlijke aanwijzingen tot het zelve.

Wat Hij gebied belooft Hij ook. Dus wat Hij gebied moet ons gebed worden. Hij schenke wat Hij schenken wil, maar zullen wij het goede verkiezen, dan moeten wij ook eerst liefhebben, anders kunnen we daar nooit toe komen. Dus Hem liefhebben en onszelf te haten zal voor alle dingen vooraf gaan. Dat moet ons eerst geschonken en in ons gewerkt worden door de Geest des Vaders en des Zoons, geschonken van Eeuwigheid van Hem, als onze Schatkamer, waar al diegenen in geborgen zijn "die gewillig gemaakt worden, maar niets hebben", nog veel minder kunnen.

De wedergeboorte voor alles moet er zijn, anders zo Christus uitdrukkelijk zegt, kunnen we het Koninkrijk Gods niet ingaan. Wat we niet kennen, kunnen we ook niet begeren, nog minder willen. Daarom is ook in de schrift vervat "'t Is God die in ons werkt, (door Zijn Geest, die ook de Geest van Christus is, al naar mate, met welke, en tot welke we werkzaam zijn)" "het willen en het werken naar Zijn welbehagen."

Nu is het zo, dat de Wet tussen de belofte en Christus is ingekomen. Die met God te doen krijgt, krijgt met Hem als een Rechtvaardig en Heilig en een alwetend Hartenkenner te doen; die de uitverkoren zondaar lief heeft, liever als hij zichzelf heeft, en de dadelijke- en bedrijfszonden Hem door de Geest als overtuiging voor ogen gesteld worden. Waardoor geen anderen weg voor Hem open is als op hoop tegen hope, tot Hem de toevlucht te nemen en Genade af te bedelen. Maar die rechtvaardige en Heilige God kan Hem geen genade bewijzen, dus moet de zaak gans

hopeloos worden en geen weg meer ziende en geen uitkomst vindende, het Lam Gods wordt aangewezen, en het daardoor mogelijk wordt dat een zondaar zalig wordt. Maar dat kan niet eerder gebeuren tot dat de liefde tot het Lam Gods, zijn ganse ziel inneemt en eindelijk gaat dwingen om overgenomen te worden.

Kwam het maar daar, maar Hij gaat weg en laat ons staan met onze last, hoeveel zoets wij ook van Hem genoten hebben. Maar dan juist is het de tijd, dat de wet Gods zich met ons gaat bemoeien.

2. De werking van die Wet - de zonde meerder wordende

Het is *de Geest der overtuiging*, die dat werk voortzet in ons, de zonde zijn we mede bekend, die is aanvaard voor een rechtvaardig en Heilig God, maar op de zonde is de dood bedreigd, en zullen daar kennis van nemen, nu zal de dood aanvaard moeten worden, want de Geest des Heeren gaat met het licht der wet alle binnenkameren doorzoeken, en alles onrein verklaren, en als nu er geen uitvlucht meer is en men is overtuigd dat alles zonde is, en het recht der wet de dood van ons eist, dan zullen we onze veroordeling naar de Wet onderschrijven. Dat is de inkomende Wet die de zonde levend maakt, van het begin van ons bestaan tot op dat ogenblik. Dan ervaren we werkelijk, wat de Apostel van Hem zelve getuigde, *ik ben door de wet der wet gestorven*, dat zijn we wanneer de Geest des Heeren de wedergeborene daar komt te brengen, dat nooit uit het hart of verstand gewist kan worden.

Die daad, die de Heere door Zijn Geest krachtig werkt in het hart des mensen, is Hemels onderwijs. Maar daarmee zijn we niet klaar; de Wet heeft zijn werk verricht om ons pasklaar te maken voor de Grote Rechter, waar we door en voor de Wet ons doodvonnis alreeds ondertekend hebben, het is de rechterlijke weg zo het heden nog gaat in de burgerlijke rechtsgedingen, zich schuldig of onschuldig verklaren.

Dus de doodschuld is ondertekend en zo zijn er geen beschuldigende of ontschuldigende getuigen meer nodig, omdat de doodschuld uit de Wet is ondertekend, welke handelde over onze dadelijke overtredingen, in deze tijd. Maar de zwaarste schuld staat dan nog open en dat is de Paradijsschuld; dus de erfzonde en daardoor schuldig aan al de geboden Gods, zodat de Wet daar met ons tevreden is.

Nu zal de Rechter verder moeten beslissen, en hoe zullen wij het ontvlieden, maar daar is geen ontvlieden aan, de enige weg is om voor de Rechter gedaagd te worden, opdat het oordeel valt, ten goede of ten kwade; de ziel die staat er voor. Alle waardigheid voor Genade wordt ons daar benomen, zodat er niets voor ogen staat als het. rechtvaardig oordeel Gods.

Maar hier is plaats voor de genade n.l. Jezus Christus de schuldovernemende Borg, en wordt de zondaar vrijgesproken door verzoening te vinden, dat hij in het verderf niet nederdale. Dit is wat de Apostel beoogde, n.m. *opdat de Genade te meerder worde*. Het schijnt een paradox voor ons, en dat is het ook. Het is niet tegen de rede, maar oneindig ver boven de rede, en wij kunnen er in het minst niet in, laat staan er door zien, dat zou ook niet van nut zijn, dan zouden we de Genade niet kunnen waarderen, en dat zal moeten geschieden, want Genade waarderen is God verheerlijken, daar waren de drie personen in het Goddelijk wezen alle toe werkzaam van Eeuwigheid en ook in de tijd der minne in het hart van de uitverkoren zondaar. Dit maakt de Eeuwige gelukzaligheid van een zondaar uit, niet hoe word ik zalig, maar *hoe komt God aan Zijn Eer*.

Geliefden, zolang we onszelven leven en op het smaken van de zaligheid, dat is niet het wellevens en ook niet het welwezens des geloofs. Nochtans die er voorstaat heeft niet anders en kan niet anders, en wil in de grond, een Hemelse invloed hebben om waardigheid voor Genade te hebben. Een iegelijk ziet maar of het niet zo is, of

geweest is.

Waar geen zonde is, is geen plaats voor Genade, dat is duidelijk en klaar, daarom moet alles in de kennismening zonde worden, wat van en wat in mij is. Daarom de zaligheid is niet uit ons, want dan is het geen Genade, ook niet uit de wet, want die uit de wet is moet werken. Wat rein uit de Hemel komt en met ons in aanraking komt, is onrein. Zodat de allerheiligste verrichtingen van Gods kinderen nog onrein zijn voor dat Heilig en Vlekkeloos Wezen.

Daarom heeft de Wedergeborene niet genoeg aan een Zaligmaker maar heeft nodig een schuldovernemende Borg en plaatsbekledende Middelaar Gods en der mensen. Waarachtig God en waarachtig Mens die twee naturen in die mens Jezus Christus, de Zone Gods, geboren uit een vrouw, God en mens, niet een Godmens, of mens-God, maar *God en mens*.² Daarom is het liefde Gods dat Hij die weg met Zijn volk houdt, opdat we niet alleen de zonde, de dood, maar de verdoemenis zouden aanvaarden door het geloof; want zonde aanvaarden is een geloofsdaad, het .is maar geen toestemming van de gekende waarheid alleen, gelijk de zichtbare kerk in het algemeen als een weldaad van Christus doet, maar dat laat ons in de zonde en misdaden, maar de Geest des Heeren is een Geest van overtuiging en daarna een trooster voor troostelozen.

Het ongeloof aanvaardt geen zonde, dat zien wij klaar en duidelijk in de Paradijs-geschiedenis, hoe de twee eerste mensen het er afbrachten, en wat de inhoud van het ongeloof is, waarvan een iegelijk kind Gods de kennis in zichzelf kan vinden, maar daartegenover de eigenschap des Geloofs, die de zonde zich toeëigent n.m. de zondaar door het geloof door God, voor God, en dat niet uit zichzelf, noch naar zijn willekeur, maar door de Heilige Geest die het geloof in ons werkt met kracht, waardoor de wedergeboren zondaar zichzelf vanwege zijn zonde als zondaar en Gods belediger veroordeelt voor God.

Dit is het eerste begin en gaat door tot de laatste ademsnik. God op het hoogst verheerlijken is een vanzelfheid of een onmogelijkheid, waardoor het blijkt dat het niet ons werk maar eens anders werk in ons is, want eer hij het weet is hij er in bezig, en anders mogen wij ons in duizend bochten wringen, maar het gaat niet.

Geliefden, het is dat zoete, zalige werk waar die Rechtvaardige God een Welbehagen in neemt, en waarvan ook iets in de ziel geproefd wordt, al is het ook dat wij er de dadelijke wetenschap niet van hebben, maar wel de vrucht. De vermeerdering van de zonde in de kennismening blijft zijn voortgang hebben tot de einde toe; want houdt de beleving daarvan op, dan houdt ook de beleving der Genade op.

Nu zij het gezegd, dat de overtreding niet ophoudt maar steeds zijn voortgang heeft dagelijks alle struikelende in vele, ja het is een stroom van ongerechtigheid, die niet ophoudt, en nooit stil is, hetzij wij slapen of waken. Het is niet alleen de begeerlijkheid der ogen en de begeerlijkheid des vleses, maar de hoogheid des harten, dat zichzelf zijn, dat zelfs in de heiligste verrichtingen insluipt; dat is wel de dagelijkse ongerechtigheid, waar ook dagelijks het bloed van Christus offerande over ingeroepen moet worden tot vergeving der zonde, dat steeds zijn voortgang moet hebben.

Onze tekst ziet dus gewis op de zondelijkheid der zonde, dat vooral in de Evangelische Heiligmaking gekend zal worden. Laat ons nog eens opmerken, dat de zonde is als een afstromende rivier, die nooit stil staat en altijd dezelfde weg stroomt, en nooit ophoudt, de dood alleen zal er een einde aan maken. Nu zijn de rivieren soms zo hoog rijzende dat ze buiten haar oevers treden en dood en verderf rondom verspreiden, en dan weer binnen haar perken zijn, en soms zeer laag, maar stil staan

---

² Naar de letter genomen is *God en mens*, twee personen; dus God-Mens in enigheid van de Goddelijke Persoon.

doen ze niet. Psalm 65. *Een stroom van ongerechtigheden, enz.*

Doch de wateren der genade zijn ook niet te peilen en overstromen de ziel. O, geliefden dat zwemmen in die rivier. Ezechiël 47. Te dien dage zal er een fontein geopend zijn voor het huis van David en voor de inwoners van Jeruzalem, tegen de zonde en tegen de onreinheid Zach. 13 : 1. Laat dan de hel vrij woeden en de duivel alles aanwenden om te vernietigen maar geen nood, o kinderen Gods de Heere Jezus is onze oversten profeet en leraar. *Dit is het eeuwige leven dat zij u kennen, de enigen waarachtigen God en Jezus Christus die Hij gezonden heeft.*

Nu is het openbaar, dat wij zullen moeten vervolgen te kennen, tot we Hem zullen kennen, gelijk wij van Hem gekend zijn, dus dat zal door moeten gaan tot in alle eeuwigheid.

Nogmaals, de zonde is niet te peilen en niet met getallen te noemen, daarom wordt het een stroom van ongerechtigheden genoemd, en daar komt geen einde aan in dit leven. Rom. 7 : 23-26. De zondelijkheid, noemden we dan de vermeerdering van de zonde. Onbenoembaar is de Godonterendheid van de zonde; het is niet alleen de vloekwaardigheid maar juist het Godonterende, hoe meer we nu God, dat eeuwig Wezen leren kennen in Zijn deugden en volmaaktheden, hoe lager een ziel komt te staan voor God, dat allerhoogste Wezen; in Christus Jezus, vol van liefde, Genade en waarheid, waarvan de diepte en grootheid ook niet te peilen is.

3. De overvloedigheid der Genade boven de zonde.

Het Besluit dat de Apostel maakt, *waar de zonde meerder geworden is, is de genade veel meer overvloedig geweest*; dus stelt hij hier de zonde in de tegenwoordige tijd, en de overvloedige Genade in de verleden tijd. En dat is waarlijk van uit de Eeuwigheid. In 2 Korinthe 5 : 19. *God was in Christus de wereld met Zichzelven verzoenende, hun zonden hun niet toerekenende.* Het is ons nu geopenbaard, wat van voor de grondlegging der wereld Christus op zich genomen heeft, om het hier in de volheid des tijd te vervullen. De overvloed der Genade is er geweest, vóór dat de zonde in zijn openbaring kwam, om zodra gelijk we boven zagen, de bedeling zou kunnen geschieden. En zo moest ook de zonde opgelegd zijn in het voornemen Gods, en door Christus op Hem genomen zijn om in de volheid des tijds uit te werken, opdat de Genade Gods steeds hier op aarde ook in vermeerdering openbaar zou worden, en de wedergeborenen zo zouden in kennismeming tot de wetenschap komen. Zodat van uit de Eeuwigheid naar het eeuwig voornemen Gods het alles Zijn voortgang heeft tot de volmaking die te komen staat.

Zo is nu in dezen tijd vanaf de moederbelofte de Genade vermeerderd geworden, met gedurige op- en neergang, maar toch steeds voorwaarts in de harten van Gods erfdeel dus geen stilstand al schijnt het al zo.

De lering in Hemels onderwijs gaat door, al geschieden bij allen niet die Godsdaden die er bij sommigen geschieden. Waar dus de Heere ons brengt in de genadestaat, vermeerdert ook steeds de zonde in kennismeming, zoowel als de bedeling der Genade in die stand waarin we zijn. Hadden we nu maar altijd de opmerkzaamheid, in zelfonderzoek en toetsten we ons daar aan in Gods woord, in de leiding met zijn Kerk en volk, dan zouden we daaraan kunnen bemerken, wat we ontvangen hebben, maar ook wat we nog missende zijn.

Het eerste is zoowel nodig als het andere, omdat er altijd een gemis zal zijn, zo lang als het volmaakte niet gekomen is, als er geen gemis is, is er ook geen oorzaak voor bedelen, daar toch het geloof ten allen tijde, bedelen is en blijft. O eeuwige Volheidsbron van enkele zaligheid voor Gods, in zichzelf ellendig volk. Vrede met God door het bloed van het Lam Gods, voor ons geslacht. Alles medewerkende ten

goede voor Gods erfdeel, door God zelve bekwaam gemaakt wordende tot de erve der Heiligen in het licht; steeds vermeerderende zonde, maar de wateren der Genade rijzen altijd boven dezelve, al schijnt het ook dat het alles licht te verdorren en de dood nabij is.

Maar zover laat de Heere het nimmer komen, ten allen tijde overvloedige bewijzen, alle eeuwen door; dan kermen en klagen zij, dat de Heere niet meer aan hen denkt, hun in een vijand veranderd is; maar neen, de Heere zeide tot Israël, *een moeder mag haar zuigeling wat mogelijk is, verlaten, maar ik zal u nimmer meer verlaten.*

Overvloedige bewijzen van genade meer dan alle zonden, dagelijks en ieder ogenblik openbaar wordende indien we recht konden opmerken, maar ach wat zijn we onopmerkzaam, en leven meer in het heden bij gevoel, dan dat onze hoop zou gevestigd zijn op de onveranderlijkheid van Gods eeuwig welbehagen in de Zijnen, in Christus Jezus onze getrouwe Verzorger van allerlei goed. Laat het water der Genade laag dalen, het zal niet opdrogen. Hij die in de woestijn een weg baande, en beken in de wildernis, Hij zal niet begeven noch verlaten. Hij keert de krachten der natuur om, om Zijn volk in het leven te behouden. *Hij is gisteren en heden de zelfde tot in eeuwigheid.* Die getrouwe Herder, die het een afgedwaalde schaapje gaat zoeken en wederbrengen bij de kudde, geen zwarigheid dat Hij zijn volk zal verlaten. Hij, die ons van de Vader geschonken is, is een medelijdend hogepriester die Zijn volk uit de drek verhoogt en eenmaal tot zich nemen zal in de hemelen.

Zingen Psalm 32 : 1.

Toepassing.

Geliefden. Ge bemerkt, uit hetgeen we een weinig uitgebreid hebben, dat het niet is in wijsheid en in kunstig saam- gestelde zinsneden, wat wel aangenaam voor het verstand is, maar de ziel soms weinig baat, maar ongekunsteld, hetgene de Heere ingeeft door zijn Geest en we de ervaring hebben. naar Zijn Woord, dat zo zeer gebrekkig is, nochtans hopen we dat we naar het hart van Zijn kinderen gesproken hebben. Het is ten allen tijde, als het zo wezen mag, melk voor de zuigeling, en vaste spijs voor de verder opgewassene in de kennis Gods en Christus Jezus onze Heere.

Al is er onderscheid der bedeling in Genade, nochtans onderscheid in de liefde Gods tot Zijn volk is er niet, al meent de mens het soms zoo; maar dan meten wij Hem af naar ons gevoelen. Of Hij kastijdt of omhelst, het is alles ten beste en uit Eeuwige liefde, en al hebben we in onze mening de Genade niet, die anderen toebedeeld is, *gij hebt toch evenveel.* Sla Galaten 4 op, en de Apostel zal het u zeggen.

Bij mensen mag het zo zijn, dat de een meer geliefd is als de andere, maar bij de Heere is het niet zo, want we zijn van Hem al tesamen op de zelfde wijze geliefd, wij oordelen naar het zien der ogen, en het proeven der tong, maar niet zo onze Hemelse Vader, noch onze Heere en Zaligmaker. Verschil in bedeling, maar niet in wezenlijkheid bij Hem.

Daarom is het zo hoogst noodzakelijk om onze roeping en verkiezing vast te maken, door steeds meerdere Genade in de ontdekking van Eeuwige weldaden Gods in Christus te zoeken en te vinden opdat we weten zouden wat ons van God geschonken is, in Christus Jezus onze Heere en wat we door het geloof bezittende zijn. Maar wij moeten de hand des geloofs op het zelve kunnen leggen, anders kunnen wij het wel nemen zonder dat we het ons mogen toe-eigenen. Niemand kan iets aannemen tenzij het Hem van de Heere geschonken worde, dat zal dat geloof in ons moeten werken, dat de zaak aanneemt.

Gelijk de Heere Jezus ons leert, dat de geweldhebbers het Koninkrijk Gods innemen

met geweld. Hoognodig is het om van stap tot stap geleerd te worden van Hem, wat we in Hem bezittende zijn en dat zal de Geest gewis ons moeten leren, gelijk wij het allerwege in Gods woord kunnen vernemen.

De Kerk van God van de Nieuwe dag heeft heerlijker bedeling gekregen, dan de kerk van de ouden dag, die hebben niet kunnen verkrijgen, wat wij verkregen. Hebreeën 11. Ze hadden de belofte maar hebben de vervulling niet verkregen in hun dagen, nochtans zijn ze op dezelfde wijze zalig worden, door het zelfde Geloof, en hadden het Welbehagen Gods.

Wij zeggen het u klaar en duidelijk, alle ware kentekenen van Genade zijn: te willen wat God wil, zelfverfoeiing, zelfverloochening meer en meer. Veel beleefd te hebben, en daar niet aan twifelen, dat is nog geen grond voor genade. De breuk zit tussen de Heere en ons. Een onverzoend God, niet van Gods zijde maar van uw zijde, en die breuk is voor u niet opgelost voor dat gij met Hem (Die gij liefhebt en u dierbaar is), in ondertrouw gekomen zijt en door Hem in 's Vaders hart zijt teruggebracht, van Hem een kind te zijn, dus met Christus verborgen in God. Dat is de rechtvaardigmaking des zondaars voor God.

Dan zullen we ook verstaan wat de Heere in Zijn Woord ons getuigd heeft, en Hem kennen in de kracht Zijner opstanding. Dan zitten we met Maria aan de voeten des Heeren en met de bruid in het Hooglied onder de Appelboom en zijn schaduw is ons goed en zijn vrucht zoet. Dan zullen we ook verstaan wat de Geest door de Heilige Dichter ons zegt in Ps. 91 : 1. *Die in de schuilplaats des Allerhoogsten is gezeten, die zal vernachten in de schaduw des Almachtigen.*

Die echter op de beloften leven gelijk er velen zijn n.l. die menen dat zij een belofte verkregen hebben en daarop vast vertrouwen en zelfs niet eens zekerheid zouden willen hebben, die misleiden hun arme ziel voor een eeuwigheid, en beroven zich van het goede. Als ge meent dat dit het ware vertrouwen is en daarin berust, o, mens ge bedriegt u gewis en zeker. En gij die door de werken der wet gerechtvaardigd denkt te worden, gij zijt verre van het Koninkrijk Gods en kunt hetzelfde niet zien, hoe zult ge kunnen ingaan, daar we het met geweld zullen moeten innemen.

En die door half werk en half door het geloof willen zalig worden dat is een onmogelijkheid. Bid om ontdekking, ontgronding en ontbloting, opdat ge uw naaktheid moge leren kennen. Lees Openb. 3, de gemeente van Laodicéa. Daar vindt men een duidelijke verklaring van de lauwe toestand van de Kerk in onze dagen.

O kinderen Gods, mocht er nog eens een ontwaken uit die slaperige toestand gevonden worden, terwijl toch de oordelen op de aarde zijn en de Heere gereed staat om zijn dorsvloer te doorzuiveren.

Zo hebben wij dan vernomen *dat de genade veel meer overvloedig is geweest dan de zonde*. Daar is dus geen zonde te groot of te zwaar dan alleen de zonde tegen de Heilige Geest, daar is geen vergeving voor.

O, mens, wees gewaarschuwd want het is zeer te vrezen dat velen in onze bedorven dagen zich hieraan schuldig maken door alles met voeten te vertreden en te spotten met al wat Heilig is.

O zondaar, waar zult gij verblijven als Gods lankmoedigheid ook over ons een einde zal genomen hebben, dan zal men roepen tot de heuvelen en bergen *valt op ons*, maar dan zal het voor eeuwig te laat zijn. Daarom al wat nog onherboren is, denkt aan de vrouw van Lot en haast u om uws levens wil. Amen.

Slotzang: Psalm 70 : 3.

INHOUD

Levensoverzicht. Hendrik Albertus MINDERMAN, (1856-1933)

Ds. H.A. Minderman overleden

De verlost en voor den troon Gods

Toespraak bij de begrafenis van Ds. H.A. Minderman 27 maart 1933

2 PREKEN

1. EEN VERKLARING VAN DE WIJZE, WAAROP GOD ZIJN BELOFTEN VERVULT

Zo Hij vertoeft, verbeid Hem, want Hij zal gewisselijk komen, Hij zal niet achterblijven. Hábakuk 2 vers 3b

2. De treurigen Sions door de Heere getroost

Om de treurigen Sions te beschikken, dat hun gegeven worde sieraad voor as, vreugdeolie voor treurigheid, het gewaad des lofs voor een benauwde geest, opdat zij genaamd worden eikenbomen der gerechtigheid, een planting des Heeren, opdat Hij verheerlijkt worde. Jesaja 61 vers 3

Levensoverzicht

Hendrik Albertus MINDERMAN, (1856-1933)

'Maar hoe donker het er ook overal en op elk gebied mag uitzien, een troost is er overgebleven. Wat er ook veranderen mag, God onze God verandert nooit. Hij blijft eeuwig Dezelfde en Hij zal om Christus' wil, om Zijns verbonds wil nooit Zijn volk begeven of verlaten. Zijn wij ontrouw, Hij blijft getrouw, Hij kan Zichzelf niet verloochenen. Hij doet het niet om onze deugden en laat het niet om onze zonde, maar Hij doet het om Zijns Zelfs wil en om dat dierbare Borgbloed dat eenmaal op Golgótha vloeide.'

Met deze woorden stak ds. Hendrik Albertus Minderman, een jaar voor zijn overlijden, een ouderling uit Grand Rapids een hart onder de riem. De oude predikant uit Lis se had zelf uit genade deze lessen mogen leren. Op 16 mei 1856 zag Hendrik Albertus in 's-Gravenhage het levenslicht. Zijn vader Gozewijn Minderman was lakei aan het hof van koning Willem III. Evenals zijn vrouw Frederika Dorothea de Ruyter vreesde Minderman de Heere. Hij nam zijn jongen al op jonge leeftijd mee naar godvruchtige gezelschappen die er in die tijd aan het hof waren.

Toen Hendrik op 20-jarige leeftijd in militaire dienst zat, overtuigde de Heere hem krachtadig van zonde en schuld. In zijn toestand kwam verandering toen de Heere de weg der zaligheid in Christus ontsloot. Minderman kreeg nader onderwijs; de Heere ging Zijn genade aan hem verzegelen. Hij mocht, zou ds. G.H. Kersten later schrijven, de hand op Christus' offerande leggen en verzoening vinden in het bloed des verbonds bij de Vader.

Eenmaal uit militaire dienst gekomen, trad Minderman op 7 mei 1879 in het huwelijk met Hendrika Jacoba Scholtens. In 's-Gravenhage begon hij een leerhandel, die goed liep. Na vijf jaar verhuisde het echtpaar met de drie dochters die inmiddels waren geboren naar Gouda. Ook daar behoorde Minderman tot de Christelijke Gereformeerde Kerk. Toen het kerkverband in 1892 zich verenigde met de Nederduitsch Gereformeerde Kerk, ontstaan uit de Doleantie van 1886, scheidden ruim 75 leden van de Goudse gemeente zich af en vormden een zelfstandige gemeente.

Minderman, die sinds 1 januari 1889 diaken was, werd kort na de scheiding ouderling. Bevestiger was ds. C. de Groot van de Christelijk Afscheiden Gemeente in Waddinxveen, waarmee de Goudse gemeente tot januari 1894 nauw samenwerkte. Vanaf januari 1893 was Minderman zelfs lerend ouderling. Ds. De Groot zou hem verder opleiden tot de dienst des Woords.

Toen de gemeente van Gouda precies een jaar later alsnog werd toegelaten tot het verband van de Christelijke Gereformeerde Kerken, kwam de positie van Minderman niet in gevaar. Hij kreeg privé- onderwijs van ds. P.J.M. de Bruin, die hem op 1 december 1895 tot predikant bevestigde. Op 30 oktober van dat jaar had de lerend

ouderling classicaal examen naar artikel 8 van de Dordtse Kerkorde afgelegd.

Nauwelijks een jaar diende ds. Minderman zijn gemeente als predikant, toen hij een beroep naar Rotterdam aannam. Op 17 januari 1897 deed hij intrede in zijn nieuwe gemeente. Ds. Ph. J. Wessels uit Zierikzee leidde de bevestigingsdienst. Daags daarvoor nam de Christelijke Gereformeerde Kerk van Rotterdam een nieuwe, gehuurde kerkzaal in gebruik. Ruim een jaar later kocht de gemeente een eigen kerk aan de Jonker Fransstraat. Het was een ruim gebouw en dat was ook nodig, want de prediking van ds. Minderman trok veel mensen.

Van 1899 tot 1906 stond de Rotterdamse predikant buiten het kerkverband. Ds. Minderman erkende dat hij in de omgang met een vrouw uit de gemeente de 'schijn des kwaads' had gevoed. De gecombineerde classisvergadering van Den Haag en Gouda van 6 september 1899 schorste ds. Minderman. De predikant bedankte vervolgens als lid van de gemeente en vormde met een aantal leden een vrije gemeente. Hij sloot zich in deze periode aan bij een ander 'kerkverband', dat rond ds. P. van der Heijden uit Enkhuizen.

In de zomer van 1906 keerde ds. Minderman met schuldbelijdenis terug tot de Christelijke Gereformeerde Kerk van Rotterdam. De classis Den Haag herstelde hem daarna spoedig in het ambt, waarna de predikant zich op 2 september opnieuw aan de (herenigde) Rotterdamse gemeente verbond. In deze periode had hij vooral met ds. G.H. Kersten regelmatig contact.

Deze zou na het overlijden van zijn ambtsbroeder in De Saambinder schrijven: 'In Rotterdam, tijdens mijn eerste verblijf daar, mocht ik ds. Minderman leren kennen. Wij woonden slechts enkele minuten van elkander af. Minderman was toen nog Christelijk Gereformeerd. Het derde echter den omgang niet. Geen andere prediking wenste hij dan Jezus Christus en Dien gekruist... Het ernstig bestuderen der goede oude schrijvers werpt rijke vrucht af. In Mindermans prediking was dat te bemerken. Wien ge ook hoorde, ieder die de oude waarheid zocht, gaf daarvan getuigenis.'

In 1911 kwam het opnieuw tot een breuk met de Christelijke Gereformeerde Kerken. Ds. Minderman nam in dat jaar het beroep aan van de Nederlands Gereformeerde Gemeente van Grand Rapids, welke gemeente banden onderhield met de Gereformeerde Gemeenten. Op 16 november verbond de nieuwe predikant zich aan de Nederlandstalige gemeente aan de Division Avenue, na bevestigd te zijn door ds. N. H. Beversluis. Voordat het zover was, moest ds. Minderman wel een classicaal examen afleggen, omdat hij uit een kerkverband overkwam waarmee de Amerikaanse gemeenten geen correspondentieband onderhield.

De band met het oude vaderland kwam in juni 1919 tot uiting toen ds. Minderman afgevaardigd was naar de synode van de Gereformeerde Gemeenten. Een verzoek van de Amerikaanse gemeenten om de correspondentieband te verstevigen, leidde binnen enkele maanden zelfs tot de uitgave van het eerste nummer van De Saambinder.

Na zijn verblijf in het oude vaderland kreeg ds. Minderman diverse beroepen. Hij nam dat van Dirksland aan.

Op 2 oktober 1921 preekte hij afscheid van Grand Rapids, om zich op 30 oktober aan de Flakkese gemeente te verbinden. Ds. Kersten leidde de bevestigingsdienst. Toen hij ruim een half jaar aan Dirksland verbonden was, kreeg ds. Minderman al een beroep. De generale synode begeerde hem als predikant om vacante gemeenten te dienen. De Dirkslandse dominee bedankte voor het beroep. Daarmee kon hij niet verhinderen dat ook andere gemeenten hem gingen beroepen. Slechts twee jaar diende ds. Minderman Dirksland.

Al op 14 oktober 1923 preekte hij afscheid wegens vertrek naar Lisse. Op 4 november

bevestigde ds. W. den Hengst de nieuwe predikant van Lisse. Ds. Minderman diende deze gemeente tot zijn overlijden in 1933. Al spoedig openbaarde zich bij de predikant een oogkwaal, die een stempel drukte op bijna zijn hele ambtsperiode in Lisse. Enkele operaties konden niet verhinderen dat algehele blindheid volgde.

Op 15 maart 1929 verloor ds. Minderman zijn vrouw. De jaren daarna was de oude predikant vaak voor kortere of langere tijd niet in staat ambtelijk werk te doen. Vooral het laatste jaar van zijn leven tobde hij met zijn gezondheid. Zijn verbondenheid aan Lisse én aan het ambtelijke werk was echter zo groot dat hij niet met emeritaat wilde gaan. Uitdrukkelijk weersprak hij zelfs het gerucht dat hij emeritaat zou aanvragen. Zoveel als hem mogelijk was, bleef hij ambtelijk werk verrichten. De predikant probeerde in elk geval nog één keer per zondag voor te gaan en de sacramenten te bedienen. Zo nam hij op zondagmiddag 24 juli 1932 nog openbare belijdenis des geloofs af, om enkele weken later het Heilig Avondmaal te bedienen. In het najaar van 1932 kreeg het gestel van ds. Minderman een knak door een ernstige ingewandsziekte. De predikant beseftte dat de kwaal zijn einde zou doen komen. Op zondag 6 november bediende hij voor de laatste keer het Woord vanuit Nahum 1:7: 'De HEERE is goed, Hij is ter sterkte in de dag der benauwdheid, en Hij kent hen, die op Hem betrouwen.'

In de periode die volgde, schreef ds. Kersten in De Saambinder regelmatig over de ziekte van zijn vriend en ambtsbroeder. 'De Heere echter heeft hem zo lieflijk ondersteund, dat hij door Zijn genade blijmoedig mag dragen, wat de Heere hem heeft opgelegd', schreef hij kort voor het overlijden van de Lisser predikant

Op donderdag 23 maart, vroeg in de morgen, ontsliep ds. Minderman. Vier dagen later had op de oude begraafplaats van Lisse, rond het hervormde kerkgebouw, de teraardebestelling plaats. Ds. Kersten hield in het eigen kerkgebouw de rouwpreek. Daarin sprak hij onder meer over de laatste bezoeken die hij aan zijn vriend had gebracht. 'Het is nog kort geleden, dat ik aan zijn ziekbed staan mocht, toen hij zulk een blijde hoop uitsprak, niet alleen voor zichzelf, maar ook voor de gemeenten, die hij meer dan twintig jaren tot het einde zijns levens dienen mocht. Hij sprak de hoop uit, voor deze gemeenten, dat ze, op Gods Woord gegrond, de strijd zouden doorstaan tegen ongeloof, bijgeloof en waangeloof, waarvan zijn ziel een afkeer had. Ook sprak hij toen van lastdragingen voor ons zinkend vaderland, en van de worstelingen zijner ziel voor het volk, dat zo zeer de Heere de rug heeft toegekeerd, ook onder Christelijke leuzen.

Aan dit leven nu is een eind gekomen. Hij is ingegaan in de eeuwige heerlijkheid om de Heere in Zijn tempel te dienen dag en nacht. Die ruste heeft Christus hem verworven.'

Op het graf hield ds. J.R. van Oordt uit Zeist, als oudste predikant van de classis Amsterdam, een toespraak. Opvallend is dat er in de meest uiteenlopende bronnen zo vaak sprake is van rijke vruchten op de prediking van ds. Minderman. Vooral tijdens zijn ambtsbediening in Rotterdam viel menigmaal een zegen onder de preek.

Geschriften

Paulus' zegenbede voor de gemeente te Rome. Afscheidsrede naar aanleiding van Rom. 16:24, Grand Rapids z.j.

Tweetal predicaties over Habakuk 2 vers 3b en Jesaja 61 vers 3, 's-Gravenhage 1952. 'Het gesprek van Jezus met de discipelen. Predicatie over Markus 10:28-30'. In: Uit den schat des Woords, jrg. 15, nr. 9, juli 1962.

De pelgrim naar Sion, Utrecht z.j.

H.A. Minderman, 16 mei 1856 - 23 maart 1933

Ds. H.A. Minderman overleden

Saambinder 13 april 1933

Weer een onzer broederen heeft de loop beëindigd.

23 Maart 1.1. behaagde het de Heere Ds. H. A. Minderman uit dit leven op te nemen in heerlijkheid. Uit een smartelijk lijden werd hij verlost; de strijd tegen een driehoofdige vijand mocht in eeuwige overwinning beëindigen. Bijzonder in zijn laatste dagen werd onze ambtsbroeder verwaardigd van de levende hoop der heerlijkheid getuigenis te geven. Dat was de vrucht van de uitlatingen van Gods liefde jegens hem. O, voordien was het hem soms zo bang. Meermalen sprak hij er van, dat hij bij alles wat hij ondervonden had niet leven kon noch ook sterven. In diepe afhankelijkheid van de bediening des Heiligen Geestes lag hij geruime tijd neder, uitzierend naar en zuchtend om de vernieuwde bewijzen van de onveranderlijke genade en liefde en trouwe Gods. Maar toen de Heere Zich tot zijn ziel wendde, werd zijn droefheid in blijdschap veranderd. Zich bewust, dat zijn einde naderde, hijgde hij naar de ontmoeting van zijn God en Koning, om Hem, Die op de troon zit en het Lam eeuwig lof en eer te geven.

Daartoe had de Heere hem gekocht met Zijn bloed, en getrokken uit deze tegenwoordige boze wereld.

Br. Minderman was in militaire dienst, toen de Heere hem te sterk werd. Hoewel geboren uit godvruchtige ouders en onder de waarheid opgevoed, was hij een vreemdeling van zijn eigen hart. Hoezeer een goede opvoeding onder Gods Woord ook te waarderen is, zij vermag niet te geven, wat ter zaligheid nodig is. Dat kan God alleen. En op twintigjarige leeftijd werd Minderman krachtadig overtuigd van schuld en zonde. Geheel het leven getuigde tegen hem. De banden van de dood hadden hem bevangen, en de angsten der hel hadden hem getroffen. Hij vond benauwdheid en droefenis. Dat duurde geruime tijd. Hoewel de ondersteuning des Heeren hem niet werden onthouden, werd het hem steeds onmogelijker zalig te worden.

In die toestand kwam echter verandering toen hem de weg der zaligheid in Christus werd geopend. Ja, de Heere wilde Zijn genade verzegelen. Minderman mocht de hand op Christus' offerande leggen en verzoening vinden in het bloed des Verbonds bij den Vader.

Deze grote weldaden schonken niet alleen zijn ziel rust, maar sterkten Minderman bovendien tot grote sterkte in de bediening des Woords waartoe de Heere hem riep.

Intussen was hij gehuwd met Hendrika J. Scholtens en vond hij zijn brood in een lederzaak in Gouda. Die zaak wilde hij niet opgeven. Hij stond de Heere tegen zolang hij kon. Maar God beschikte de weg, die Zijn knecht gaan moest en vernederde hem voor Zijn aangezicht. Toen werd Mindermans wil in Gods wil verslonden, en mocht hij zich de Heere onvoorwaardelijk overgeven.

In die dagen was ook Adam van der Heijden, onder Gods volk in Rotterdam geen onbekende, tot de dienst des Heeren geroepen. Met hem en met Ds. De Bruin, werd een drietal vrienden gevormd, door meer dan aardse banden.³ Van dat drietal is eerst Van der Heijden, nu ook Ds. Minderman heengegaan.

In Rotterdam, tijdens mijn eerste verblijf aldaar, mocht ik Ds. Minderman leren

---

³ Predikanten in de Christelijk Gereformeerde kerk

kennen. Wij woonden slechts enkele minuten van elkander af. Minderman was toen nog Christelijk Gereformeerd. Het deerde echter de omgang niet. Geen andere prediking wenste hij dan *Jezus Christus en Die gekruist*. Van het neo-gereformeerde Christendom was hij in het diepst zijner ziel afkerig. Zijn lust was de oude schrijvers te doorzoeken, waarvan zijn boekenkasten een rijke schat verborgden.

Ik heb het meermalen beklagd, dat leraars van die kostelijke oude werken zo onwetend zijn, en alleen de nieuwe lectuur lezen. Dat moet een zeer nadelige invloed op hun preken hebben. Laat ons die hedendaagse kost toch uitbannen: die slappe taal, hoe schoon ook gekuist. Het ernstige bestuderen der goede oude schrijvers werpt rijke vrucht af. In Mindermans prediking was dat te bemerken. Wie ge ook hoorde, ieder die de oude waarheid zocht, gaf daarvan getuigenis. De Heere liet de prediking ook niet vruchteloos, al verwekte anderzijds het de Rotterdamse leraar dikwijls vele vijanden, dat hij geen blad voor de mond nam.

Rotterdam was de tweede plaats van Ds. Minderman. In Gouda was hij tot de bediening gekomen. Daar stond hij echter slechts een jaar. In 1896 riep Rotterdam hem. Hier arbeide Ds. Minderman tot 1911. Veel was er in die vijftien jaren geschied. Zeer veel, waarin de Heere hem bewezen had, dat Hij de Getrouwe en de Onveranderlijke blijft.

Na die vijftien jaren kwam grote verandering. In 1911 riep Grand-Rapids, een der Amerikaanse gemeenten die met de Gereformeerde Gemeenten in Nederland gemeenschap houden. Door het aannemen van dat beroep brak Ds. Minderman met de Christelijke Gereformeerde Kerk. De stap was groot, maar ze heeft hem niet berouwd. Als opvolger van Ds. Pieneman arbeide Ds. Minderman tien jaren in Grand-Rapids. Eenmaal in die tijd bezocht hij de synode der Gereformeerde Gemeenten in Nederland, te Rotterdam vergaderd. Die dagen mochten wij veel bij elkander zijn, en werd de oude vriendenband versterkt. De gemeenten waren de Amerikaanse leraar bij diens terugkeer niet vergeten.

Dirksland riep hem en in 1921 keerde Ds. Minderman naar Nederland terug. Sinds november 1923 was hij leraar te Lisse, waar hij 23 maart 1.1. tijd en eeuwigheid verwisselde.

Vooraf te Lisse heeft hij smartelijke tijden doorleefd. De Heere bezocht hem met ernstige ziekte der ogen. Hoe was het hem te moede toen de professor te Leiden hem zei dat hij geheel blind zou worden. Toch werd te Utrecht een operatie beproefd. Hier dreigde de dood door narcose. Maar de Heere wendde het gevaar. De operatie slaagde; althans na zeer lange tijd kon hij weder zien en de voorwerpen rondom hem onderscheiden.

In diepe rouw krijtte Ds. Minderman over het verlies van zijn vrouw. Is er een smart, zo klaagde hij, gelijk mijn smart? Het was of het verdriet hem zou ondermijnen. De dag der begrafenis zullen velen met mij echter niet licht vergeten. De Heere vertroostte de diep bedroefde grijsaard onder een eenvoudige toespraak, zozeer, dat hij moed en kracht verkreeg en aan het geopende graf getuigen mocht, dat de rechterhand des Allerhoogsten verandert (Psalm 77).

Toen brak de kwaal door, die hem ten grave sleepte. Operatief ingrijpen kon niet meer baten, en werd dan ook niet beproefd. De dokter zei het Ds. Minderman en hij was het zich bewust, dat het einde langzaam naderde. Tot korte tijd voor zijn sterven bleef de zeer vermagerde zieke in staat te spreken. Hoezeer mag ik mij er over verheugen in het laatst hem met Ds. Lamain nog bezocht te hebben. Hij greep mijn hand en sprak van de blijdschap, die zijn hart vervulde en die ook alles vlak maakte. Weg waren alle hindernissen en oneffenheden. De Heere had de nood der gemeenten op het hart van

de oude dienstknecht gebonden en hem bemoedigd.

"Ja, *de Heere zal er wonen*, zo sprak de welhaast stervende Ds. Minderman, hoe veracht de Gereformeerde Gemeenten ook bij velen zijn."

Ook met de donkere toestand des lands was de grijsaard werkzaam geweest. Het was hem bang geworden van alle zijden. Maar hoe bang de tijd ook wezen moge, Gods volk zal er beproefd uitkomen. Hoe moedigde hij ons aan getrouw te blijven en de oude paden niet te verlaten.

Dit gesprek behoorde onder de laatste, die Ds. Minderman voeren mocht. Ik heb hem niet meer mogen zien. Maar de vrede, waarin ik hem verlaten mocht, geeft een zoete gedachtenis. Zijn strijd is geëindigd. De tranen zijn van zijn ogen afgewist. Onder de verlost en voor de troon zingt ook hij het lied des Lams, dat hem en al de uitverkorenen gekocht heeft met Zijn bloed.

Donderdag 27 maart werd het stoffelijk overschot van Lisse's leraar grafwaarts gedragen. Door de familie daartoe verzocht, mocht ik een toespraak houden in het overvolle kerkgebouw, over Openb. 7:15: "Daarom zijn zij voor den troon Gods, en dienen Hem dag en nacht in Zijn tempel; en Die op den troon zit, zal hen overschaduwen."

Ook rond de groeve had zich een zeer grote menigte vrienden verzameld. Hier sprak Ds. J. R. van Oordt. Beide toespraken zijn reeds door de druk gemeen gemaakt, zodat ik daarvan nu in dit blad niet behoefte schrijven. Wij tellen een dienstknecht Gods minder onder ons. De Heere vervulle de ledige plaats. Hij stote arbeiders uit in Zijn wijngaard. Hij sterke hen, die Hij nog liet onder ons, opdat zij blijmoedig hun veelvuldige arbeid mogen verrichten. Hij zegene Zijn Woord tot heerlijkheid van Zijn heilige Naam. Hij bevestigte Zijn getuigenis: "De gedachtenis des rechtvaardigen zal tot zegening zijn."

De verlost en voor den troon Gods

Toespraak bij de begrafenis van Ds. H.A. Minderman 27 maart 1933

Psalm 25:7

Lezen Openbaring 7

Psalm 89:7

Psalm 17:4

Een zware slag heeft ons getroffen.

U, geachte familie Minderman! u in de eerste plaats. Vier jaren nu ongeveer geleden werd u saamgeroepen om uw geliefde moeder grafwaarts te dragen, en thans draagt gij rouw over uw onvergetelijke en zorgdragende vader. Een bidder is uit uw huis- en familiekring weggenomen, die ook bij het klimmen van zijn jaren, u gedacht in Uw noden én voor de tijd én voor de eeuwigheid.

Het verlies trof u echter niet alleen. Uit het midden van de gemeenten heeft God één van Zijn knechten de loop doen voleindigen, een leraar, die, geeft de grote opkomst van heinde en ver in dit middaguur er geen duidelijk getuigenis van? Om de prediking van het Evangelie, zulk een grote plaats onder ons verkregen heeft.

Een verlies is gevallen in de gemeenten, dat te groter is, omdat op ons zozeer het woord van Christus past: "De oogst is wel groot maar de arbeiders zijn weinigen." Het verlies treft u, geachte familie, niet alleen.

In de gemeente Lisse viel een zware slag. De Heere nam van u, gemeente, Zijn dienstknecht weg; hem die gedurende een negental jaren in uw midden met opgewektheid arbeiden mocht, niettegenstaande hij te dezer plaatse veel leed en smart doormaakte. In het lichaam leed hij; in diepe droefheid verkeerde hij door het verlies van zijn vrouw wier graf onder u is. Tot het laatste toe hing zijn hart echter aan de gemeente.

Hoe sterk was nog zijn begeerte, toen de ziekte, die hem ten grave sleepte, hem reeds had aangetast, de sacramenten nog onder u te mogen bedienen, en degenen, die belijdenis zouden afleggen, het ja-woord af te vragen.

De Heere schonk hem die begeerten te vervullen. Thans heeft hij zijn loopbaan beëindigd, en is hij opgenomen in heerlijkheid.

Wij mogen over het verlies niet treuren als degenen, die geen hoop hebben. De kracht van de opstanding van Christus, buiten welke alle hoop ten leven is afgesneden, is naar de rijkdom van Gods genade in de overledene verheerlijkt geworden. Door die opstandingskracht van Christus, wordt Gods volk opgewekt uit de geestelijke dood en daardoor zal het de heerlijkheid beërven, waarin Christus Zijn kerk is voorgegaan. Van die heerlijkheid zegt de Schrift: *"Hetgeen het oog niet heeft gezien, en het oor niet heeft gehoord en in het hart des mensen niet is opgeklimmen, hetgeen God bereid heeft, dien die Hem liefhebben."*

Mochten wij de ontslapen leraar met een geestelijk oog nastaren, waar hij die heerlijkheid inging, en een plaats ontving onder de verlost en voor den troon van God.

Over de verlost en voor den troon Gods wens ik thans met enkele woorden tot u te spreken, zo van hen geschreven is in Openbaring 7:15:

"Daarom zijn zij voor den troon Gods, en dienen Hem dag en nacht in Zijn tempel, en Die op den troon zit, zal hen overschaduwen."

Deze woorden spreken van:

"de verlost en voor den troon Gods", en geven antwoord op een viertal vragen, n.l.

1. Waar zijn zij?
2. Waardoor zijn zij daar?
3. Waartoe zijn zij daar?
4. Onder welke beschutting zijn zij daar?

1. Waar zijn de verlost en?

Zij zijn voor de troon Gods. Die troon is in de hemel. Hoewel God overalomtegenwoordig is en de hemel en de aarde vervult, betuigt Hij nochtans in Zijn Woord: "De hemel is Mijn troon." Meer dan ergens elders openbaart de Heere in de hemel Zijn volmaakte heerlijkheid en Goddelijke majesteit. Gelijk een aards vorst schittert op zijn aardse troon, zo stralen de eeuwige majestueuze glansen van Gods majesteit in het bijzonder uit de hemel. Van deze troon schrijft Johannes in het vierde hoofdstuk van dit boek: "En ziet, er was een troon gezet in de hemel; en er zat Een op de troon. En Die daarop zat, was in het aanzien de steen Jaspis en Sardus gelijk; en een regenboog was rondom de troon, in het aanzien de steen smaragd gelijk. En van de troon gingen uit bliksemen en donderslagen en stemmen."

Rondom die troon van de eeuwige Verbonds-God staan al de engelen en de ouderlingen en de vier dieren. Johannes zag hen, neervallend op hun aangezicht en zij aanbaden God, zeggende: "Amen. De lof en de heerlijkheid, en de wijsheid, en de dankzegging, en de eer, en de kracht en de sterkte zij onze God in alle eeuwigheid, Amen."

Voor die volheerlijke troon zijn de gekochten met het bloed des Lams. Dat is hun onuitsprekelijk groot eeuwig voorrecht.

Zij waren eens op de aarde. Ook zij deelden eens in de vloek, die om de zonde op het aardrijk ligt. Enerlei toch wedervaart de rechtvaardigen en de goddelozen. Eén uit de ouderlingen verklaarde het zo nadrukkelijk: "Deze zijn het, die uit de grote verdrukking komen."

Veracht, vervolgd, ten dode toe gemarteld, hebben zij de strijd volbracht. En de eeuwige Jehovah heeft hen opgenomen in heerlijkheid. Uit de strijdende kerk zijn zij in de triomferende kerk overgegaan. Voor de troon van God zijn zij. Dat is in de hemel. Bij dit voorrecht is niets te vergelijken. Het overtreft verre alle eer en heerlijkheid dezer wereld. De arme Lazarus is, eenmaal verlost uit dit leven, met een heerlijkheid gekroond, waarbij de rijkdom en pracht van de rijke man in het niet verzinkt. Geen machten en tronen gelden meer na dit leven. Daar staat alleen de troon van God.

En tot die troon worden de uitverkorenen geleid. Voor die troon zullen zij in alle eeuwigheid verkeren. Gelijk David na diens overwinning op Goliath uit het volk werd verhoogd en voor de troon van Saul werd gebracht, zo worden de uitverkorenen verheerlijkt en zullen zij staan voor de troon Gods, om in de gunst van God eeuwig te delen. Zonde noch ongerechtigheid is daar meer; geen vlek of rimpel kleeft meer aan; alle druk en ellende heeft daar een einde genomen. En God zal alle tranen van hun ogen afwissen. In Gods volmaakte gunst en onmetelijke liefde zullen zij verkeren en hun zaligheid hebben in de ongestoorde gemeenschap des Vaders en des Zoons en des Heiligen Geestes. Dit is de zaligheid het volk Gods bereid naar des Vaders eeuwig welbehagen. In die zaligheid gaan de uitverkorenen in, naar de ziel, als zij de raad Gods op aarde hebben uitgediend; en eens naar ziel en lichaam beide wanneer met de jongste dag hun Bloedbruidgom hun toeroepen zal: "Komt, gij gezegenden Mijns Vaders! beërft dat koninkrijk hetwelk u is bereid van de grondlegging der wereld." O,

hoe groot is het goed, dat God heeft weggelegd degenen, die Hem vrezen.

Voor de troon van God zullen zij zijn, die hier op aarde een klein kuddeke vormen. Eens echter zullen zij een schare zijn, die niemand tellen kan; het zaad Abrahams in menigte als de sterren des hemels en als het zand, dat aan de oever der zee is, ontelbaar. God alleen telde hen en niet één hunner zal worden gemist.

Tot die eeuwige heerlijkheid komen echter de uitverkorenen niet om enige waardigheid, die zij in zichzelf hadden. O, nee, een geheel andere grond voor hun volzalige staat wordt ons gewezen dan eigen waardigheid.

2. Op de vraag: Waarom zijn zij daar?

antwoordt het u voorgelezen Schriftwoord: "Daarom zijn zij voor de troon Gods."

"Daarom", zo spreekt de tekst, "omdat zij hun lange klederen hebben gewassen, en hun lange klederen hebben wit gemaakt in het bloed des Lams."

In dat bloed ligt de grond der eeuwige heerlijkheid. Geen andere naam is onder de hemel de mensen gegeven door welke wij moeten zalig worden. Geen andere prijs kon Gods gerechtigheid voldoen dan alleen het bloed des Lams. Gods Eniggeboren Zoon, Die het geen roof geacht heeft Gode de Vader evengelijk te zijn, alleen heeft de eeuwige gerechtigheid opgebracht, op grond waarvan de gesloten hemelen weder geopend zijn. Door God zijn de van de Vader verkorenen met God verzoend. Alleen het bloed van Jezus Christus, Gods Zoon, reinigt van alle zonden.

Ook zij, die Johannes zag voor de troon, waren eens arme en verloren zondaren; gevallen Adams-kinderen. Met geheel de wereld liggen ook de uitverkorenen verdoemelijk voor God. Dood waren zij eens door de misdaden en de zonden. Wat zouden zij dan voortbrengen tot hun verlossing? Schuld vermeederen zij met schuld; zonden stapelen zij op zonden, hun verdoemenis rechtvaardiger makend van dag tot dag. Zelfs hun gaan door de grote verdrukking en de overgave van hun lichamen voor de zaak des Heeren bood niet de minste grond voor hun verzoening met God. Alleen om het bloed des Lams zijn zij voor de troon. Dat bloed schonk de volkomen voldoening aan Gods recht; dat bloed is de fontein, geopend voor den huize Davids en de inwoners van Jeruzalem. Van dat bloed zullen zij zingen in alle eeuwigheid.

3. Waartoe zijn zij daar?

"En (zij) dienen Hem dag en nacht in Zijn tempel" zegt de tekst. Dat zal hun werk in de hemel zijn: God te dienen, dag en nacht.

De hemel der hemelen, die de troon Gods is, wordt thans genaamd Zijn tempel. Onder het Oud-Verbond was van die tempel een afschaduwing. In die tempel woonde Jehovah in gunst en genade onder Zijn volk, in het Heilige der Heiligen, in de lichtende wolk. In die tempel dienden Priesters en Levieten, dag en nacht. Dat alles wees naar de tempel des Heeren heen, waarin God gediend zal worden dag en nacht van Zijn uitverkorenen. Dezen toch zijn gezalfd tot Priesters en Koningen en zij zullen eenmaal de Eeuwige en Drieënige Verbonds-God in volmaaktheid dienen en verheerlijken, dag en nacht. Nacht zal het in de hemel niet meer zijn.

Maar ieder verstaat het, dat, wanneer Johannes schrijft van dag en nacht, dit betekent, dat Gods volk de Heere verheerlijken zal zonder ophouden en zonder onderbreking. Daartoe worden zij door God de Heilige Geest herschapen, naar het evenbeeld Desgenen, Die hen geschapen heeft. Nieuwe schepselen worden zij in Christus Jezus. "Dit volk", zegt de Heere, "heb Ik Mij geformeerd en zij zullen Mijn lof vertellen." Hier op aarde vangt de dienst des Heeren aan. Echter alleen doordat Gods volk uit Christus wordt bediend. Zonder Mij kunt gij niets doen, sprak de Heere Jezus tot Zijn verkorenen. Geen gedachte kunnen Gods kinderen ten goede denken uit zichzelf;

ook niet na ontvangen genade, hoewel verstand en wil vernieuwd zijn. In de vernieuwde zondaar zijn de overblijfselen der zonde, zolang hij in dit leven is. Eenmaal echter zal het volmaakte zijn en in Zijn Tempel zal de schare, die niemand tellen kan, God dienen dag en nacht. In die Tempel zullen de dank- en lofofferen opgaan in alle eeuwigheid.

Er zijn ogenblikken in het leven van Gods volk, dat het boven het stof getrokken wordt en tot zijn onuitsprekelijke blijdschap en enige troost iets aanschouwt van de heerlijkheid des Heeren, die het eenmaal in de hemel zal ontvangen. Paulus werd opgetrokken in de derde hemel, en die optrekkingen, zij het in mindere mate, zijn Gods kinderen niet geheel vreemd. Dit doet hun dronken worden van hemelvreugd, en vervult hun hart en mond met lof- en dankzegging. Die eerstelingen der eeuwige heerlijkheid doen het volk uitroepen: "Ik zal eeuwig zingen van Gods goedertierenheên."

Het zijn ogenblikken, die dikwerf zo ras weer voorbij gaan. Hoe trekken zij echter de ziel naar boven heen. Hoe doen zij ervaren, dat onze mond te arm is aan woorden om God naar waarde te prijzen. Zelfs onze lichamen zijn niet bestand tegen de uitlatingen van Gods eeuwige liefde. Maar alles wat ten dele is, zal eens worden te niet gedaan. In Zijn tempel zal de uitverkoren schare Hem, Die op de troon zit, dienen dag en nacht. Dan zal de zonde u, Gods lievelingen, niet meer verstoren. Dan zal des Heeren aangezicht Zich niet meer voor u verbergen. Dan zullen u geen woorden meer ontbreken. God zal eeuwig aan Zijn eer komen en in die volmaakte verheerlijking ligt de eeuwige zaligheid van 's Heeren volk. Nog een weinig en gij, zuchtend en strijdend volk, zult eeuwig bij de Heere zijn.

4. Ten slotte, in die volmaakte heerlijkheid voor de troon Gods zal de Heere de beschutting zijn.

Op de vierde door ons gestelde vraag: Onder welke beschutting zijn zij daar? geeft het Woord des Heeren ten antwoord: *En Die op de troon zit, zal ze overschaduwē.*

Ziedaar de beschutting, de ontelbare schare toegezegd. Gelijk eens Israël in de woestijn door de wolk- en vuurkolom werd beschut tegen de woede der vijanden, zowel als tegen de hitte van de zon, zo is de Heere de eeuwige beschutting dergenen, die in heerlijkheid zijn ingegaan. Geen vijand dreigt hen meer. De zon zal hen niet steken. De hellemacht zal niet meer benauwen en de wereld haar haat en hoon en smaad niet meer op Gods kerk werpen. Die op de troon zit, de Koning der koningen, de Heere der heirscharen, zal ze overschaduwē. Zijn tent zal Hij over de verlostē uitspannen. Israël gedacht op één der grote feesten met grote blijdschap, dat het eens in tenten woonde in de woestijn.

Onze tekst ziet op het Loofhuttenfeest. God zal de tent Zijns volks zijn. Met eeuwige blijdschap zal dat volk in die tent wonen. Ja eeuwige blijdschap zal op hun hoofd zijn. Dan zal het volmaakt zijn, wat hier op aarde reeds in het beginsel der hemelvreugde wordt gesmaakt:

*Hun blijdschap zal dan onbepaald
Door 't licht, dat van Zijn aanzicht straalt
Ten hoogsten toppunt stijgen.*

De Heere bracht ons deze middagure samen om het stoffelijk overschot van onze ambtsbroeder, Ds. H. A. Minderman grafwaarts te dragen. Reeds merkten wij op, dat wij hier niet zijn als degenen, die geen hoop hebben. In zijn leven heeft Ds. Minderman getuigenis mogen geven dat Christus ook hem met Zijn dierbaar bloed

gekocht en uit genade ook hem de eeuwige zaligheid bereid heeft.

Het was in 1871, toen de twintig-jarige Minderman in militaire dienst was, dat God hem arresteerde op de brede weg der zonde. Hoewel geboren uit godvruchtige ouders, heeft hij leren verstaan, dat genade geen erfgoed is. Nee, genade is geen erfgoed. Waar de genade valt, daar valt ze vrij. Dat mocht onze geliefde broeder ook ervaren. En niet alleen dat de Heere hem uit de dood riep tot het leven, en hem de weg der zaligheid in Christus ontsloot, doch het behaagde de volzalige God Zijn heil te verzekeren van zijn aandeel aan Christus en verzoening met God.

Daarenboven riep God hem om Zijn Woord te bedienen. Zolang hij kon, heeft Minderman (het is niet tot zijn eer gezegd) tegengestaan. Maar des Heeren werk ging door. God brak Minderman uit zijn werk en verenigde hem met Zijn wil. Toen mocht hij zich onvoorwaardelijk overgeven.

Ds. de Bruin gaf hem les. Met Ds. Van der Heijden werd een drietal vrienden gevormd, dat met meer dan natuurlijke banden aan elkander verbonden was, en waarvan er nu reeds twee de strijd volbracht hebben.

Ds. Minderman stond toen in de Christelijke Gereformeerde Kerk. Eerst een jaar in Gouda; toen wij tien jaren in Rotterdam.

Toen kwam een groot keerpunt in zijn leven. Hij moest de Christelijke Gereformeerde Kerk verlaten. Het was in 1911. Ds. Minderman aanvaardde het beroep van de Gereformeerde Gemeente te Grand Rapids.

Na een verblijf van tien jaren in Amerika, keerde hij in 1921 naar Nederland terug. Tot 1923 was hij Dirkslands leraar; en sinds november van dat jaar mocht hij Lisse dienen.

Zijn sterk gestel heeft zeer geleden. Gods weg was in de diepte, en toch ook weder vol van goedertierenheid. De algehele blindheid, die professoren hem aanzegden, heeft de Heere gekeerd, zij het na veel lijden. Smartelijk was hem het verlies van zijn geliefde vrouw. Bijna bezweek Gods knecht in de smart. Maar wij waren er samen getuige van, dat de Heere zijn ziel oprichtte onder de korte toespraak die ik toen van deze plaats houden mocht, en hem in staat stelde zelfs aan het graf te spreken, gesterkt door het geloof. De krankheid, die hem ten grave sleepte, was zeer smartelijk. Hoe klein en afhankelijk gevoelde de grijsaard zich. Meermalen betuigde hij met al zijn bevinding en wetenschap niets te kunnen doen. Niet daarin, doch in Christus lag zijn grond en levensbron.

En toen het de Heere behaagde hem liefelijk te omhelzen, toen kwam hij de bestrijder te boven, en mocht hij zich beroemen in Zijn God en Vader. Het is nog kort geleden, dat ik aan zijn ziekbed staan mocht, toen hij zulk een blijde hoop uitsprak, niet alleen voor zichzelf, maar ook voor de gemeenten, die hij meer dan twintig jaren tot het einde zijns levens dienen mocht. Hij sprak de hoop uit voor deze gemeenten, dat ze, op Gods Woord gegrond, de strijd zouden doorstaan tegen ongelooft, bijgeloof en waangelooft, waarvan zijn ziel een afkeer had. Ook sprak hij toen van lastdragingen voor ons zinkend vaderland, en van de worstelingen zijner ziel voor het volk, dat zo zeer de Heere de rug heeft toegekeerd, ook onder Christelijke leuzen.

Aan dit leven nu is een eind gekomen. Hij is ingegaan in de eeuwige heerlijkheid om de Heere in Zijn tempel te dienen dag en nacht. Die rust heeft Christus hem verworven.

Dit sterven heeft ons allen wat te zeggen. U, betrekkingen van Ds. Minderman. De Heere verheerlijke Zich naar de rijkdom van Zijn barmhartigheden ook in u. De woorden van uw gestorven vader en moeder, mogen onder u herdacht worden. De vrije genade Gods verheerlijke de Heere onder u van kind tot kind en van geslacht tot

geslacht tot grootmaking van Zijn eeuwige naam.

Dat heengaan van Gods knecht heeft ons allen wat te zeggen. De ledige plaats vervulle de Heere genadiglijk; ook voor u, gemeente van Lisse! Uw gestorven leraar heeft de gemeente op geen zandgrond gebouwd. Hij predikte Jezus Christus en Die gekruist.

De dag komt, dat wij, hoorders, met deze leraar staan zullen voor de rechterstoel van Christus. Daar zullen wij rekenschap moeten geven, ook van de prediking door hem gebracht. En zo hij vrij uitgegaan is van het bloed zijner hoorders, hoe zal het ons gaan? Het woord toch zal een reuk des doods ten dode zijn, indien het ons niet wordt een reuk des levens ten leven. O! onbekeerden van harte, jong of oud, rijk of arm, Gods Woord zal tegen u getuigen! Het zal uw consciëntie doen knagen als een worm, die niet sterft in het vuur, dat niet wordt uitgeblust.

Geve de Heere dat wij Zijn knecht en het Woord dat hij bracht, gedenken mogen tot onze eeuwige winst. Dat onze harten verbrijzeld werden en verbroken voor God. Dat wij alle gronden buiten Christus mochten verlaten, om onze klederen te wassen in het bloed des Lams. Want er is geen andere grond ter zaligheid.

Volk des Heeren, Gods knecht is u slechts een weinig voorgegaan in heerlijkheid. Gij zult hem volgen. God gaf u weder een getuige meer aan de weg des levens! Wij hebben een wolk van getuigen rondom ons liggende. Hier staat weder een getuige meer, om de Kerke Gods te bemoedigen in de bangste strijd en in de grootste verdrukking. Als weleer onder de heidenen bij het vieren van de Olympische spelen, men in de wedloop dong naar de prijs, placht men aan de zijden van de renbaan de beeltenis te zetten van degenen, die vóór hen winnaars geworden waren, opdat de lopers zouden bemoedigd worden, in hun worsteling om de prijs.

Welnu, wil de Apostel zeggen, daar staan zij, die uit de strijdende in de triomferende Kerk zijn overgegaan. Zij zijn de getuigen, ja een wolk van getuigen zijn ze voor Gods volk, die betuigen, dat de rechte lopers in de loopbaan zullen triomferen. Welhaast, volk van God, zult gij de loop voleindigd hebben. Nog een weinig en ook gij zult zijn voor die troon, waar degenen, die hun klederen hebben mogen wassen in het bloed des Lams, Hem zullen dienen dag en nacht. Houd moed, Godvruchte schaar, houd moed.

Gods kerk gaat door vele verdrukkingen, door de bange wereldweeën heen, de heerlijkheid met Christus haar Hoofd, tegemoet. In de wereld zult gij verdrukking hebben. Deze drukkende tijden bewijzen het. Ook Gods volk wordt het leed niet gespaard. Maar de Heere ondersteune en vertrooste ons. Hij make ons meer en meer los van de wereld, opdat wij mogen zoeken de dingen, die boven zijn, waar Christus is, en niet de dingen die op de aarde zijn. De liefde van Christus vervulle ons. Dan zal het verlies van geld en goed en eer het zwaarste niet wegen. De vertroosting wone rijkelijk in ons, dat de Heere ons naar Zijn raad leiden zal en daarna opnemen in heerlijkheid.

Welhaast zult gij de zonde afleggen en de druk ontkomen en gij, volk van God, zult Hem Die op de troon zit, eeuwig dienen, dag en nacht, wijl de Heere u kocht met Zijn bloed.

U, mijn broederen in de bediening, u moge met mij, die hoop sterken in het bijzonder als uw jaren klimmen. Dat de Heere ons bemoedige. Hij wil Zijn werk verheerlijken door nietige mensen, opdat Zijn genade worde grootgemaakt. Hij make ons getrouw, tot heerlijkheid van Zijn Naam. Satans rijk worde afgebroken; Gods koninkrijk gebouwd. Dat Gods volk zich verheuge in de hoop der heerlijkheid, die het van verre mag aanschouwen en waarvan wij nu willen zingen naar Psalm 17:4:

*Maar blij vooruitzicht, dat mij streelt,
Ik zal, ontwaakt, Uw lof ontvouwen,
U in gerechtigheid aanschouwen,
Verzadigd met Uw God'lijk beeld.*

DS. H. A. MINDERMAN

PREEK over Hábakuk 2 vers 3 b.⁴

1. EEN VERKLARING VAN DE WIJZE, WAAROP GOD ZIJN BELOFTEN VERVULT

De juiste tijd waarin de Profeet Habakuk, uit wiens profetisch boek wij voor deze ure het bij al wat uit God geboren is, zo welbekende en troostvolle woord voor onze overdenking hebben gekozen, leefde en profeteerde, kan niet met zekerheid worden aangegeven.

Volgens sommigen zou hij geleefd hebben in de dagen van Manasse, de Goddeloze koning van Juda, onder wiens regering de zonden des volks als ten hemel waren geklommen en de afval van Israëls Jehovah zo groot was geworden, dat God niet langer Zijn toorn over dat diep gezonken volk bedwingen kon, maar gereed stond Zijn oordelen over dit trouweloze en afgodische volk uit te storten. Anderen weer menen, dat Habakuk, wiens naam "omarming" betekent, leefde en profeteerde tegelijk met Jeremia. Dat zou dus geweest moeten zijn kort vóór de inval der Chaldeeën, die door de Heere als tuchtroede zouden worden gebruikt om Juda wegens hun Godsverlating te kastijden en hen te doen ervaren, dat de Heere geen ledig aanschouwer is van de zonde en afval van Zijn volk.

Doch hoe dit alles ook zij, hoe de meningen ook verschillen, dit is zeker (waarvan ook geheel de inhoud en samenhang van dit profetisch boek blijk geeft) dat Habakuk leefde en Gods roepstemmen deed horen in een tijd, dat Gods geduld en lankmoedigheid met het afvallige Juda ten einde spoedde en de aanstaande verovering van het land door Nebukadnézar zeer nabij was gekomen. Een bewijs hiervan vinden wij reeds in het eerste hoofdstuk als wij de profeet in de aanhef daarvan horen uitroepen: *O Heere, hoe lang schreeuw ik en Gij hoort niet, hoe lang roep ik tot U: Geweld! en Gij verlost niet?*

Hierin komt toch duidelijk uit hoe Habakuk gebogen ging onder de zonden en gruwelen van het trouweloze Juda, terwijl hij tevens met innig mededogen zag hoe ook het overblijfsel naar de verkiezing van Gods genade, hun zielen te midden van dit diepgezonken volk moesten kwelen als zij allerwegen moesten aanschouwen hoe Gods Verbond gebroken, Zijn wetten veracht en Zijn naam door een zo hoog beweldadigd volk als Juda was, op het bitterst werd gehoond en gelasterd.

Dit deed de profeet dan ook klagen, zoals wij dit lezen in het 3e en 4e vers van het 1e hoofdstuk, dat God was verlaten, Zijn wet werd overtreden, het recht werd verdraaid en de goddelozen de rechtvaardigen omringden met verdraaiing van het recht en met allerlei goddeloosheid. Op deze klacht horen wij de Heere in het 6e vers van dit zelfde hoofdstuk antwoorden, dat Hij gewis Zijn oordelen over land en volk zou doen komen, waar het heet: *Want zie, Ik verwek de Chaldeeën, een bitter en snel volk, trekkende door de breedten der aarde, om erfelijk te bezitten woningen, die de zijne niet zijn.*

Beginnende bij het twaalfde vers en vervolgens komt de profeet, waar hij met profetische blik van verre reeds de verwoesting aanschouwde, welke door de Chaldeeën over Juda's land en volk zou worden gebracht, deze bij de Heere aan te klagen, als hij uitroept: *Gij zijt te rein van ogen, dan dat Gij het kwaad zou zien en de kweuling kunt Gij niet aanschouwen: waarom zoudt Gij aanschouwen die trouwe-*

⁴ UITGAVE VAN "GOMARUS" 's-GRAVENHAGE - 1952

looslijk handelen? Waarom zoudt Gij zwijgen, als de goddeloze die verslindt, die rechtvaardiger is dan, hij?

Habakuk kon en durfde ook zo te klagen op grond van Gods eeuwig Verbond. Want, hoewel Juda schuldig was, toch was dit volk het snoer van Gods erve, toch was het dit volk, met hetwelk Hij in een huwelijksverbond was getreden. En op grond van Gods Verbondsbelofte klaagt hier de profeet en vraagt Hij de Heere om redding en uitkomst, daar hij weet dat God Zijn volk wel tuchtigen, maar nooit geheel en voor altijd in de hand der vijanden overgeven zal.

Na zijn bittere klacht over des vijands onderdrukking in het slot van het eerste hoofdstuk, zien wij de profeet zich op zijn wachttorens stellen om met luisterend oor als aan de hemel hangend, te wachten op wat God op zijn klacht en bede zal antwoorden. En waarlijk niet tevergeefs zal Habakuk zich tot de Heere om uitkomst hebben gewend en op antwoord hebben gewacht, want in het 2e en 3e vers van ons teksthoofdstuk horen wij hoe de Heere Zich over Zijn volk zal ontfermen en hoe de tijd bij Hem is bestemd, dat de Chaldeeën, hoewel als roede gebruikt om Zijn volk te tuchtigen, straks zouden worden gebroken en weggeworpen, terwijl Hij gewisselijk Zijn volk zou verlossen en genadig zijn. Maar hoewel de verlossing van Juda's overblijfsel vast en gewis is, zou dit toch niet zo terstond geschieden en zouden zij gelovig op de Heere moeten wachten tot de bestemde tijd in Gods wijsheid bepaald, zou zijn aangebroken. Daarom heet het dan ook in het woord van onze tekst voor het Juda van het Oude Verbond, doch evenzeer voor al Gods verdrukte en bekommerde volk van heden:

Zo Hij vertoeft, verbeid Hem, want Hij zal gewisselijk komen, Hij zal niet achterblijven.

Naar aanleiding van deze woorden, welke wij vinden aangetekend in Habakuk 2 vers 3 het tweede gedeelte, wensen wij u heden een ogenblik te mogen bepalen bij:

Een verklaring van de wijze, waarop God Zijn beloften vervult.

Dit noopt ons achtereenvolgens stil te staan bij:

1. 1e Een Goddelijke weg;
2. Alwijze bedoelingen;
3. Een krachtige wekstem;
4. Het gewisse der vervulling.

De profeet Habakuk, geliefde toehoorders, door de Heere gezonden om het volk van Juda hun zonden en Gods strafgericht daarover bekend te maken, maar daar tegenover ook Gods onveranderlijke Verbondstrouw en tedere ontferming over Zijn volk, openbaarde zich in zijn profetische bediening als de ware knecht Gods, die zich met innige liefdebanden aan God en Zijn volk verbonden voelde, in tegenstelling tot de valse profeten, die wel tot het volk spraken, maar nooit de behoeften van Gods volk op hun hart droegen en deze nimmer met gebed en smeking voor Gods aangezicht kwamen neer te leggen.

Gods ware knechten en profeten toch zijn niet alleen Gods mond tot het volk, maar ook de mond van het volk tot God. Meestal worden zij gedrukt en verdrukt voor het volk, opdat zij door eigen ervaring de noden en behoeften van het volk zouden kennen en daarmee beladen tot de Heere zouden komen met de bede of het Hem mocht believe en behagen zich over Zijn benauwde en verdrukte Sion genadig te ontfermen. Dit zien wij ook bij Habakuk, God kwam hem de noden en behoeften van het volk op het hart te binden, waardoor wij hem zijn klacht' voor de Heere horen uitstorten

vanwege de verdrukking, waarmede de vijand Juda kwelde en benauwde. Maar tevens zien wij hem ook met luisterend oor op zijn wachttorens staan, wachtend op wat God hem zal antwoorden en wat hij van 's Heerenwege aan het volk mag verkondigen.

En volgens het antwoord des Heeren, in onze tekst beschreven, mag hij dan ook aan het zuchtende volk de blijde en troostvolle belofte van Godswege doen, dat de Heere zal richten en hen gewis zal verlossen uit de hand van hun verdrukkers.

Zulke Habakuks, geliefde toehoorders, zijn er altijd geweest en ze zijn er nog, die als arme smekelingen hun noden en behoeften bij God bekend mogen maken. Ja, zulke armen van geest, die het door genade geleerd hebben om in hun nood en bekommring tot de Heere te vluchten, waren er altijd. En nog zijn er dezulken, die met smeking en geweent tot de Heere komen om bij Hem uitkomst en redding te zoeken. Immers, bedrukten Sions werden door al de eeuwen heen, hoe klein ook in getal, gevonden. Altijd heeft er een volk op aarde geleefd, dat door tal van vijanden omringd en door allerlei bezwaren gedrukt, geen andere weg leerde kennen en dan door genade de weg betreden, die wij een Habakuk zien inslaan n.l. de weg tot Gods genadetroon of het God mocht believen hun bede te horen en zich over hen te ontfermen.

Zij, door wie dit in waarheid mag worden beoefend, doen ook als Habakuk, zij staan op wacht. Zij liggen met een luisterend oor neer aan Gods voetbank, wachtend op wat God zal antwoorden, wat Hij tot hen zal spreken. En dat zal niet tevergeefs zijn, want Hij zal immers naar Zijn onveranderlijke belofte tot Zijn volk van vrede spreken, maar dat zij niet weder tot dwaasheid keren.

Dat spreken, hetwelk de Heere in ons teksthoofdstuk tot de profeet Habakuk deed op zijn klagen en smeken, is voor Gods volk geen vreemde zaak. De ervaring heeft hen dat door genade wel anders geleerd. Hoe mochten zij het toch ervaren dat, waar zij in geestelijke nood verkeerden en zij, verontrust over zichzelf, vreesden nog eens om te komen, de Heere zich met beloften van genade en ontferming aan hun hart kwam te ontdekken. Ja, de Heere hun belovend kwam toe te roepen, dat Zijn oog in gunst op hen geslagen zou zijn. In zulke tijden toch heet het dan eens: *Ik zal U niet begeven, Ik zal U niet verlaten*; terwijl Hij hun straks weer toeroept: *Vrees niet gij wormpje Jacobs, gij volkske Israëls, Ik heb U bij Uw naam geroepen, Gij zijt Mijn!*

En als zij in tijdelijke nood verkeren en zij schreiend hun weg moeten gaan, dan komt God soms op het verrassendst verandering en uitkomst te schenken of Hij belooft hen, dat Hij hen na het zure het zoete zal verlenen, zodat zij met de dichter beginnen te zingen:

*Maar de Heer' zal uitkomst geven,
Hij die 's daags Zijn gunst gebiedt.
'k Zal in dit vertrouwen leven
En dat melden in mijn lied.*

Of als zij met een Habakuk in nood voor anderen verkeren, hetzij voor hun betrekkingen of voor deze of die van Gods kinderen, die onder druk gebogen gaat, dan beantwoordt de Heere hun geroep tot Hem wel eens met de belofte, dat Hij te Zijner tijd hun zoon of dochter zal bekeren of Zijn zuchtend volk in de ruimte zal stellen. En o, hoe gaan ze nu, hierdoor vertroost, hopen en verwachten dat de belofte wel spoedig vervuld zal worden, maar echter vergetend dat God dit gewoonlijk niet terstond doet en daarom acht de Heere het nodig aan Habakuk en al de zijnen toe te roepen: *Zo Hij vertoeft, verbeid Hem, want Hij zal gewisselijk komen, Hij zal niet achterblijven.*

Deze woorden bepalen ons duidelijk bij ons eerste punt:

1. EEN GODDELIJKE WEG.

Als wij lezen: *Zo Hij vertoeft*, mogen wij dit toeven Gods niet in al te menselijke zin opvatten, alsof hiermede bedoeld wordt dat de Heere langer zou wachten met de vervulling der belofte, dan waartoe Hij eerst besloten had. Neen geliefden, God vertoeft wel, maar tot de door Hem vastgestelde en bepaalde tijd. En op dat juiste tijdstip zal Hij gewis Zijn belofte komen te vervullen.

In het eerste lid van onze tekst komt de Heere dat zo duidelijk te omschrijven met de woorden: Want het gezicht zal nog tot een bestemde tijd zijn. God komt nooit te laat. De hemelklok loopt nooit vóór, doch ook nooit achter en op de daarop aangegeven tijd zal de Heere komen en niet achterblijven. Dat het ons toeschijnt alsof de Heere te lang op zich laat wachten, is omdat wij altijd te grote haast hebben om de vervulling te verkrijgen en moeilijk kunnen wachten op 's Heeren tijd.

"Zo Hij vertoeft" wil dan ook niets anders zeggen dan dat de Heere niet zo ras en snel komt als onze gedachte en mening daarover is. Geeft 's Heeren getuigenis ons daar niet vele voorbeelden van?

Denk slechts aan de Messiasbelofte. Als Kaïn geboren wordt, heeft Eva al dadelijk uitgerekend, dat dit het beloofde Zaad wel zal zijn en zegt ze: *Ik heb een Man van de Heere verkregen*. En als Noach geboren wordt, zegt zijn vader Lamech: Deze zal ons troosten, terwijl er toch nog eeuwen voorbij zouden snellen eer God Zijn belofte zou vervullen. Eerst na Maleáchi toch, als de stem der profetie vier honderd jaren zwijgt, als het dan schijnt of de Heere nooit zal komen, dan pas is de tijd aangebroken dat God Zijn belofte komt te vervullen en Christus als de Borg en Losser van Zijn volk in het vlees verschijnt.

Denk ook aan Abraham, die 75 jaar oud was toen God Hem de belofte schonk, dat Hem een zoon zou geboren worden, uit wie Vorst Messias zou voortkomen en hoe de Heere vertoeft. Eerst toen het onmogelijk scheen en Abraham reeds 100 jaar oud was, kwam de Heere de vervulling te schenken. De geschiedenis van Mozes geeft ons er ook een voorbeeld van. Toen hij 40 jaar oud was, sloeg hij de Egyptenaar dood en wilde hij liever met het volk Gods kwalijk behandeld worden, dan voor een tijd de genietingen der wereld te hebben.

Maar het was toen de tijd nog niet. Neen, eerst moest hij nog vluchten ver van dat volk en pas als hij 80 jaar is geworden, zegt de Heere: *Nu is het Mijn tijd*.

Herinnert u zich ook hoe lang God toefde, eer de reeds zo jong geroepen David op Israëls troon mocht zitten. Schijnbaar alles tegen hebbende, zien wij Hem vluchten en horen wij Hem uitroepen: *Hebben de toezeggingen een einde van geslacht tot geslacht?* Denk nog aan de grijze Simeon, hoe lang moest hij wachten? Tot in hoge ouderdom. En aan een Maria en Martha. Eerst moest de geliefde broeder vier dagen in het graf liggen, zodat hij reeds riekte. Eerst moest Christus tot het graf genaderd zijn alvorens hun tranen werden gedroogd.

Doch wat zullen wij nog getuigen oproepen? Gij volk in ons midden zult er van kunnen getuigen, dat de weg die God met U gehouden heeft en nog houdt, geen weg is naar menselijke berekening, maar een Goddelijke weg. Een weg, waarop het menigmaal zo donker is, waar het wachten zo pijnlijk wordt, dat de vrees bekruipt van God vergeten te zijn, zodat ge het wel moet uitroepen: *Rondom Hem zijn wolken en donkerheid*.

Toch, hoewel dit zo is, hoewel Gods wegen met de zijnen vaak door diepte en donkerheid gaan, zodat de vervulling van Zijn beloften voor hen een onmogelijke zaak schijnt, toch zal de uitkomst bewijzen, dat God zo niet handelt uit lust tot plagen, doch met

2. ALWIJZE BEDOELINGEN.

Wij zien dit duidelijk bij Habakuk. Waarom toch zal de Heere Hem niet terstond de vervulling der belofte hebben geschonken? Waarom werd het gericht over de Chaldeeën zo lang uitgesteld, terwijl Habakuk toch zo gaarne zou hebben gezien, dat God aanstonds de vijanden had ten onder gebracht?

Hierom, mijn geliefde toehoorders, omdat vóór de Heere de roede van Zijn verbolgenheid op de vijanden zou doen nederdalen, de maat der overtreding voor de Heere vol moest zijn.

Wel waren de Chaldeeën een gruwelijk volk, maar zij moesten eerst Gods raad volvoeren en een roede voor Israël zijn, doch daarna zou God als rechtvaardig Rechter wraak nemen over dit volk, wegens de onderdrukking Zijn volk aangedaan. Dat God toefde met de vervulling van Zijn belofte, was met de alwijze bedoeling dat het oude bondsvolk eerst door de druk tot ootmoed zou worden gebracht. Zij moesten eerst vanwege hun afwijken naar Babel worden gevoerd. Ware dit niet geschied, dan zouden zij zijn voortgegaan in een al verder en verder afwijken. Zonder Gods tuchtroede zou Juda zich geheel hebben verdorven, zodat er geen genezing meer mogelijk was geweest.

Ja, ook 's Heeren overblijfsel, het door Hem beminde Juda, dat zich in hun midden bevond, moest leren, zoals wij dit lezen in het vierde vers, door het geloof op de Heere te wachten.

Waarlijk, het vertoeven des Heeren geschiedt altijd om wijze redenen. Soms wil God daardoor de verrassing voor Zijn volk te groter maken. Door toeven en uitstellen maakt Hij eerst plaats voor de inhoud der belofte en de vervulling daarvan, anders zou de vervulling geen verrassing zijn.

Salomo wist dit wel toen hij zeide: *De uitgestelde hoop krenkt het hart, maar de begeerte die komt, is een boom des levens.* Als God belooft te redden uit tijdelijke nood, dan laat Hij gewoonlijk eerst het water tot aan de lippen komen, opdat alle mensenhulp ijdelheid zou blijken te zijn en Hij alleen de eer voor de redding zou ontvangen.

Als God belooft Christus als Borg te schenken, dan laat de Heere eerst zien waartoe Hij als Borg nodig is, en waartoe Hij Zijn volk in de weg der ontdekking leidt, hun de bedekselen der schande ontrukkt, hun Zijn recht doet toevallen en hun vonnis billijken. En juist dan, als er plaats is voor Christus als Borg en de zondaar denkt eeuwig om te zullen komen, legt God Zijn Christus zelf neer in de armen des geloofs en geeft Hij die beweldadigde te zingen:

*Gij hebt o Heer in 't dood'lijkst tijdsgericht
Mijn ziel gered, mijn tranen willen drogen.*

Zo God dan ook vertoeft, openbaart Hij hierin een alwijze handeling, want het geschiedt ook vooral om Zijn vrijmacht te tonen. Wanneer men toch altijd Gods gemeenschap mocht ervaren, altijd in de omhelzing mocht verkeren en nooit verberging zou ondervinden, dan zou men zich allicht gaan inbeelden dit toch wel waardig te zijn. Ja, dan zou men nooit zijn ongeduldig murmurereend bestaan, nooit zijn ongeloof leren kennen. Maar juist in 's Heeren alwijze wegen, juist door Zijn vertoeven, krijgen wij gelegenheid onszelf zo te leren bezien, dat het een eeuwig wonder wordt, dat God tot zulke ellendige, ongelovige en opstandige schepselen zoals wij zijn, zelfs na ontvangen genade en na het ontvangen der belofte, nog wil neerkomen en zich met hen nog kan en wil inlaten. Dan toch wordt niet alleen verstaan, dat God als de vrijmachtige doet met het heir des hemels en met de inwoners der aarde naar Zijn wil en welgevallen, maar wordt ook het woord verstaan, dat de Heere ons toeroept: *Ik doe het niet om Uwentwil, maar om Mij en Mijns groten Naams*

wil, opdat die geheiligd worde. Als de Heere vertoeft is dat ook met de alwijze bedoeling om daardoor de Habakuks tot dringende bidders te maken. God toch ziet het gaarne van Zijn volk, d[^]t zij al smekend om uitkomst zich tot Hem wenden. Ja, de Heere hoort het gaarne, dat Zijn volk al kloppend op Zijn genadedeur en pleitend op Zijn belofte komt uit te roepen:

*Gedenk aan 't woord, gesproken tot Uw knecht,
Waarop Gij mij verwachting hebt gegeven.*

Als de Heere vertoeft, gebeurt dat ook met de bedoeling Zijn volk recht afhankelijk te maken en hen door de nood gedreven al meer en meer aan Hem te verbinden, opdat zij Hem als waterstromen zouden aanlopen. Het is daarom, dat hun vervolgens het woord van onze tekst wordt toegeroepen: *Zo Hij vertoeft, verbeid Hem. Verbeid Hem!* Deze woorden leiden ons er toe onze aandacht te bepalen bij ons derde punt:

3. EEN KRACHTIGE WEKSTEM.

Verbeiden, dat wil zeggen: in rustig geloofsbetrouwen wachten op de vervulling van 's Heeren belofte.

Hoe zwaar zal dit een Habakuk gevallen zijn en welk een moeilijke taak ook voor ieder van Gods kinderen, vooral als de nood steeds hoger klimt en de redding vertoeft te komen. De Heere verbeiden, voor vlees en bloed is dat onmogelijk en hoe licht komt Gods volk ertoe hierin vleselijk te werk te gaan. In plaats van 's Heeren tijd af te wachten, gaat men vaak zelf middelen en wegen zoeken om de vervulling te krijgen. Voorbeelden hiervan vinden wij in de handeling van Jacob en Rebecca. In de geschiedenis van Abraham en Sara, waar Sara, omdat zij niet kon verbeiden en de vervulling van 's Heeren belofte haar onmogelijk toescheen, haar dienstmaagd Hagar Abraham ter vrouwe gaf.

En hoevelen van Gods volk handelen evenzo. Als God bijvoorbeeld belooft heiligmaking te schenken en verlossing van de vuilheid der zonden, wat doen zij dan? Dan zien wij hen, in plaats van zich in kinderlijk geloof de Heere ter reiniging aan te bieden en tot het enige wasvat Christus Jezus te vluchten, naar Sinai lopen. Wij zien hen dan gaan tot de Wet, om in het volbrengen van vleselijke en eigengerechtigde werken zichzelf te reinigen. Ja, zij beginnen om toch maar heiliger en heiliger te worden, zichzelf te pijnigen en te kastijden, zodat zij hun rug komen te krommen als een bieze en regel op regel, gebod op gebod beginnen toe te voegen.

Vraagt u dan hoe hen dit werken afgaat, wat ze ervan terechtbrengen, dan mijn geliefden, hoort men, dat zij tot hun schaamte en smart, steeds maar onreiner worden, zodat ze in plaats van een rein en heilig mens, een zwartgeblakerde zondaar worden, in plaats van een vriend, een vijand Gods in hun hart ontmoeten.

Stilzitten, afwachten, de Heere verbeiden, nadat Hij belooft heeft deze of gene zaak gewis te schenken, nee dat doen wij nooit. Steeds zullen wij trachten het door eigen werk of door anderen te verkrijgen, tenzij de Heere ons daartoe overwint.

Hoe vaak wordt men, in plaats van God te verbeiden als Hij vertoeft, moedeloos of zorgeloos. Men geeft het maar op en roept uit: *Ach, de Heere hoort mij toch niet.*

Ja, in zulke tijden verwerpt men alles wat door anderen ons wordt toegevoegd. Men vergeet zelfs al het goede, dat God ons vroeger gaf en begint te twifelen of het alles geen inbeelding is geweest, of men wel ooit iets van Godswege ontvangen heeft. Ja, men raakt ten slotte geheel in ongestalte.

Voor zulken heet het daarom zo nadrukkelijk in onze tekst: *Zo Hij vertoeft, verbeid Hem.* Want als de twijfel binnendringt, nadat eigen werk mislukt is, dan begint men harde gedachten van God om te dragen en wordt wel uitgeroepen: *Mijn weg is voor de*

Heere verborgen en mijn recht gaat voor mijn God voorbij.

Zie toch naar Mozes, toen deze de Heere niet verbeidde, kwam hij ertoe in ongeduld op de rots te slaan in plaats van te spreken. Toen David de Heere niet verbeidde, zeide hij in zijn haasten: Alle mensen zijn leugenaars. Toen de discipelen de Heere niet verbeidden, was de boodschap der vrouw dat Jezus was opgestaan, in hun oren als ijdel geklap.

Daarom, hoe noodzakelijk, hoe hoogst profijtelijk is het acht te geven op de krachtige wekstem: *Verbeid Hem, zo Hij vertoeft.* Dat wil zeggen: 'Laat het toch aan de Heere over wanneer Hij Zijn belofte aan uw ziel zal vervullen en op wat wijze Hij dat wil doen. God toch kan geen onrecht doen, al doodde Hij u ook. En daarbij: Hij kan Zichzelve niet verloochenen en zal daarom gewis op Zijn tijd komen.'

Hoe moeilijk dit verbeiden is, hoe schijnbaar onmogelijk, toch is het mogelijk, doch alleen door het geloof. Door dat geloof, dat al armer doet worden, dat eigen krachten doet ontzinken. Dat geloof alleen leert op de Heere te wachten en met de dichter betuigen:

Mijn ziel is immer stil tot God.

Van hem wacht ik een heilrijk lot!

Voor het geloof ligt het heil niet in de allereerste plaats in het verkrijgen, maar in het geduldig op de Heere wachten. Het geloof toch rekent niet met de tijd, maar met Gods soevereine wil, Het laat de tijd der vervulling aan de Heere over. Die gelooft toch, zal niet haasten.

Het geloof rekent ook niet met omstandigheden, maar met Gods Almacht. Het zegt: *De Heere regeert en zal Zijn Almacht tonen.* Het geloof rekent met Gods goedheid en onwankelbare trouw. Kortom, het geloof beoefent een vertrouwend verbeiden en zegt Amen op de volgende woorden van onze tekst, waarbij wij in het bijzonder nog een ogenblik wensen stil te staan, namelijk: Hij zal gewisselijk komen, Hij zal niet achterblijven, omdat het geloofsoog daarin aanschouwt

4. HET GEWISSE DER VERVULLING

Hij zal gewisselijk komen! Of volgens de grondtekst: *Komende zal Hij komen!* Dit wijst op de zekerheid, de onfeilbaarheid van het komen als vervulling der belofte. En de toevoeging: Hij zal niet achterblijven, op het niet vertragen van het komen op het door de Heere vastgestelde tijdstip. Hij zal gewisselijk komen!

Wij vragen u geliefde toehoorders, ligt in deze wetenschap niet veilig de verwachting van Gods kinderen geborgen? En heeft de Heere niet telkens in hun ervaring opnieuw deze zekerheid van het vervullen van Zijn belofte bevestigd?

Zien wij naar Habakuk. Is ook bij hem niet alles vervuld wat God beloofd had te zullen doen? Heeft God, zoals wij in het zevende vers van ons teksthoofdstuk lezen, geen wrak genomen aan de vijanden?

Ik zal komen en niet achterblijven! Is dit niet op ontzettende wijze vervuld in die vreselijke nacht aan Babels hof, toen de goddeloze geweldenaar zijn oordeel in vlammend schrift op de wand zag verschijnen en in diezelfde nacht het vonnis aan hem werd voltrokken en Babel ten onder ging?

Wel heeft Habakuk dit niet meer mogen beleven, maar zou zijn geloofsoog de vervulling van Gods belofte niet als reeds gekomen zijnde, hebben aanschouwd?

Naar Gods vrijmacht handelt de Heere wel meer zo met Zijn volk. Habakuk staat in deze ervaring waarlijk niet alleen, doch hoe dit ook moge zijn, of dat Gods gunstgenoten de vervulling nog bij hun leven mogen ervaren of dat het de Heere belieft die pas na hun dood te doen komen, waarmee de Heere zeker Zijn wijze

bedoelingen heeft, dit is zeker: Geen enkele belofte, hoe klein of gering ook, zal onvervuld blijven.

De gewisheid der vervulling is ook bewezen aan Abraham, aan David, aan Simeon. Al vertoefde de Heere lang, toch werd door hen ervaren: Hij zal niet achterblijven. En omtrent de beloften voor de komende Messias, door de mond van Gods profeten gesproken, zijn deze niet allen vervuld in Zijn komst in het vlees, in Zijn lijden en sterven en in het bijzonder in Zijn opstanding?

Ja waarlijk, altijd heeft de Heere Zijn beloften vervuld en zal voortgaan dit te doen, Zijn volk ten voordeel, maar Zijn tegenstanders ten oordeel, zo lang deze in zonden verzonken wereld nog zal blijven bestaan.

Voor U volk des Heeren, bevat de gewisheid van de te komen vervulling een grote troost, want dit meent dat de Heere om Zijns Naams en Verbonds wil Zijn beloften tot Uw ziel gesproken, eenmaal zeker, zij het op Zijn bepaalde tijd, zal vervullen. Hij zal Zijn woord houden en Uw ziel gewisselijk redden.

Mogelijk vraagt u: Wanneer zal dat zijn?

Dán geliefden, als gij niets meer zult bezitten, als gij naakt voor God zult staan. Als u verwacht dat alle bedreigingen aan u voltrokken zullen worden en gij dit van harte zult billijken, dan zal Hij komen om u in Zijn Christus genadig te zijn. In die ure zal Christus zelf u toeroepen: *En ziet, uw tijd was de tijd der minne. Toen breidde Ik Mijn vleugelen over u uit en dekte uw naaktheid en Ik zwoer u en kwam met u in een verbond en gij werd Mijne.*

Zal dat tijdstip nabij zijn, wanneer dat geschieden zal, of zal het nog lang duren eer U dat te beurt zal vallen? Weet het wel, de vervulling van Gods belofte is gewis, Hij zal zeker komen en mocht Hij vertoeven, verbeid Hem, want Hij zal niet achterblijven.

TOEPASSING

Welk een heilrijk toekomstbeeld onthullen deze woorden voor alle levend gemaakte Habakuks, die met hun klacht tot God zijn gevluht en wachten op het woord, dat de Heere tot hen spreken zal. Doch welk een schrikkelijke verwachting daarentegen houden zij in voor allen die niet geleerd hebben voor God te buigen en nog onbekeerd een nimmer eindigende eeuwigheid tegemoet reizen.

Hij zal gewis komen. Verontrust U dit niet, arme onbekeerde mens in ons midden? Weet het wel, die God die U zo dikwijls geroepen heeft door Zijn Woord en door middel van Zijn knechten om U tot Hem te wenden, die God zal, wanneer gij op deze roepstemmen geen acht leert geven, eenmaal gewis komen als een God des oordeels en der verschrikking. En zo Hij vertoeft, zo Hij U nog een tijd der genade verleent, op de door Hem bestemde tijd zal daar een einde aan komen en Uw veroordeling onherroepelijk zijn.

Wellicht zegt gij als zo velen: Ik kan mijzelf toch niet bekeren?

Maar wij vragen u: Is deze onmacht u reeds tot schuld geworden of schuilt gij daar achter weg en reist maar rustig voort naar een eindeloze eeuwigheid? Onze hartebede is, dat gij u nog heden voor de Heere mocht leren buigen en Hij zal u genadig zijn.

Bekommerd volkje in ons midden. Gij, die uw klacht over uzelf tot God mocht brengen en nu als een arme smekeling op Uw wachttorens staat en klagen moet: *Heere, hoe lang nog?*

Laat ons u vragen, daar gij gedrukt en benauwd daar heen leeft: Heeft de Heere nooit tot u gesproken? Heeft Hij u nooit beloofd uw ziel te redden en uitkomst te zullen schenken?

Wij weten het zeker, daarop durft en kunt gij niet ontkennend antwoorden. Welnu, die

God, Die nooit ontrouw is geweest aan Zijn eens gegeven woord en dat ook nooit kan doen, zal de belofte eenmaal tot uw ziel gesproken, zeker vervullen, maar op Zijn tijd Mocht Hij vertoeven, leer Hem dan gelovig te verbeiden. Tracht niet door werken en nog eens werken u de vervulling waardig te maken, want de Heere komt immers alleen tot uitgewerkten en onwaardigen. Zij dit u tot troost, dat zo de Heere vertoeft, dat zeker met alwijze bedoelingen is en voor u nodig zal zijn.

Sta dan als Habakuk op Uw wachttoren, want de Heere zal niet rusten voor Hij alles vervuld heeft en Uw ziel gered zal zijn.

Volk des Heeren. Gij, die met Habakuk op uw wachttoren staat, wij vragen u: Beleeft gij wel veel een gelovig verbeiden? Wij vrezen, dat daar nogal wat aan hapert. Hoe vaak is er ook bij Gods volk een weinig opmerken naar de stem van God. Wat weinig beleven van hetgeen de Psalmist zong:

Merk op mijn ziel wat antwoord God U geeft;

Hij spreekt gewis tot elk, die voor Hem leeft.

Sta dan veel op Uw wachttoren en zo Hij vertoeft, verbeid Hem in gelovig vertrouwen, want nog nooit is de Heere ook aan U ontrouw geweest in het vervullen van Zijn belofte en Hij zal verder zeker aan U vervullen wat Hij beloofd heeft want Hij is het, Die gesproken heeft: *Bergen mogen wijken en heuvelen wankelen, doch Mijn goedertierenheid zal niet wijken en het Verbond Mijns vredes zal niet wankelen, zegt de Heere Uw Ontfermer. AMEN*

2. DE TREURIGEN SIONS DOOR DE HEERE VERTROOST

PREDICATIE over Jesaja 61 vers 3.

Het hoofdstuk uit de profetie van Jesaja, waaruit wij voor deze ure een voor al wat uit God geboren is, zeer aantrekkelijk tekstwoord hebben gekozen, bevat een overvloed van de meest troostvolle beloften, welke in de dag van het Nieuwe Verbond door de komst en het werk van de door God gezonden en gezalfde Messias op het heerlijkst aan een arm en naar God treurend volk zouden worden vervuld en bevestigd. Immers, Christus zelf toch roept als de met de Heilige Geest gezalfde gezant des Vaders ons hierin al dadelijk toe, dat Hij komen zou om een blijde boodschap te brengen de zachtmoedigen, om te verbinden de gebrokenen van harte, om de gevangenen vrijheid uit te roepen en de gebondenen opening der gevangenis; om uit te roepen het jaar van het welbehagen des Heeren en de dag der wrake onzes Gods; om alle treurigen te troosten.

Deze zo rijke en troostvolle profetie is letterlijk vervuld, waar Christus kwam in de volheid des tijds en in Zijn borgtochtelijke; arbeid Gods wrake oefende over alle vijanden, zodat Hij de koperen deuren en ijzeren grendelen der gevangenis Zijns volks in stukken kwam te stoten, opdat de gevangenen Sions in vrijheid zouden worden gesteld.

Ja, deze belofte in de aanhef van ons teksthoofdstuk beschreven en welke in onze tekst, zij het in andere bewoordingen, weer wordt herhaald, gaat nog door bij voortduur vervuld te worden. Zo dikwijls toch Christus komt tot Zijn in banden zuchtend of om Hem treurend volk, zo dikwijls komt Hij ook om hun boeien te verbreken en hen de zaligste vrijheid te schenken. Ja, om daarbij alle treurigen Sions zo rijkelijk te troosten, dat hun tranen gedroogd, hun naaktheid gedekt en zij onder de bearbeiding des Geestes met zulk een wasdom gezegend worden, dat zij genoemd zouden worden eikenbomen der gerechtigheid, een planting des Heeren, opdat Hij verheerlijkt worde.

In het bijzonder mag het wel onze opmerkzaamheid trekken, dat waar wij in ons teksthoofdstuk het gouden koord der belofte zich al verder en verder zien ontrollen, dat dit koord juist wordt geworpen om de lendenen van een ellendig en in zich zelf zo diep ongelukkig en treurend volk.

Wanneer men er toch nauwkeurig op let, dan ontdekt men dat alle beloften, in ons teksthoofdstuk vervat, niet zozeer gericht zijn tot een volk, dat zich van hun aandeel in Christus en de vergeving der zonden bewust is, maar aan het adres worden gezonden van hen, die gebroken van hart en verslagen van geest al schreiend voor God in het stof liggen, wier ogen van droefheid naar God druppen en die met reikhalzend verlangen uitzien naar de vrede met God. Ja, die hongeren en dorsten naar Zijn gunst en gemeenschap, die dus de vertroosting Gods ook het meest behoeven, daar zij van droefheid en nood dreigen te bezwijken. Aan deze zullen dan ook al Gods beloften in en door de, door de Vader gezalfde Christus worden vervuld.

En even zeker als God deze belofte vervuld heeft aan het vleselijk Israël bij hun uitleiding uit de gevangenis van Babel, ja even zeker als Hij in Zijn Christus in de volheid des tijds, toen het jaar van Gods welbehagen en de dag der wrake onzes Gods was gekomen, Zijn uitverkoren gemeente verlostte uit de kerker der zonden en des doods, even zeker zal God ook de belofte in onze tekst vervat, te Zijner tijd getrouwelijk vervullen aan ieder van dat volk, die thans nog zuchtend uitroept: *Och, dat Israëls verlossing uit Sion kwame en God de gevangenis Zijns volks mocht wenden als waterstromen uit het Zuiden.*

Want die God, Die in Zijn eeuwige verbondstrouw Zijn Christus kwam te zenden om de gevangenen vrijheid uit te roepen en de gebondenen opening der gevangenis, zal in die ure, als dat zuchtende volk uitgezucht en uitgetreurd zal zijn en ze tot niets meer in staat zullen zijn dan de uitroep: "Het is buiten hope!", tot deze uitgeledigde zielen de Man Zijns raads komen te zenden, die aan hen zal doen zoals dat beschreven staat in de woorden van onze tekst, Jesaja 61 vers 3:

Om de treurigen Sions te beschikken, dat hun gegeven worde sieraad voor as, vreugdeolie voor treurigheid, het gewaad des lofs voor een benauwde geest, opdat zij genaamd worden eikenbomen der gerechtigheid, een planting des Heeren, opdat Hij verheerlijkt worde.

Laat ons dan met elkaar naar aanleiding van deze woorden enige ogenblikken stilstaan bij:

De treurigen Sions door de Heere getroost.

En achtereenvolgens letten op:

1. Een gekenmerkt volk;
2. Een heilrijke belofte;
3. Het God verheerlijkend einddoel.

1. EEN GEKENMERKT VOLK.

Met welk een merkwaardige benaming, geliefde toehoorders, worden in het woord van onze tekst zij aangeduid, aan wie de Gezalfde des Vaders een overvloed van de rijkste zegeningen komt toe te zeggen. Zij worden hier genoemd "Treurigen Sions."

De naam Sion komt herhaaldelijk in de Heilige Schrift voor, maar in verschillende betekenis. In de eigenlijke zin wordt met de naam Sion bedoeld een der bergen, waarop Jeruzalem was gebouwd. Soms wordt met de naam Sion ook wel de gehele stad Jeruzalem bedoeld en ook wel de gehele Israëlitische Kerk in het algemeen, omdat God in haar midden, als het volk van Zijn bijzonder eigendom, wilde wonen en tabernakelen.

De naam Sion heeft voor het oude bondsvolk steeds een bijzondere klank gehad, die hun harten met geestdrift kon vervullen. Hoort ze slechts klagen, wanneer ze ver van dat geliefde Sion in ballingschap verkeren: *Aan de rivieren van Babel, daar zaten wij, ook weenden wij, als wij gedachten aan Sion* (Psalm 137 vers 1). Lieder en Sions te zingen in een vreemd land, het was hun onmogelijk. Een inwoner van Jeruzalem, dus van Sion, te zijn was dan ook de heerlijkheid van de Israëliet.

Toch, hoe schoon het aardse Sion onder de oude bedeling dan ook moge zijn geweest en hoe begeerlijk het burgerschap daarvan ook was, toch was het slechts een schaduwbeeld van het geestelijk Sion, waarnaar dat volkje, hetwelk op zo bijzondere wijze in onze tekst wordt aangeduid, wordt genoemd. Het zijn dus geestelijke Sionieten, waarop wij hier worden gewezen, dat door God levend gemaakte volk, dat overgebracht is van de duisternis tot Zijn wonderbaar licht, dat door genade de besnijdenis des harten is deelachtig geworden en vanuit de dood der zonden overgebracht is in het leven der genade, welks aangezicht gewend is naar dat hemelse en eeuwige Sion, waarvan de Bouwheer en Kunstenaar God is.

Ja, onder deze geestelijke Sionieten hebben wij te verstaan dat volk, dat door genade God en zichzelf heeft leren kennen, dat bij aan- of voortgang ontdekt wordt aan eigen ellende en aan het lievens- en dienenswaardige, dat er in God ligt en in hijgend verlangen naar Gods gemeenschap met de dichter heeft leren uitroepen:

*Ja, mijn ziel dorst naar de Heer',
 God des levens, ach wanneer,
 Zal ik nad'ren voor Uw ogen,
 In Uw huis Uw naam verhogen?*

Deze burgers van het geestelijk Sion, ze worden niet meer zoals onder het Oude Verbond, uitsluitend gevonden onder de vleselijke nakomelingen van Abraham. Neen, onder het Nieuwe Verbond worden daarvan deelgenoot Jood en Heiden, Barbaar en Scyth. De Psalmddichter zong hier reeds van:

*De Filistijn, de Tyriër, de Moren,
 Zijn binnen U, o Godsstad, voortgebracht;
 Van Sion zal het blijde nageslacht
 Haast zeggen: Deez' en die is daar geboren,*

Deze geestelijke Sionieten worden niet allen gelijkelijk bedeed, zijn ook niet allen eender gesteld. Er zijn er die al juichend mogen uitroepen: Looft de Heere mijn ziel en al wat binnen in mij is, Zijn heilige naam. Maar er zijn er ook die bedroefd en treurend hun weg gaan en al schreiend klagen: Zo Gij Heere de ongerechtigheid gadeslaat, wie zal dan bestaan? Op deze past ten volle de naam "Treurigen Sions", met welke benaming de Heere hen aanduidt en aan wie Hij de heerlijkste weldaden zal komen te schenken.

Om enigszins te kunnen begrijpen wat deze weldaden voor dezulken betekenen, is het wel nodig deze treurigen en hun treuren nader te beschouwen.

Waarover hun treuren gaat;

hoe zij daartoe gekomen zijn en de aard van hun treuren.

Waarover zij treuren?

Als wij hen dit zouden vragen, zouden zij al dadelijk antwoorden, dat zij allereerst hebben leren treuren over zichzelf, omdat zij eertijds zo lang en zo veel tegen de Heere hebben gezondigd, waardoor hun ziel met de bitterste smart is vervuld geworden en zij zo menigmaal de klacht van de Psalmddichter tot de hun moeten maken, waar hij uitriep: *Ik ben bekommerd vanwege mijn zonden*. En met de profeet van de oude dag instemmen: *Och, dat mijn hoofd water ware en mijn oog een springader van water, om dag en nacht mijn breuk te kunnen bewenen*.

Het is deze treurigen ook tot grote droefheid, dat zij, door smartelijke ervaring geleerd, de Heere geen beterschap durven beloven, omdat zij, ook na ontvangen genade, het nog gedurig weer voor de Heere bederven en de zonden van hun hart maar niet te boven kunnen komen, omdat zij vanwege hun zondige aard het tot hun smart leren verstaan, dat zij de Heere dagelijks arbeid maken met hun zonden en vermoeien met hun ongerechtigheden.

Het treuren van deze Sionieten is zo veelzijdig. Behalve over zichzelf, over hun zonden en afmakingen, moeten zij zich ook nog zo vaak bedroeven over de gedragingen van anderen. Bijvoorbeeld als zij het mee moeten maken hoe door degenen, met wie zij in de wereld moeten verkeren of arbeiden of soms ook wel door hun naaste betrekkingen, de Heere zo snood wordt beledigd en gesmaad. Ook treuren zij over de zonden van land en volk, als zij aanschouwen hoe Gods Woord verworpen, Zijn wetten en ordinantiën worden veracht en bespot.

Het is hun echter vooral een oorzaak van de bitterste smart te moeten ervaren, hoe zij nog altijd buiten God staan, hoe zij nog altijd niet durven of kunnen zeggen: *Jezus is de mijne en ik ben de Zijne*. Een smart dus vanwege hun Gods en Christus' gemis.

Zij zijn treurig, omdat zij maar niet voor de Heere kunnen doen, wat zij toch zo begerig zijn om te doen. Zij zitten in zak en as, omdat zij niet zijn, die zij wezen moeten.

Hun treuren gaat ook over het uitblijven van Gods beloften. De Heere toch stelt de vervulling wel eens zo lang uit, dat zij zich wachtersmoede komen af te vragen: Zal het nog ooit gebeuren?

En buiten al dit treuren om geestelijke zaken, is er ook nog de kommer en het verdriet, dat zij met de wereld gemeen hebben, namelijk de tegenspoeden en rampen van het tegenwoordige leven, welke ook Gods kinderen niet bespaard worden.

Als vanzelf komen wij nu tot de vraag: Hoe zijn deze geestelijke kinderen Sions in deze toestand gekomen? Wie leerde hen dat treuren?

Uit zichzelf toch zal niemand onzer er ooit toe komen te treuren over de zaken, zo even genoemd. Ieder onzer kent wel een droefheid naar de wereld, zij het de een meer dan de ander. Ook een droefheid over het verlies van dierbare betrekkingen of over tegenspoeden en rampen. Doch indien het daarbij blijft, is het een droefheid die uiteindelijk de dood werkt. Maar een droefheid naar God, waarvan deze treurigen Sions blijk geven, werkt een onberouwelijke bekering tot zaligheid en kan alleen bewerkt worden door God, die om Christus' wil door Zijn geest deze droefheid naar Hem en Zijn gemeenschap in hun harten opwekt.

Deze droefheid is dus van Goddelijke oorsprong en kan dus geen wanhoopsdroefheid zijn zo als een Ezau en Judas te aanschouwen gaven, geen gedwongen droefheid van Kain, Farao of Achab, noch een duivelse droefheid van Saul, welke alle de dood werkten, doch van Goddelijke oorsprong zijnde, vrucht van het zaligmakend werk van de Heilige Geest in de harten der Zijnen.

Een eigenschap van deze door God gewerkte droefheid is, dat deze niet voortkomt uit vrees voor straf, maar teweeg wordt gebracht door een heilig leedwezen bij het zien hoe een goeddoend God door hun zonden is beledigd. Het is een droefheid naar God, Wiens gunst en gemeenschap zij niet kunnen missen.

Deze treurigen Sions geven juist door hun droefheid het kenmerk te zien van waarachtige wedergeboorte uit God. Het drukt hen het stempel op van ware Sionieten te zijn.

Het is waar, deze droefheid is o zo smartelijk in het beleven, doch hoe wonderlijk het moge schijnen, toch o zo begeerlijk. Vraagt het dat treurende volkje maar eens of ze deze droefheid zouden willen missen. Dan zult ge vernemen, dat zij haar voor al de schatten der wereld niet zouden willen verwisselen, hoe neergedrukt en ongelukkig zij er vaak onder zijn.

Neen, zij zijn er soms wel eens droevig over, dat zij niet meer en niet hartelijker kunnen treuren. Dit ontlokt hen dan de verzuchting:

*Och, mocht ik nog een hartelijk klagen
En mijn nood tot Jezus dragen;
Dit zou verlichten mijne pijn.*

Ja, zij treuren omdat zij de grond uit hun treuren verliezen en het moeten belijden: Het zal nooit om mijn treuren kunnen zijn, als God mij genadig zal zijn, maar het zal alleen vrije genade zijn als God mij mijn schuld en zonden vergeeft, mij vrijspreekt en mij Zijn liefde en gunst doet ervaren.

Maar hoe waar dit ook moge zijn, toch is het ook waar, dat het niet zal gaan zonder dit treuren. Als Christus zelf toch zegt: Zalig zijn zij die treuren, want zij zullen vertroost worden, dan spreekt hier duidelijk uit, dat treuren aan vertroosting vooraf gaat. Nooit

zouden zij de vertroosting deelachtig worden, als zij niet eerst door de Heere tot treuren waren bewerkt.

In onze tekstwoorden komt dit ook weer zo in het bijzonder uit. Voor wie toch zegt hier de Gezalfde des Vaders gezonden te zijn om te vertroosten en de heerlijkste zaken te schenken? Voor wie anders dan Sions treurigen van geest?

Wat deze zaken wel zijn, zal ons duidelijk worden als wij stilstaan bij ons tweede punt:

2. EEN HEILRIJKE BELOFTE.

Om een gegeven belofte op haar werkelijke waarde te schatten en daarop vertrouwen te stellen, is het nodig te weten wie en van hoedanige aard de Belover is.

Is dit reeds zo, als het om natuurlijke zaken gaat, van hoeveel meer belang is dat dan wel als het geestelijke, dus eeuwige dingen betreft. Waar dan nu in onze tekst aan de door ons besproken treurigen de heerlijkste en onschatbaarste weldaden worden beloofd en welke aan hen zullen worden geschonken, dan kan het niet anders of wij vragen ons af: Wie is deze Belover en Schenker?

Het antwoord hierop wordt ons reeds gegeven in de eerste verzen van ons teksthoofdstuk. Daar toch treedt Hij op als die Prediker bij uitnemendheid, die kon getuigen: *De Geest des Heeren Heeren is op Mij, omdat de Heere Mij gezonden heeft om een blijde boodschap te brengen de zachtmoedigen.* Hij, die hier zo spreken kon, wij weten dat Hij is die Leraar bij uitnemendheid, van Wie een Elihu eenmaal uitriep: *Wie is een Leraar gelijk Hij.* Hij toch is een prediker, die met macht is omgord. Die slechts spreekt en het is er, gebiedt en het staat er. Op Zijn machtwoord moet de droefheid zich vleugelen maken, want Hij is het, Die de blijdschap gebiedt.

Hij is ook de ware Zielsarts, de enige Heelmeester in Israël. Zelf toch zegt Hij van Zijn zending door de Vader: *Hij heeft Mij gezonden om te verbinden de gebrokenen van hart.* Hij bezit en past altijd de ware medicijnen tot genezing of heling toe, hetzij balsem uit Gilead of honing uit de rotssteen, hetzij een bittere medicijn voor een doodkranke ziel, Hij geneest door bloed. Door Zijn bloed is ons genezing geworden.

Hij is ook die machtige Verlosser, Die opening der gevangenis gebiedt en de gebonden loslating schenkt. Hij verbreekt naar Zijn wil boeien en banden, ontsluit deuren en poorten, als Hij zijn Petrus tot de vrijheid wil leiden.

Ja, Hij Die de treurigen Sions zo'n rijkdom van troost belooft, is die Hemelheraut, Die uitroept het jaar van het welbehagen des Heeren en de dag der wrake onzes Gods, hetwelk ziet op dat ogenblik, zuchtend volk in ons midden, waarnaar Uw ziel reikhalzend uitzielt, wanneer Hij naar Zijn welbehagen U volkomen zal zaligen en wraak oefenen aan Uw vijanden.

In één woord, die Belover is Jezus Christus, de van God gezalfde en gezonden Leraar Zijns volks, Die uit kracht van Zijn zalving de enige en juist geschikte is om te doen hetgeen mensen noch engelen vermogen, om de treurigen Sions te troosten.

Op welke wijze Hij belooft dit te zullen doen, wordt ons in het verdere verloop van onze tekst duidelijk verklaard.

"Om de treurigen Sions te beschikken", zo vangt de tekst aan. Beschikken was in oude tijden het onbetwiste recht van een koning, die hierdoor naar believen over zijn onderdanen kon beschikken. Hoe Goddeloze heersers dit recht gebruikten, toont ons de geschiedenis van Rehabeam, die zijn volk beloofde hen met schorpioenen te zullen kastijden. Van een Manasse, die naar willekeur zo veel onschuldig bloed deed vloeien, dat Jeruzalem er mede vervuld was. Denk ook aan Herodes en de kindermoord te Bethlehem, aan Nero en zoveel anderen.

Een rechtvaardig koning daarentegen gebruikte dit beschikkingsrecht tot welzijn van zijn land en volk. Zo ook Koning Jezus. Hij heeft steeds het heil der zijn op het oog en beschikt voor hen niets dan goeds. De onderkoning Jozef beschikte zijn broeders elk zijn deel.

Zo ook Koning Jezus. Hij beschikt Zijn volk elk zijn deel, Zijn Benjamins soms een dubbel deel, doch voor ieder juist zoveel als tot hun zaligheid nodig is. Maar om dat te kunnen beschikken, wat heeft dat die Christus, Die zich voor hen borg stelde, een bloed en tranen gekost. Waar toch Zijn volk niets kon verwerven of betalen, daar zien wij Hem om alles te kunnen betalen, in het hof van Gethsémané met bloedig zweet overdekt, wriemelen als een worm in het stof van hun schuld. Daar zien wij Hem met doorploegde rug, met doornen gekroond en met een spotkleed omhangen op Gabbatha tentoongesteld. Ja, daar zien wij Hem op Golgotha's kruis als een schouwspel voor mensen en engelen, stervend hangen tussen hemel en aarde. Maar ook horen wij Hem ten laatste uitroepen: *Het is volbracht*.

En zo nu beschikte Hij Zijn treurend volk al het heil, hetwelk Hij in onze tekst belooft hun te schenken. Zelf kunnen zij het niet verdienen, daarom belooft Hij hun te geven wat Hij voor hen heeft beschikt, ganselijk om niet, zonder geld en zonder prijs.

Waarin dat bestaat, vernemen wij uit onze tekst, waarin van zoveel kostelijke zaken in zo heerlijke verscheidenheid gesproken wordt, dat ieder waarlijk treurige, die van dat alles deelgenoot mag worden, genoeg heeft om getroost te leven en eenmaal zalig te sterven. Wanneer wij de in onze tekst beloofde weldaden in hun heilrijke veelzijdigheid bezien, komt het ons voor, dat elk deel hiervan een afzonderlijke beschouwing overwaard is.

"Dat hun gegeven worde sieraad voor as", wat betekent dat? Dit beeld is ontleend aan een Oosterse gewoonte om in tijden van bittere droefheid en smart de sierlijke klederen

en kleinodiën af te leggen en zich zakken om te hangen en met as te bestrooien of in het stof ter neder te zitten. Men gaf daarmede niet alleen zijn diepe droefheid te kennen, doch tevens ook dat men zich als stof en as beschouwde. Ja, men beleed er mede zich niet anders waardig te keuren dan als stof en as onder Gods voetzolen vertreden te wolfden. Job geeft hiervan een beeld te zien, toen hij betuigde zich voor Gods aangezicht in stof en as te verfoeien, Ook een Achab vertoonde dit, even als ook de Ninevieten.

Zo nu zit ook Gods volk, doch in geestelijke zin, in de as van zelfverfoeing en berouw ter neder. Ja, de treurigen Sions dragen ook as op hun hoofd vanwege hun zonden en Godsgemis.

En nu komt de Heere tot dit treurende volk en roept hun toe, dat Hij hen van die as zal ontdoen en hen met sieraad zal kronen. Op de mogelijke vraag waaruit dat sieraad bestaat, mogen wij antwoorden: *Het omvat de gerechtigheid en heiligheid van Christus*. Het voornaamste sieraad voor Gods volk is toch het beeld Gods duidelijk te vertonen. Tot dat sieraad behoort die kroon, samengevlochten met de heerlijkste en dierbaarste paarlen der meest heilrijke beloften Gods, welke alleen in Christus Ja en Amen zijn. Dat sieraad omvat ook het aller-kostelijkste snoer, samengesteld uit de heerlijke vruchten door Gods Geest gewerkt in het hart van Zijn volk, namelijk: die stille geest, welke kostelijk is voor God; die zachtmoedigheid, welke uit Christus vloeit; die onderworpenheid aan de Heere; die ootmoed, kleinheid en getrouwheid, waarmede Gods Geest Gods kinderen vervult. Ook mogen wij onder dat sieraad verstaan die innige toegenegenheid tot God en Christus, tot Zijn Woord, Zijn Wet en Zijn volk.

En dat heerlijke sieraad nu, zo zegt hier de Afgezant des Vaders tot de in zak en as ter

neder zittende treurigen Sions, zal ik u geven in de plaats van uw as. Welk een onschatbaar heerlijke ruil wordt hen hiermede in het vooruitzicht gesteld, zo moeten wij hier uitroepen. En dit is nog slechts een deel van al de schatten, welke hun beloofd worden.

Want al dadelijk volgt er toch op: "Dat hun gegeven worde vreugdeolie voor treurigheid." Dit beeld wijst ook weer heen naar een gewoonte in Israël, waar men zich in dagen van vreugde en blijdschap kwam te zalven met welriekende oliën, Vandaar de naam vreugdeolie.

En nu belooft de Heere aan Zijn treurend volk dat Hij hun treurigheid zou wegnemen en hen daarvoor met vreugdeolie zou verblijden. Onder die vreugdeolie hebben wij te verstaan de zalfolie van de Heilige Geest. Het is de Geest van de belofte der aanneming tot kinderen, waardoor de treurigen Sions, die hiermede begiftigd worden, moeten uitroepen: Hij maakt mijn hoofd vet met olie, mijn beker is overvloeiende.

Ja de Heere belooft hier, dat die vreugdeolie hen geheel zal doortrekken, waardoor zij in het werk des Heeren vlug en vaardig worden, want gelijk olie de eigenschap heeft alles wat met haar wordt doortrokken, lenig, buigzaam, handelbaar te maken, zo ook zal het de treurigen Sions vergaan als God hen met deze vreugdeolie zal zalven. Dan worden ze vaardig in alles, dan gaat alles wat eerst zo tegenstrevend, zo stug en moeilijk ging, door de inwerking van deze vreugdeolie als vanzelf. Het kerkgaan, bidden, onderzoeken van Gods Woord, ja alle geestelijke verrichtingen, gaan dan o zo gemakkelijk. Het valt dan alles zo licht en wordt zo hoogst vermakelijk.

En boven al hetgeen de Heere hier aan de treurigen Sions belooft te schenken, komt Hij er ook nog aan toe te voegen: "Het gewaad des lofs voor een benauwde geest."

Een benauwde geest. Dit toch is zeker wel het bezit van deze treurenden. Hoeveel is er niet dat hen benauwt. Daar is in de allereerste plaats een grote open staande schuld. Daar is een vreselijke toorn. Daar is een ontzaglijke eeuwigheid en niet in het minst een zondig bestaan, dat zich niet laat bekeren.

Maar hoort het, o zuchters in ons midden, die door zulk een benauwde geest geprangd worden, wat de Heere hier belooft. Aan dezulken belooft Hij, dat Hij die benauwdheid, die benauwde geest van hen zal wegnemen en hen in plaats daarvan zal bekleden met heil, ja hun een gewaad des lofs zal schenken.

En als dit ons zal gebeuren, o benauwden in ons midden, dan zullen wij zeker onze harp niet aan de wilgen laten hangen, maar zal het langs de snaren ruisen: Looft de Heere mijn ziel en al wat binnen mij is Zijn heilige naam.

Welk een verwisseling toch vindt er dan plaats. Dan zit die treurende Sioniet niet langer meer in zak en as, doch met dat schone sieraad bekleed en doortrokken met het lieflijk reukwerk van de Heilige Geest, klinkt dan zijn jubelend vreugdelied: *Hij heeft mij bekleed met de klederen des heils; de mantel der gerechtigheid heeft Hij mij omgehangen.*

Om hun dit alles te geven, zo zegt de Hemelheraut, *ben Ik gezonden, opdat zij zouden genaamd worden eikenbomen der gerechtigheid, een planting des Heeren.*

Eikenbomen der gerechtigheid, welk een benaming, zo moeten wij hier in bewondering uitroepen. Eikenbomen, zo zal dus een volkje genaamd worden, waarvan de een denkt een doorn of distel te zijn; de ander zich niet anders kent dan een gekrookt rietje of een rokende vlaswiek. Nog anderen vrezden slechts holle wilgen te zijn.

Ja, mijn geliefde toehoorders, want de Heere zegt dat dit alles zal veranderen. Want

als Hij Zijn beloften aan hen vervuld zal hebben, dan zullen zij hierdoor geheiligd, blijken geen doorn, distel of gekrookt riet meer te zijn, maar dan zullen zij zijn eikenbomen der gerechtigheid.

Dan toch zullen zij niet meer door de wind heen en weder bewogen worden, maar zullen vast staan in Christus' gerechtigheid, in Gods hart en verbond. Als een eik zo diep geworteld en vast. Als een eik zo buigzaam, doch onbreekbaar. Als een eik zo duurzaam, statig en recht.

Eikenbomen der gerechtigheid zal hun naam zijn, omdat Gods kinderen de wortel des geloofs leren slaan in een goede en vette grond. Omdat God hen zal doen wortelen in de gerechtigheid van Christus, niet in de zandgrond van eigen verdiensten, maar in de rotsgrond van Hem, Wiens werk volkomen is.

Eikenbomen zullen zij genaamd worden, omdat God Zijn volk doet wassen, opwaarts groeien en toenemen in de genade en kennis van onze Heere Jezus Christus. Omdat zij als eikenbomen zich opwaarts verheffen tot God in de hemel. Omdat zij vast staan in Gods eed en verbond en in de grond van Gods welbehagen.

Zij zullen tot zulk een hoogte opwaarts groeien deze eikenbomen der gerechtigheid, dat zij gezien zullen worden in de wereld, in de kerk en ook in de hel.

Het hout van de eik is een gewaardeerd timmerhout en zeer duurzaam. Zo ook de eikenbomen der gerechtigheid. Van dit hout bouwt God Zijn huis en tempel. Ook beveiligen zij, evenals de eik in de natuur, door hun statuur en bladerkroon andere zwakke boompjes, terwijl zij zelf de meeste stormen opvangen.

Welk een onschatbare bron van rijke zegeningen wordt alzo in onze tekst ontsloten voor treurige, rouwdragende, benauwde Sionieten en waarmede de van God gezonden Heilsheraut hen komt te vertroosten en verkwikken.

Maar ach, zo verzucht wellicht zulk een in ons midden, wanneer zal dat alles vervuld worden? Niet eerder, mijn toehoorders, alvorens hun eigen sieraad tot as zal zijn verteerd. Niet voordat al wat buiten Christus ligt en niet door Zijn Geest is gewerkt, bij hen verbrand zal zijn. Niet voordat zij als weleer een Job zich voor God in stof en as zullen verfoeien.

Als het dan zover met hen gekomen is, zal de vervulling geschieden. En die komt dan op het onverwachtst. Maar hoe heilrijk dat zal zijn, wij moeten niet vergeten, dat het hier altijd maar een klein beginseltje blijft. De volle glorie van het beloofde blijft voor de eeuwigheid bewaard en het einde van alles zal zijn de verheerlijking van God. Dit leidt ons als vanzelf er toe een ogenblik te letten op

3. HET GODVERHEERLIJKEND EINDDOEL.

De laatste woorden van onze tekst wijzen ons op dat einddoel in de woorden "Een planting des Heeren, opdat Hij verheerlijkt worde."

Hem, de Drieënige Verbondsgod komt toch de eer en verheerlijking toe voor alles wat Hij voor Zijn volk beschikt en aan hen gedaan heeft. Hijzelf toch heeft dat volk uitverkoren. Hij heeft dat Sion geplant in Zijn eeuwig Vaderhart. Daarin toch staat geheel het Sion Gods en elke Sioniet in het bijzonder, van eeuwigheid geplant. Hij heeft hen geplant, niet om een voorgezien geloof of goede werken, maar uit vrij en soeverein welbehagen naar Zijn eigen voornemen. Daarom is het Sion Gods als Gods planting onverderfelijk en onsterfelijk. Al kwam ook gans de hel met al haar list en geweld, geen enkele door God geplante Sioniet zal ooit uit Zijn hand worden gerukt. Hij plant ze op Zijn tijd in de vette gronden van Jezus' bloed en gerechtigheid. Hij verzorgt ze daarna met zorg als de grote Hovenier, zodat ze wassen en toenemen in Godskennis, in Christus' kennis en in zelfkennis.

Dat zij waarlijk een planting Gods zijn, blijkt uit de vruchten, welke God aan de

bomen van Zijn hof weet te kweken, zodat ze aan hun vruchten als een planting des Heeren worden herkend en waarin Hij, de grote Planter, wordt verheerlijkt. Als wij een schone zorgvuldig gekweekte boom, plant of bloem zien en bewonderen, wordt daarin als vanzelf de kunst en zorg van de planter en hovenier geroemd. Dit nu zien wij ook in elk van Sions kinderen. Al het schone, dat aan hen gezien wordt vanaf de wortel tot de bladeren, bloemen en vruchten, alles daaraan verkondigt ons Gods vrije genade en de kunst van Hem, Die zelfs uit stenen Abrahams kinderen kan verwekken en een distel in een mirt weet te veranderen.

Waar dan ook Gods volk zich door genade bewust mag worden een planting des Heeren te zijn, daar moeten zij, hoe kan het ook anders, van al hetgeen zij bezitten en van wat zij door genade geworden zijn, uitroepen: Niet ons o Heere, niet ons, maar Uw naam alleen geef eer om Uwer goedertierenheid, om Uwer waarheid wil. Ja, daar heet het met de Apostel Paulus: *Waar is dan de roem? Hij is uitgesloten. Door wat wet? Der werken? Neen, maar door de wet des geloofs.*

TOEPASSING.

Geliefde toehoorders. Wij mochten in deze ure een ogenblik stilstaan bij de geestelijke betekenis van een klein, doch door zijn inhoud dierbaar gedeelte uit de profetieën van de Profeet Jesaja, waarin wij de Gezondene des Vaders, de hemelse Heilsheraut, door de mond van Zijn profeet, aan treurende Sionieten horen bekend maken, wat het doel van Zijn zending was, namelijk om zulke treurigen te vertroosten, waar bij Hij hun tevens zulke heerlijke beloften schenkt, die hen, wanneer zij aan hen vervuld zullen zijn, als eikenbomen der gerechtigheid zouden doen kennen, als een planting des Heeren, waardoor Hij verheerlijkt zou worden.

Zuchters in ons midden, wij vragen u: Hebt ge niet, toen wij u die treurigen Sions voorstelden en de redenen waarom zij treurden, daarin uw eigen beeld ontdekt? Was dat alles u een onbekende zaak? Hebt ook gij uzelf niet leren kennen als een doorn of distel, der verbranding waard? Hebt gij niet om uw gedurige afmakingen uzelf voor de Heere leren verfoeien in stof en as?

Waar dit zo bij u is, en dat durft gij niet te ontkennen, daar behelst het woord van onze tekst ook voor U zulk een grote troost, al zult gij dit zo maar niet kunnen aanvaarden. Maar dit behoeft ook niet. Het wordt alles gegeven. Die sierlijkheid voor uw treurgewaad kan ook niet worden verdiend. Het is niet te koop, doch wordt alleen uit genade geschonken, gans om niet. Ja, het is u beschikt door soeverein welbehagen en is verworven door Jezus' bloedig lijden en sterven.

Omdat Hij tot as werd verteerd, daarom zal God u niet verteren. Omdat Hij met een spotkleed, met het gewaad van ellende en schuld werd bekleed, daarom zal Hij u gewisselijk, maar ter Zijner tijd, met het gewaad des lofs bekleden. Omdat Hij met doornen werd gekroond, daarom zult gij een eikenboom der gerechtigheid genaamd worden. Daarom zal ook aan alle treurigen Sions het woord bevestigd worden: *Zalig zijn zij die treuren, want zij zullen vertroost worden.*

Gij onbekeerde medereizigers naar de eeuwigheid in ons midden. Gij, die van dit treuren niets kent, die nog nooit in waarheid smart over uw zonden hebt leren kennen, misschien wel eens uit vrees voor de eeuwigheid, doch nog nooit omdat gij daarmee een goeddoend God hebt beledigd, waardoor gij uzelf voor de Heere in stof en as zoudt verfoeien, hoe treurig is uw toestand. Nu reist gij zonder vertroosting voort naar een ontzaggelijke eeuwigheid.

Mocht het de Heere behagen u door Zijn Geest uw zonde en schuld zo op het hart te binden, dat gij met de tollenaar mocht komen uit te roepen: *O God, wees mij zondaar*

genadig!

Volk des Heeren! Hoe rijk zijt gij bedeed, hoeveel mocht gij reeds van de Heere ontvangen. Hoe vaak mocht gij Zijn vertroosting genieten en hoe menigmaal de vervulling van Zijn beloften ondervinden, zodat gij mocht uitroepen: *Hij heeft mijn weklacht en geschrei veranderd in een blijde rei.*

Toch, hoeveel dit ook is en hoe zalig van dit alles deelgenoot te zijn geworden, toch moeten wij ook weten, dat dit alles nog maar een heel klein beginseltje is van hetgeen de Heere voor de zijnen voor de eeuwigheid bewaart en Hij alle Sionieten, de kleinen en de groten, eenmaal volkomen en heilig volmaakt zal schenken en hun als in de schoot zal werpen.

Ziende hierop en gedachtig aan wat het de Heere gekost heeft dit alles voor de zijnen te verwerven en waarom Hij dit deed, is er alle reden om in aanbidding verzonken het de dichter na te zeggen:

*Die gunst heeft God Zijn volk bewezen,
Opdat het altoos Hem zou vrezen,
Zijn wet betrachten en voortaan
Volständig op Zijn wegen gaan.
Men roem' dan d'Oppermajesteit
Om zoveel gunst in eeuwigheid.*

AMEN.

Jacob Cornelis WIELHOUWER, (1875-1956)

Jacob Cornelis Wielhouwer werd op 21 december 1875 geboren te Nieuwe Tonge. Zijn ouders waren Leendert Wielhouwer (van beroep schoenmaker) en Neeltje Roozenbeek. Uit het huwelijk werden vijftien kinderen geboren, van wie twaalf op jonge leeftijd overleden. Voor de geboorte van Jacob had de Heere aan zijn moeder te kennen gegeven dat Hij het kind had verkoren om een boodschapper te zijn van het Evangelie.

Vanaf zijn jeugd had Jacob diepe indrukken van dood en eeuwigheid. Vaak durfde hij niet te gaan slapen omdat hij bang was dat hij in de eeuwigheid wakker zou worden. Toen hij zestien jaar oud was, overleed zijn vader. De begrafenis werd geleid door ds. P. den Boer, predikant van de Vrije Gereformeerde Gemeente te Melissant, en ds. M. van der Spek, predikant van de Gereformeerde Gemeente onder het kruis te Dirksland. Ds. Van der Spek legde voor de jonge Wielhouwer de nadruk op: 'Haast u om uws levens wil.'

Zijn vader had een schoen- en zadelmakerij en Jacob moest het bedrijf nu voortzetten. Aanvankelijk floreerde de zaak niet erg, maar later ging het beter.

Eens overkwam Wielhouwer een ernstig ongeluk. Zijn hoofd werd door een stuk ijzer getroffen. Een ernstige hoofdwond was het gevolg. Hij herstelde en zag dat de Heere geen lust in zijn dood had. In zijn hart werd de keus geboren om de Heere te dienen.

Toen hij negentien jaar oud was, moest hij zijn militaire dienstplicht vervullen. Omdat hij vrijmoedig voor zijn overtuiging uitkwam, heeft hij het in dienst niet gemakkelijk gehad. De burgemeester van Nieuwe Tonge schreef een verzoekschrift om Wielhouwer van zijn militaire plichten te ontslaan, omdat hij kostwinner was. Dat verzoek werd ingewilligd en hij kwam weer thuis.

In april 1898 legde Wielhouwer belijdenis des geloofs af in de Gereformeerde Kerk te Middelharnis. Toen deze gemeente het jaar daarop vacant werd, verzocht de kerkenraad aan Wielhouwer te catechiseren, waaraan deze voldeed.

In deze tijd ging hij zwaar gebukt onder het gevoel van zijn schuld. Het dreef hem uit tot God. Toen het van zijn kant een onmogelijke zaak werd, liet God hem Zijn Zoon zien en mocht hij verzoening vinden. Enkele predikanten vroegen hem of hij roeping gevoelde voor het predikambt. Eerst gaf hij ontwijkende antwoorden, maar ten slotte kon hij niet ontkennen dat het de begeerte van zijn hart was.

Na een onderzoek moest hij ten overstaan van een classicale commissie een proefpreek houden. Wielhouwer sprak bij die gelegenheid over Job 14:1. Het oordeel luidde positief en hij kreeg toestemming om een stichtelijk woord in de Gereformeerde Kerken te gaan spreken.

In 1901 aanvaardde hij een benoeming als voorganger van een hervormde evangelisatie in Ooltgensplaat (Langstraat).

Op 21 juni 1903 nam hij hier een nieuw kerkgebouw in gebruik. In zijn 'feestrede' blikte hij terug op de tijd die achter hem lag: 'Zwaar was mijn taak in uw midden,

moeilijk de arbeid mij opgelegd. De God, Die ik van mijn jeugd af, doch met veel zwakheid heb gediend heeft mij veel kracht en vrijmoedigheid geschonken. Ik heb in deze drie jaren, dat ik in uw midden arbeide velerlei toestanden doorleefd. Ik heb vaak als met tranen gezaaid, doch God heeft mij nooit verlaten. Eens was ik moede-loos daar ik weinig verandering in uw midden bespeurde, ik wilde u heimelijk verlaten. Doch mij kwamen deze woorden voor de geest: Niet door kracht, noch door geweld, maar door Mijn Geest zal het geschieden. Dit deed mij van die tijd af met vertrouwen op God arbeiden.'

In 1905 verzocht Wielhouwer om als voorganger te worden toegelaten in de Ledeboeriaanse gemeenten. Hij werd echter afgewezen.

In 1906 ontving hij een beroep van een zelfstandige gemeente te Paterson-Peoples Park (Amerika). Dit beroep nam hij aan. Op zondag 1 juli 1906 nam hij in de morgendienst afscheid van zijn gemeente en 's middags sprak hij in de hervormde kerk van Ooltgensplaat. De volgende zondagmorgen sprak hij in Den Bommel en 's avonds ging hij voor in de Gereformeerde Gemeente onder het kruis te Dirksland. Hij werd toegesproken door ds. A. Makkenze, de predikant van die gemeente. Toen Wielhouwer met de boot uit Rotterdam vertrok, waren er veel vrienden aanwezig om hem vaarwel te zeggen. Niet alleen zijn moeder, maar ook zijn zus, haar man en hun kind gingen mee naar Amerika.

Op 23 oktober 1906 werd Wielhouwer geëxamineerd door ds. T. Hager. Deze bevestigde hem kort daarop als predikant van Paterson-Peoples Park, zijn vroegere gemeente. Op 23 juli 1907 bevestigde hij ook ds. Wielhouwers huwelijk met Jennie Cooper. Ze was een dochter van een van ds. Wielhouwers ouderlingen. Oorspronkelijk was Kuyper de naam van de familie, maar later werd die gewijzigd in Cooper. Het echtpaar Wielhouwer kreeg elf kinderen.

Ds. Wielhouwer was zeer gehecht aan de Nederlandse taal en hij was bevreesd dat de jeugd de taal zou verleren. Daarom gaf hij een Spel en leesboekje voor de zondagsschool uit.

Tijdens het verblijf van ds. Wielhouwer breidde de gemeente Peoples Park zich sterk uit. Met zegen heeft hij hier gewerkt.

In 1915 ontving hij een beroep van een zelfstandige gemeente uit Grand Rapids. Deze gemeente, die haar kerkgebouw aan de Turner Avenue had, was sinds haar ontstaan in 1887 achtereenvolgens gediend door de predikanten T. Meijster, C. Werner en T. Hager. In deze gemeente werden tot ongeveer 1967 de psalmen van Datheen gezongen. Ds. Wielhouwer nam dit beroep aan. Op 12 december 1915 werd hij door ouderling W. van Dijke bevestigd, nadat ouderling A. Bouwense een preek over Genesis 12:2b gelezen had. Ds. Wielhouwer verbond zich aan de gemeente met een preek over 1 Koningen 3:7-9.

In 1918 sloot de gemeente zich aan bij de Nederlandsch Gereformeerde Gemeenten.

Op 18 september 1921 was er bediening van het Heilig Avondmaal. Tijdens de bediening zei ds. Wielhouwer ineens: 'Het is de laatste maal dat wij hier zoals nu bij elkaar zijn. Een van ons gaat naar huis. De Heere heeft mij met kracht deze woorden gegeven uit Johannes 11:28: "De Meester is daar en Hij roept u." ' Eer de dag voorbij was, was ouderling W. van Dijke ingegaan in de eeuwige rust.

Ds. Wielhouwer had een zwakke gezondheid. Diverse malen was hij ernstig ziek. Daarbij had hij veel last van hooikoorts. Op advies van de dokter verbleef hij regelmatig enkele weken in het noorden van Michigan. Daar had hij er weinig last van.

In 1938 brachten ds. en mevrouw Wielhouwer een bezoek aan Nederland. Ze logeerden bij ds. G.H. Kersten, die hen ook op hun reizen door Nederland begeleidde.

Tijdens zijn verblijf, dat acht weken duurde, preekte ds. Wielhouwer 41 maal in 27 gemeenten. Van hooikoorts had ds. Wielhouwer toen geen last. Dat ontlokte ds. Kersten de volgende opmerking: 'Het zou hem kunnen bemoedigen, om in plaats van naar het noorden van Michigan, een volgend jaar weder de reis naar Nederland te ondernemen.'

Ds. Wielhouwer leed aan een ernstige oogkwaal. Met het ene oog zag hij niets meer, met het andere weinig. In 1941 werd hij tot tweemaal toe getroffen door een hartaanval. Hiervan herstelde hij. Nieuwe beproevingen volgden toen hij blind werd. Op 17 mei 1943 moest hij zijn vrouw aan de dood afstaan. Dat haar een beter lot bereid was, was voor de oude predikant de bodem in het verdriet.

Op 8 juni 1944 verkreeg ds. Wielhouwer emeritaat.

Bij de komst van ds. W.C. Lamain in 1947 waren er in Grand Rapids drie gemeenten. Ds. Lamain was predikant van de gemeenten die samenkwamen aan de Division Street en aan de Ottawa Avenue. Spoedig fuseerden deze gemeenten. De gemeente aan de Turner Avenue voelde echter niets voor een fusie. Voordat ds. Lamain in Amerika kwam, was ds. J. van Zweden de enige predikant. Hij werd geassisteerd door een drietal oefenaars. Turner Avenue was het niet eens met het besluit om de oefenaars hun werkzaamheden te doen beëindigen. Daarnaast had elke gemeente haar eigen klimaat. Het gevolg van een en ander was dat de Turner Avenue gemeente zich in 1950 onttrok aan het kerkverband. In 1987 zou de breuk hersteld worden.

Ds. Wielhouwer, die de gang van zaken zeer betreurde, werd nu lid van de gemeente van ds. Lamain.

Op donderdag 13 december 1956 is ds. Wielhouwer overleden. De begrafenis vond plaats te Grand Rapids op 17 december. Tijdens de rouwdienst spraken ds. C. Hegeman, ds. W.C. Lamain, ds. A. Vergunst en ouderling Noordyke. Op de begraafplaats sprak ds. Lamain. Ds. H. Wielhouwer, de jongste zoon, sprak een dankwoord en besloot de plechtigheid met gebed.

Geschriften

Het juichende volk Israëls. Feestrede bij gelegenheid van de ingebruikneming der nieuwe kerk te Ooltgensplaat (Langstraat) 21 Juni 1903, Sommelsdijk 1904.

Spel en Leesboekje voor de zondagsschool, Paterson 1914.

In nood, doch gered, Rotterdam 1938.

Veel schoner dan de mensenkinderen, Rotterdam 1939.

6 Augustus 1889 - 6 Augustus 1939. Eben-Haëzer. Predicatie gehouden bij de gelegenheid van het 50-jarige bestaan der Geref. Gem. te Kalamazoo (Mich.), Rotterdam 1939.

p.s.

J. Wielhouwer (een neef van ds. J.C. Wielhouwer) was

- Oefenaar te Grand Rapids (NGG, 1925)
- Predikant te Grand Rapids (VGG, 1926)
- Oefenaar te Passaic (Clifton) (NGG, 1944)

IN NOOD, DOCH GERED

Predikatie over Matthéüs 8 : 24-27

En zie, daar ontstond ene grote onstuimigheid in de zee, alzo dat het schip van de golven bedekt werd; doch Hij sliep.

En Zijne discipelen bij Hem komende, hebben Hem opgewekt, zeggende: Heere, behoed ons, wij vergaan.

En Hij zeide tot hen: Wat zijt gij vreesachtig, gij kleingelovigen? Toen stond Hij op, en bestrafte de winden en de zee, en daar werd grote stilte.

En de mensen verwonderden zich, zeggende: Hoedanig een is Deze, dat ook de winden en de zee Hem gehoorzaam zijn?

Mattheüs 8: 24-27

Geliefde toehoorders!

Genade en vrede worde ulieden geschonken of vermeerderd.

Dierbare beloften heeft de Heere Zijn volk nagelaten, om hen daarmede onder alle voorkomende omstandigheden te onderwijzen en te troosten. Voor de Heere Jezus van de aarde naar den hemel henen voer, gaf Hij Zijn geliefde discipelen, en in hen de Gemeente Gods, de troostrijke belofte en plechtige verzekering: "En ziet, Ik ben met ulieden al de dagen tot aan de voleinding der wereld" (Matth. 28 : 20). Daaruit moeten wij niet opmaken, dat de Heere Jezus lichamelijk bij hen zou zijn, want dat is in tegenspraak met de werkelijkheid. Het feit, dat Jezus ten hemel voer, spreekt voor zichzelf. Dus de voortdurende tegenwoordigheid des Heeren bij Zijn volk, moeten zij geestelijk verstaan. Zijn Godheid is alomtegenwoordig, maar Zijn mensheid niet. De Catechismusonderwijzer leert dat zo zakelijk in Zondag 18, vraag 47, *dat Christus is waarachtig mens en waarachtig God; naar Zijn menselijke natuur is Hij niet meer op aarde, maar naar Zijne Godheid, Majesteit, genade en Geest, wijkt Hij nimmer van ons.* Onze vaders betuigden dat krachtig tegen de dwaalleer van de Lutherse.

Wij zouden nu wel kunnen denken en sommigen zeggen het ook, dat zij nooit meer bevreesd zijn of strijd hebben of behoeven te hebben, omdat Jezus beloofd heeft dat Hij altijd bij Zijn volk zal zijn. Doch dat staat wel in de Heilige Schrift, maar niet voor alle mensen, en zeker niet voor die mensen die alle beloften die God gegeven heeft op zichzelf toepassen en geen strijd kennen of vrees hebben gehad, dat zij zichzelf wel eens bedriegen konden.

Alle beloften zijn voor Gods volk. Dat is een voorwerpelijke waarheid; de Heere gaf Zijn beloften niet voor de verworpenen, maar voor Zijn volk, maar deze moeten onderwerpelijk toegepast worden. Dat kunnen wij niet, dat doet de Heilige Geest. Het is dan ook voor Gods kinderen een dierbare belofte en plechtige verzekering, die Jezus gaf voor Zijn vertrek. Een belofte, waarop dat volk pleiten mag en dat mogen zij ook door genade doen. Wanneer? Als alles voor den wind gaat, de zee kalm en de zeelieden gezond zijn? Nee geliefden, dat leert ons de Heilige Geest wel anders, zoowel als de ervaring. Maar als de nood aan de man komt, en alle middelen falen en alles wat van den mens is afgesneden wordt, dan krijgen Gods beloften eerst recht waardij in hun harten en worden deze hun een pleitgrond. Sommigen mogen zeggen: "De Heere gaf toch de plechtige verzekering. Ik zal met ulieden zijn." Dat is waarheid, het staat geschreven. Doch, hoe zal dat voor mij of u een persoonlijke zekerheid worden, tenzij de Heere dat door Zijn Geest, in zulk een tijd en omstandigheid door

het geloof doet toe-eigenen en in zijn vrucht doet ervaren? Maar dan ook met zulk een kracht, dat de ziel uit alle banden wordt gered. Al was Daniël in de leeuwenkuil en al waren de drie jongelingen in den hete oven, zij waren niet bevreesd, want de Heere was bij hen en zij hebben de zekerheid van 's Heeren beloften en de vrucht ervaren : "Wanneer gij door het vuur zult gaan, zult gij niet verbranden en de vlam zal u niet aansteken." Jes. 43 : 2. Dat hebben de Godzalige martelaren ook mogen ondervinden die op de brandstapel hun leven eindigden, en zo door het geloof gesterkt werden dat zij te midden van de vlammen getuigden dat zij stonden in een bed van rozen; de Heere was bij hen.

Dus twee zaken mogen wij hieruit leren dat, als de Kerke Gods in grote nood of verdrukking komt, de Heere bij en met hen is, óf om hen te verlossen, óf om hun geloof en lijdzaamheid te geven en op de Heere te vertrouwen, Die Israël verlost uit al zijn benauwdheden. Doch op 's Heeren tijd. Dat hebben Jezus' discipelen evenals velen van Gods volk kennelijk ondervonden.

Wij hopen met de hulp des Heeren en onder biddend opzien tot Hem, u te bepalen bij :
De Redder in de nood.

De tekst leest gij in Matthéüs 8 : 24 tot 27:

En zie daar ontstond ene grote onstuimigheid in de zee, alzo dat het schip van de golven bedekt werd; doch Hij sliep.

En Zijne discipelen bij Hem komende, hebben Hem opgewekt, zeggende: "Heere, behoed ons, wij vergaan."

En Hij zeide tot hen: "Wat zijt gij vreesachtig, gij kleingelovigen? Toen stond Hij op en bestrafte de winden en de zee; en er werd grote stilte.

En de mensen verwonderden zich zeggende: "Hoedanig een is Deze, dat ook de winden en de golven Hem gehoorzaam zijn!"

Wij letten in deze woorden

- Ten eerste: Op een grote nood.
- Ten tweede: Op een grote vrees.
- Ten derde: Op ene zachtmoedige bestraffing.
- Ten vierde: Op ene grote stilte.
- Ten vijfde: Op ene grote verwondering.

Ten eerste dan letten wij op een grote nood.

De Heere Jezus kwam volgens ons teksthoofdstuk, van Kapérnaüm, waar Hij de dienstknecht van een Romeins hoofdman had genezen. Op Zijn reis, waarschijnlijk naar Magdala werden velen, die van de duivel bezeten waren tot Hem gebracht, die Hij genas. Omdat het laat op de dag werd, beval de Heere Jezus over te varen naar de andere zijde van de zee van Galiléa, naar het land der Gergeséne, volgens vers 28.

Toen Jezus met de discipelen afgevaren was, ontstond er een grote onstuimigheid in de zee. Lukas 8 : 24 deelt ons mee, *dat er een storm van wind opstak, zodat het schip vol water liep*, zo erg dat de stoere zeelieden in nood waren. Matthéüs verhaalt dat het schip door de golven bedekt werd. Dat werd dus een gevaarvolle toestand. De nood klom hoog, en de schippers dachten: *dat komt er zo niet; dat wordt omkomen hier.*

O geliefden, dat is geen onbekende zaak voor Gods volk. Toen Israël in Egypte onder de verdrukking van Faraó zuchtte, vreesde ook dat volk niet anders dan onder dien beul om te komen. Toen de Joden in Babel waren, vreesden zij ook dat hun doodvonnis al getekend was. Toen David, door Saul vervolgd, overal schuiling zocht, riep hij ook eens uit: "Ik zal nog een der dagen door de hand van Saul omkomen." 1

Sam. 27 : 1.

En kent u, geliefden, het ook niet bij eigen ervaring, dat er tijden waren in uw leven, dat u in uw angst en vrees bij het gezicht van Gods toorn; den vloek der Wet; de grootheid van uw schuld; de rechtvaardigheid Gods, en toen alle uitwegen afgesloten waren, uitriep: *verloren, verloren, nu is het voor eeuwig verloren?*

Ja geliefden, de nood kan hoog gaan. Wie zou dat ooit hebben kunnen denken, dat als God ons uit de dood roept tot het leven en wij de wereld hebben mogen verlaten; satan een scheidbrief hebben gegeven, en een ernstige begeerte hebben gekregen om voor de Heere te leven, wij zo in de nood kunnen komen. Wie zou verwachten dat het zó donker zou worden in het hart, waar de Heere aanvankelijk het licht deed opgaan? Dat het zó zou gaan stormen en de ziel als door de wateren der verdrukking, tegenstand van buiten en wat erger is, tegenstand van binnen, dreigt overdekt en verzwolgen te worden? Vooral als men ziet op zijn onwaardigheid, zijn zonden waarvan hij dacht dat hij verlost was. Als de schuld ontdekt en de vijandschap van ons verdorven hart tegen de weg van vrije genade voor de ziel bewust wordt, en de rechtvaardigheid Gods volkomen voldoening eist, dan blijft geen verwachting voor Gods volk over dan dat zij vergaan. De duivel zit ook niet stil als Gods volk in nood is. Als het donker is, komt het roofgedierte uit de holen. En satan komt dikwijls met de Bijbel en wijst ook op al de zonden, die bedreven zijn, ja hij richt zijn aanvallen op het leven van het overtuigde volk.

Sommige uitleggers menen dat de duivel de stormen deed komen, uit wraak, omdat Jezus vele duivelen had uitgeworpen uit de mensen, vermeld in vers 9 van ons teksthoofdstuk. Indien dit zo was, dan was de duivel maar een instrument, die gelijk een andere Godgeleerde zegt, *bij God moet gaan vragen, of hij Gods kinderen mag plagen*, gelijk bij Job.

Het Woord Gods leert ons, dat water en vuur, als de Heere die elementen ontketent, de wereld, of een stad, of een volk kunnen verdelgen; denk maar aan de eerste wereld; aan Sodom en Gomorra en aan andere plaatsen, die God verdelgde. Hoe verklaarbaar is dan toch de vrees der discipelen, dat zij vergaan zouden.

Meer nog, als het duister is en 't zó stormt van binnen, kan de ziel weinig onderscheiden, en is deze het mikpunt van satans pijlen, die zó scherp en smartelijk zijn, dat de nood groot wordt. Veelal in plaats van in zulke toestanden satan tegen te staan en zijn eigen verdorven hart te mistrouwen, werkt en praat het bevreesde volk met de vijand mede tot vermeerdering van zijn verdriet en banden. Gods Woord spreekt hiervan zo duidelijk. Ook heeft Bunyan in zijn *Christenreize* de zielservaring van Gods volk beschreven en van de bange strijd zo naar waarheid gesproken. Nog komt daarbij als het zo stormt, dat de zwakke christen zo geslingerd wordt: "Zou het wel waarheid bij hem zijn?" "Zou hij zichzelf niet bedriegen?" Zij kunnen Gods weg met hen niet zien. Het schijnt of alles zichzelf tegensprekt. Ja zeker, het schijnt, maar het is niet zoo. Had Jezus Zijnen discipelen niet bevolen naar de andere zijde te varen? Zij waren dus in Gods weg en toch overvalt hen de storm. Waartoe toch? Wel, dat brengt hen in de nood en wij moeten eerst in de nood komen om een redder nodig te krijgen.

Ja geliefden, toen Israël Egypte verliet, waren zij nog niet in Kanaän. Daar lag nog een reis van 40 jaren tussen. Telkens kwam Israël ook in nood, opdat zij zouden weten uit welken nood en dood zij zijn verlost en Wie hen verlost heeft. Ging het u, begenadigden, als Israël, die uit Egypte waren uitgetogen en toen op weg naar het beloofde land werden achterna gejaagd door Farao met een machtig heir? Vóór hen was de zee, van ter zijden de bergketen en van achteren kwam Farao, die hen bedreigde met dood of gevangenis. De Bijbel leert ons, dat de kinderen Israël zeer

vreesden. Exod. 14 : 10. Dat doen Gods kinderen menigmaal ook.

Ten tweede letten wij op een grote vrees.

Vrees is een woord, dat betekent angstig te zijn voor dreigend gevaar. De discipelen vreesden ook dat zij met hun schip zouden vergaan.

Waren er redenen voor, dat zij zo vreesden? Nee, geen enkele reden, van de zijde Gods. De Heere Jezus was toch immers aan boord. Meenden de discipelen nu werkelijk, dat zij met Jezus aan boord zouden omkomen? Daar hebben zij zeker niet om gedacht. Maar merkt wel op, dat zij de toestand, dien zij nu doormaakten nog nooit doorleefd hadden. Zij waren mogelijk nooit te voren in zulk een zware storm geweest, hoewel het algemeen bekend is, dat de zee van Galiléa op het onverwachts door zware stormen onstuimig kan worden.

Gaat het zo ook niet in uw leven geliefden, dat onverwachts de storm in uw hart, in uw huis, werkplaats, kantoor of waar gij ook waart, is losgebroken alsof alles uit één zou slaan? En als dan de vijand van binnen u wijs maakt dat er nog nooit zo'n storm bij anderen is geweest en het dus wel een wonder zal wezen als gij het er levend afbrengt en behouden zult aankomen, is er dan geen reden om te vrezen? Ja wel, van uw zijde is het te verstaan, doch is de Heere niet almachtig om te bewaren en zelfs uit de grootste nood te redden?

Daar is nog meer op te merken. In onze tekst wordt ons medegedeeld *dat Jezus sliep*. In het achterste gedeelte van het schip was er gewoonlijk een afgesloten gedeelte, tot verblijf geschikt.

Mogelijk hebben de schippers het wel vreemd gevonden dat Jezus door de storm niet gestoord werd in Zijn rust en Zich niet bewust scheen van het grote gevaar, waarin allen verkeerden. Dat Jezus sliep maakte hun vrees nog groter. Als de Heere dus voor Zijn volk afwezig schijnt en ver af is en zij de invloeden en gemeenschap van Zijnen Geest missen, komt er vrees; als gevaar dreigt, de stormen beuken en de wateren bruisen, dan menen zij te zullen omkomen. Is hierin geliefden, ook uw ervaring geschetst in de geestelijke stormen?

Door de grote stortzeeën die bijna, niet geheel, maar bijna het schip overdekten, werd een groot geestelijk geheim geleerd. Daar wordt veel over boord gespoeld, dat waardeloos en schadelijk is voor de ziel en dat zij toch nog zo graag wil vasthouden, en waarop zij hare hoop vestigt. En als gij dan later uw God, uw Jezus en troost daar niet meer vinden kunt, is het geen wonder dat ge bang gaat worden en vreest dat gij nog voor eeuwig verloren zult gaan. Is dat niet zo gegaan, geliefde pelgrims naar het hemelse vaderland? Toen uw bekering, uw nauwgezet leven, uw zielsgestalten en zelfs de beloften des Evangelies, u niet meer helpen konden, zodat u daaruit de grond voor uw zaligheid verliezen moest? Was het toen niet alsof de Heere van u geweken was? Toen Hij Zijn vriendelijk aangezicht verborg van u en gij aan uzelf overgegeven was? Ontzonk u toen niet al uw moed en vreesde u niet het ergste, wat een mens kan overkomen? Namelijk, dat u nog, na zoveel van de Heere genoten te hebben zonder Hem zou moeten sterven?

Doch geliefden, zulke ervaringen hadden de Godzaligen van oude tijden ook. Die moesten ook soms 's Heeren tegenwoordigheid missen, als blijkt uit Asaf, die tot onderwijzing van Gods lieve kinderen mededeelt: "Ten dage mijner benauwdheid zocht ik de Heere; mijn hand was des nachts uitgestrekt en liet niet af, mijn ziel weigerde getroost te worden. Zal dan de Heere in eeuwigheid verstoten, en voortaan niet meer genadig zijn? Houdt Zijn goedertierenheid in eeuwigheid op? Heeft God vergeten genadig te zijn? Heeft Hij Zijn barmhartigheden door toom toegesloten? Ps. 77 : 3, 8, 10. En hoor Heman klagen, Ps. 88 : 15, 16: "Heere, waarom verstoot Gij

mijne ziel en verbergt Uw aanschijn voor mij? Van der jeugd aan ben ik bedrukt en doodbrakende; ik draag Uwe vervaarnissen, ik ben twijfelmoedig."

Doch wat blijkt uit deze zielszuchten? Niet alleen zielsnood, maar ook zielsbehoeften en verlangen. Kan dit nu wel aanwezig zijn zonder genade en geloof? Neen, gelijk dit ook gevonden werd bij de discipelen. Zij hadden ook geloof, al was het zwak. In het geloof kwamen zij tot de Heiland, wekten Hem uit de slaap en zeiden: "Heere behoed ons, wij vergaan." Zouden zij dit ooit gezegd hebben als zij in hun nood of vrees het ware geloof en de oprechte liefde gemist hadden?

Die storm bracht hen nader tot de Heere, zij zeiden niet wij zullen vergaan, maar *wij vergaan*. Dat betekent, dat zij in zichzelf vergaan waren en er niets in hen overbleef, dat hen kon redden, dan de Heere Jezus alleen. Toen leerden zij geloof oefenen. Dat zwakke geloof deed hen roepen tot de sterke Zaligmaker, Die alleen behouden kon.

En zou de Heere dat geloof van Zijne discipelen beschamen? Zou Hij Zijn volk beschamen, als het zo bedrogen met zichzelf uitkomt en hoewel vreesachtig, maar toch ook, hoewel in zwakheid des geloofs, tot Hem roept om de redding van hun ziel? Nee, Hij maakt nooit beschaamd degenen die in waarheid tot Hem vluchten.

Ten derde. Laten wij om dit nader voor uwe aandacht te brengen, u wijzen op een zachtmoedige bestraffing.

De Heere Jezus beantwoordde de noodkreet met een vraag : "Wat zijt gij vreesachtig, gij kleingelovigen?" Hij erkent dat zij geloof hadden al was het ook klein, doch Hij bestrafte hun vreesachtigheid. Vrees deed hen denken dat zij vergingen, geloof deed hen roepen om hulp en redding tot de Heere.

De vrees strémt wel de geloofsoefening, maar neemt het geloof niet weg. Vreze houdt dikwijls terug, maar het zwak geloof vlucht toch naar Hem Die gezegd heeft: "En die gelooft, zal niet beschaamd worden."

Op hetzelfde ogenblik stond de Heere Jezus op. Hij is dadelijk gereed om te helpen. Wat een bereidwilligheid toont hier Jezus om te horen naar de zielskreten van Zijn volk. De Heere was gereed hen te verlossen. Jes. 38 : 20 "De Heere was gereed om mij te verlossen; daarom zullen wij op mijn snarenspeel spelen, al de dagen onzes levens." David bad ook, toen hij als een zwerveling geen uitkomst zag en zegt : "Ik riep en smeekte tot de Heere met mijn stem. Ik stortte mijn klacht uit voor Zijn aangezicht, ik gaf te kennen voor Zijn aangezicht mijne benauwdheid. Ik zag uit ter rechterhand, en zie zowas er niemand die mij kende; daar was geen ontvlieden voor mij, niemand zorgde voor mijn ziel. Tot U riep ik Heere, ik zeide: "Gij zijt mijn Toevlucht." Ps. 142. En een ander dichter riep uit : "De banden des doods hadden mij omvangen, en de angsten der hel hadden mij getroffen, ik vond benauwdheid en droefenis." Maar, ik riep den Naam des Heeren aan, zeggende: "Och Heere, bevrijd mijne ziel" Ps. 116 vers 3 en 4.

Geliefden die hiervan in mindere of meerdere mate iets kent, is dat niet bemoedigend voor u, dat ook voor de Godzaligen van vroeger tijd, de weg door de diepte leidde? Asaf roept uit: "Uw weg was in de zee, en Uw pad in grote wateren, en Uw voetstappen werden niet bekend."

Het is zo waar, wat iemand gezegd heeft, dat Gods volk zooveel leert in de duisternis en benauwdheid. En wat leren zij dan vraagt iemand? Wel ,dat zij in de benauwdheid moeten komen om Jezus nodig te krijgen en tot Hem te roepen en in de duisternis, omdat zij loeren dat zij God nooit van zichzelf zouden kunnen vinden. Dus dat zij zich zelf niet helpen kunnen. O, wat een voorrecht heeft dat benauwde volk, die God de

Heere hebben tot hun Toevlucht.

Verder lezen wij in onze tekst : "En Hij bestrafte de winden en de zee." In Markus 4, wordt ons geleerd, dat Jezus zeide tot de zee: "Zwijg, wees stil." Jezus sprak niet tot de winden en de zee, omdat die dan konden horen, maar omdat zij Hem zouden gehoorzaam zijn en om Zijne almacht over deze elementen te tonen in de tegenwoordigheid van Zijne discipelen, om hun vrees te beschamen en hun zwak geloof te sterken.

O, twijfelend en bestreden volk, leert hieruit, dat de Heere den minste of zwakste van de Zijnen nooit zal begeven of verlaten, want Hij weet, wat maaksel zij zijn en dat zij niets zonder Hem kunnen doen, maar Hem in alles en gedurig nodig hebben. Dit lere u om met meer vrijmoedigheid tot den Heere te gaan met alle uwe noden.

De dichter zong daarvan :

*'k Zocht Hem in mijn bange dagen,
'k Zocht mijn noden Hem te klagen,
'k Hield niet af mijn hart en oog;
Op te heffen naar omhoog.*

Kom laten wij u mogen wijzen: **Ten vierde. Op een grote stilte.**

Onze tekst zegt : "En er werd een grote stilte." Die de Schepper is van de wind en van de zee was in het schip en gebod de winden en de zee stil te zijn. Door het woord van Zijn macht werden wind en zee geschapen; door het woord Zijner kracht houdt Hij die in stand, maar ook door het Woord van Zijn almacht beteugelt Hij die elementen in hun loeien en bruisen.

Grote stilte kwam er. De winden, die zulk een sterke stroming hebben op de zee van Galiléa, als zij van tussen de bergketen brullende de zee hoog opzwiepten, gingen liggen. De watergolven, die kokend bruisten, werden kalm, en er kwam een grote stilte op de zee. Wat een grote verandering in een ogenblik. Even te voren, grote onstuimigheid, nu een grote stilte.

De Heere is groot in de werken der natuur, zowel als in de werken van Zijn genade. Daar hadden de Godzaligen vanouds ook al kennis van, die getuigen: "Door Zijn kracht klieft Hij de zee en door Zijn verstand verslaat Hij haar verheffing" (Job 26 : 12). "Die het bruisen der zeeën stilt, het bruisen harer golven" (Ps. 65 : 8). "Hij doet den storm stilstaan, zodat hun golven stilzwijgen." (Ps. 107 : 29). De Heere stilde eerst de storm in de harten van Zijn discipelen en toen maakte Hij de winden en golven stil. De storm van binnen is voor Gods volk nog erger dan de storm in de natuur als zij, door vrees overmand, geen geloof kunnen oefenen en niet kunnen vasthouden aan. 's Heeren beloften, ja aan den Heere Zelf zich niet kunnen vastklemmen, met Wie dat volk toch nooit zal vergaan en kan omkomen.

Doch wat ligt hierin een goede les voor de discipelen en voor allen, die de Heere zoeken en liefhebben. Dat als de nood aan de man komt er weinig geloofshelden zijn, want daartoe is grote genade nodig. Daarbij komt nog des mensen algehele onmacht. Toen hadden de discipelen, toen het zoo stil was, wel mogen zeggen, wat de Psalmist zei: "Gij heerst over de opgeblazenheid der zee, wanneer haar baren zich verheffen zoo stilt Gij ze." (Ps. 89 : 10).

Wat heeft dat ellendig, arm en onmachtig volk toch een grote, rijke en sterke God aan zijn zijde en in zijn midden. Ja maar, dat moeten zij dan eerst weten en zien door het geloof, anders zullen ze nog net doen als de discipelen, denken dat ze vergaan zullen mét Jezus in het schip. Het is ook niet het wonder, dat hen troost maar de Heere, Die de winden en de zeeën stilt. O, dat een begenadigde dat meer overdacht, de woorden

nadacht en herkauwt. De reine dieren herkauwen hun voedsel en dan hebben zij het meeste nut er van. En zo ligt er ook dikwijls grote nuttigheid in het geestelijk herkauwen.

De discipelen spraken ook tegen elkander over het wonder, volgens Markus: "Hoedanig een is Deze, dat ook de winden en de zee Hem gehoorzaam zijn." Zij waren getuigen er van geweest dat Jezus de zieken genas en de duivelen uitwierp, doch dit wonder raakte henzelf; daarbij waren zij persoonlijk betrokken. Dat trof diep in het hart, dit was persoonlijke ervaring. De Heere had hen gered, zoo dat zij mochten eindigen in de Heere.

De uitdrukking wijst er op, dat de Heere groot werd voor hen en dan wordt het schepsel klein; zij gevoelden zich zo nietig en onwaardig. Dat was een goede gestalte. Zij mochten nog in de vrucht delen. Toen konden zij ook wel zeggen met de dichter: "De Heere is mijn sterkte" en in Psalm 118 : 4: "Hij is mij tot heil geweest."

De discipelen spraken ook over de Heere met elkander. Dat kan ook niet anders, zij spraken er niet over, dat zij zo groot en waardig waren, maar wie, en wat Jezus voor hun was en dat Hij hen gered had.

Dat doet u toch ook wel eens begenadigden en beweldadigden in ons midden? Staat u niet menigmaal verwonderd, over 's Heeren goedheid, als Hij gevaren afwendt; in moeilijke zaken Zijn hulp doet ondervinden en verlost uit de banden? Dan zegt uw ziel toch ook: "Heere niet ons, maar Uwen Naam geef eer, om Uwer goedertierenheid en om Uwer waarheid wil." (Ps. 115). O, dat zijn zulke aangename tijden; dat beurt zo op ; dat geeft zulk een troost, nietwaar? Dat geeft u weer nieuwe kracht en moed in het leven, in de arbeid en voor de toekomst.

TOEPASSING.

Het is een groot ongeluk voor de wereldlingen, dat zij nooit gevaar zien, of in de benauwdheid komende, hun zonden niet zien, maar in eigen kracht en hoogmoed hun weg bewandelen. En als de tegenspoed komt en zij op het ziekbed geworpen worden en de dood hun in het aangezicht staart, dan hebben zij geen toevlucht, geen hulp in de nood. Velen willen dan wel roepen, bidden, maar daar is niemand die hen dan helpt. Sommigen schreeuwen van angst, doch dan is het voor hen te laat. De deur der genade is gesloten. Dan steekt de storm op van Gods toorn, is de afgrond geopend en zijn zij ten prooi aan dekwellingen van de duivel en de verwijtingen van hun geweten.

O geliefde vrienden, mocht de Heere uw blinde zielsogen openen voor het ontzaglijk gevaar, uw hart vernieuwen, en uw oren ontsluiten, opdat u nog mag horen de stem van God in Zijn Woord,: "Dit is de weg, wandelt in dezelve."

Wat een gelukkig volk is het, dat een toevlucht heeft gevonden in de nood, tegen de vloed en in de storm. O, dat volk is veilig en geborgen en al klimt de nood soms hoog, de redding is nabij, omdat de Redder nabij hen is, ja nabij hen, al zien zij het niet, of al kunnen zij door vrees en zwakheid soms geen geloof haast oefenen. Bange vrees, onkunde, ongeloof en kortzichtigheid kunnen soms de Heere lang voor u verborgen houden, *doch Hij is nabij de ziel die tot Hem zucht, die in het midden van zijn ellenden, zich met zijn gebeên tot Zijn troon blijft wenden.*

Bekommerden in ons midden, die wel niet kunt ontkennen, dat de Heere u enige bevindelijke kennis aan uzelf heeft gegeven, alsmede enige opmerkelijke uitreddingen uit grote benauwdheden en zielsangsten. Die wel enige opening in uw hart gevoelt en een gezicht op en behoefte aan de Heere Jezus hebt, doch weinig doorbrekend werk ondervindt en weinig geloofsoefeningen hebt met de Heere Jezus. U bent zo bevreesd voor zelfbedrog, dat uw werk niet in waarheid is en uw hart niet oprecht voor de

Heere. U ziet uw gebreken, uw tekortkomingen en zonden. U kunt dus wel zingen:

*"Duizend zorgen, duizend doden
Kwellen mijn angstvallig hart,
Voer mij uit mijn angst en noden."*

Laat het u niet ontmoedigen, dert het soms zoo stormt en de baren zich verheffen in uwe ziel. Dat is niet van uzelf. De Heere brengt u in de nood en Hij zal er u ook uithelpen. Roept maar veel tot Hem: "Heere behoed mij, ik verga." Ook voor u zal de tijd aanbreken, dat Hij in uw ziel zal opstaan als de Redder in de nood. Dan zult ook u verwonderd wezen en ondervinden, dat de Heere Jezus machtig is en ook gewillig, om op Zijn tijd uw ziel te verlossen, zodat u verstaan zult: "En er werd een grote stilte."

Deze waarheid is ook tot lering en troost voor Gods kinderen, die verder gevorderd zijn. Wij worden hier gewezen op de wisselende toestanden in het genadeleven. De ene tijd is zeer onderscheiden van de andere. Des morgens is er geweest en des avonds is er gejuich. Het kan ook bij de geoefende christen zo stormen, soms ook zo donker wezen. Job klaagt daar ook over: "Ga ik voorwaarts, ik zie Hem niet, ga ik achterwaarts, ik merk Hem niet." Het is zo moeilijk soms dat de ziel klaagt: "Mijn weg is voor den Heere verborgen en mijn recht gaat voor mijnen God voorbij." Dan is hij niet verenigd met 's Heeren weg en leiding. Maar weet u wel, dat de zielsstormen ook hun nut afwerpen? Leert u daardoor niet, wie u bent voor de Heere, ook na ontvangen genade? Ik weet, bij zulke stormen en beroering des harten wellen veel zondige gedachten, onreinheid des harten en afwijkingen op, zodat u bevreesd wordt, dat het bedorven deel weer de overhand krijgt. Maar gedenkt, dat de storm wel de dode takken van de bomen afrukt, doch de levende niet schaadt en de boom zelf dieper doet wortelen in de grond. Meer nog, u bent niet beter dan andere van Gods kinderen, die hebben, hoewel onderscheiden in mate, dezelfde strijd. Klaagde de profeet niet: "Heere ik verga omdat ik een man van onreine lippen ben." En Paulus: "Ik ellendig mens."

Eenmaal volk des Heeren, komt aan uw strijd, moeite en alle afwisselingen een einde. Als de Heere komt om u op te halen, dan komt voor u de grote stilte, de eeuwige rust en zaligheid en heerlijkheid. Dan zult gij zeker wel met al de Gezaligden instemmen Ps. 84 : 6: (Datheen)

*Want ons God is vriendelijk en goed,
Een zon en schild tot ons behoed,
Die ons geeft eer ende genade;
Die den vromen in genen nood,
Verlaten zal tot in den dood,
Geen ding ontbreekt Hem vroeg noch spade,
Zalig is hij, die op Hem bouwt,
En Hem van harte gans vertrouwt.*

AMEN.